

ISSN No:2581-7477

సాహిత్య ప్రస్థానం

Sahitya Prasthanam

సంపుటి - 2

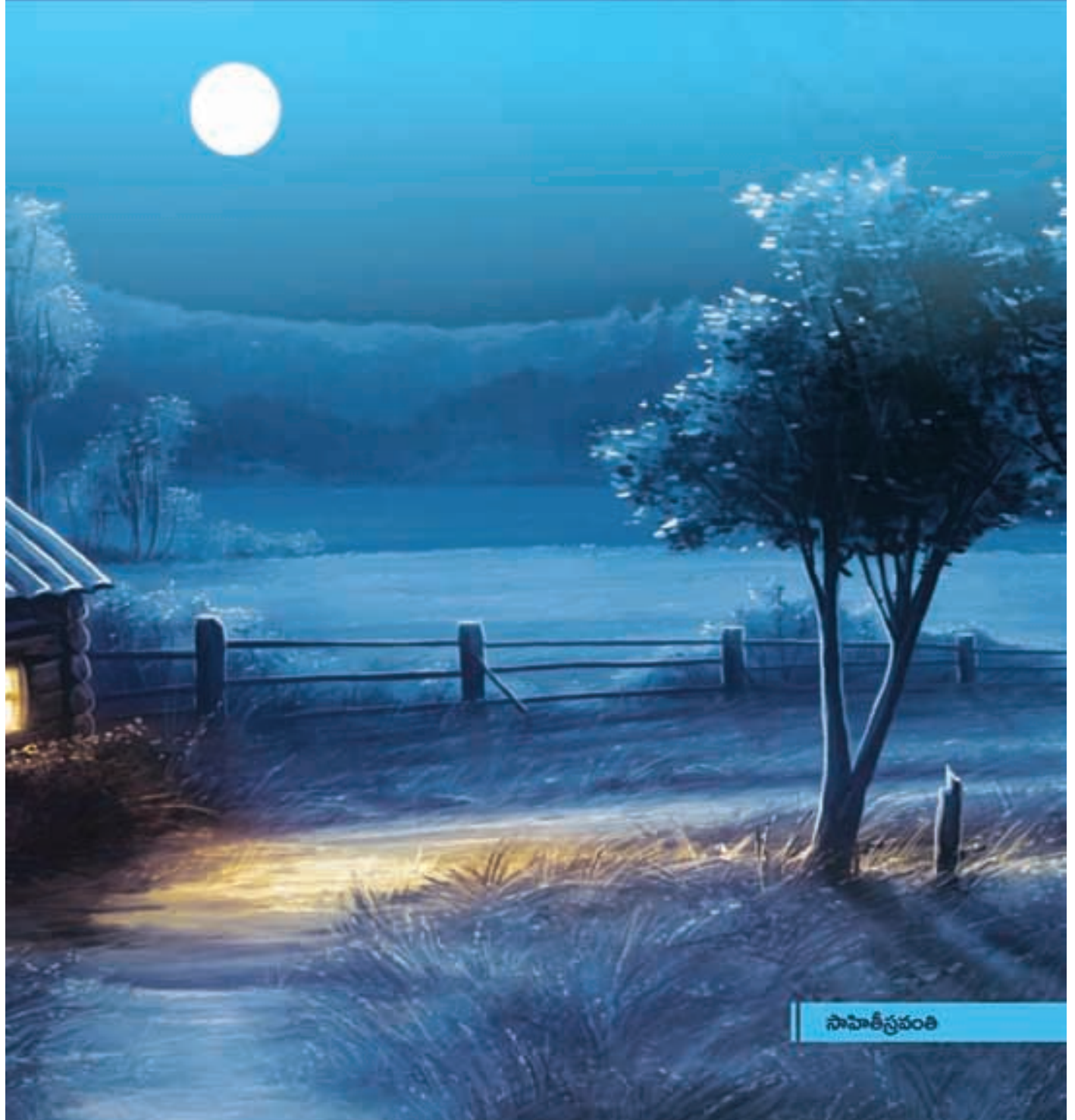
సంచిక - 2

నవంబర్ - 2020

కృష్ణా

పేజీలు 68

వెల రూ. 20

సాహితీ ప్రస్థానం

ఫోటో: ఎస్.ఎస్.బి. గోదా - 9492922492

భావావరణంలో ద్వంద్వలీతి

యుపిలోని హత్రాస్ లో దళిత యువతిపై అమానుషం ఆ పైన దాన్ని మాఫీ చేసేందుకు రాజ్యం పేరిట సాగిన ఘాతుకాలు దేశాన్ని దిగ్భ్రాంతం పర్చాయి. ఈ మాట అత్యున్నత న్యాయస్థానమే చెప్పవలసి వచ్చింది. దానికి ముందు తర్వాతా కూడా అనేకానేక అత్యాచారాలు అఘాయిత్యాలు సాగిపోతూనేవున్నాయి. వాటి వెనక వున్న ఆధిపత్య శక్తులనూ అసాంఘిక ధోరణులనూ అరికట్టే ఆలోచనల కంటే అప్రధానమైన అనర్థదాయకమైన అంశాలతో పక్కదోప పట్టించడమే పరిపాటిగా మారింది. హత్రాస్ ఘాతుకం కన్నా ఒక నిరాశోపిత నటుడి ఆత్మహత్య మీడియాలోనూ రాజకీయాల్లోనూ వారాల తరబడి స్పేస్ ఆక్రమించింది. పక్క రాష్ట్రంలో అమానుషం కంటే కేవలం బిహారీ అన్న కారణంగా ఆ నటుడి గురించిన నిరాధార చర్చను ఎన్నికల ఎజెండాగా మార్చే ప్రహసనం సాగింది. తర్వాత ఇదంతా విఫలమవడమే గాక ఈ విష ప్రచారం వెనక వున్న రాజకీయ, వాణిజ్యకుట్ర కూడా బహిర్గతమైంది. టిఆర్పి స్కామ్ గా ఇప్పుడు నడుస్తున్న విచారణ వాస్తవానికి ప్రజల భావోద్వేగాలతో ఆడుకునే ఒకానొక క్రూర ప్రచార వ్యాపార రాజకీయ క్రీడ. ఇదే సమయంలో ప్రజల తరపున మాట్లాడినందుకూ ప్రశ్నించినందుకూ ఎందరో మేధావులూ, కళాకారులూ, పాత్రికేయులూ, రచయితలూ పోలీసుల వేధింపులను, కేసులనూ ఎదుర్కొంటున్నారు. సోషల్ మీడియా కూడా వీక్షకులను వినియోగదారులను చేసి వికృత వివాదాలు మార్కెట్ మాయల వల వినరుతున్న తీరు ఆందోళన కలిగిస్తున్నది. అంతులేని చర్చలకు దారి తీస్తున్నది. మ చైతన్యశీలమైన భావస్వేచ్ఛపై ఆంక్షలూ, వక్రీకృత ప్రచారాల విజృంభణ బొమ్మ బొరుసులాటివి. కరోనా నేపథ్యంలో పనులు పూర్తిగా పోయి లేదా పాక్షికమైపోయిన పరిస్థితులలో ఈ ఉపద్రవం ఇంకా పెరుగుతున్నది. ఆలోచనాత్మకమైన అక్షరమే దీనికి విరుగుడు. అక్షరాభిమానుల, ఆశయ ధనుల సమిష్టి కృషి మాత్రమే దీనికి విరుగుడు. అందుకే ఆ శక్తులు, ఆ శ్రేణులు అవగాహన ఆచరణ కూడా పడునెక్కాలి. పదిమందికీ చేరువ కావాలి.

నా రాజకీయ విశ్లేషణలో వాస్తవాలు భరించలేని ఒక ఎంపి గారు అసందర్భంగా సాహితీ స్రవంతి ప్రస్తావన తెచ్చారు. తెలుగు మీడియం తీసేస్తుంటే మేం ఏం చేశామని ప్రశ్నించడం మరీ హాస్యాస్పదంగా వుంది. మాతృ భాష, విద్యారంగంపై ఇదే ప్రస్థానం ప్రత్యేక సంచిక రెండు ముద్రణలు పొందిన అరుదైన అనుభవం దృష్టికి తేవలసి వచ్చింది. ఎవరు ఏమన్నా ఈ కృషి కొనసాగుతునే వుంటుందనీ అరకొర వ్యాఖ్యలు మానుకోవడం శ్రేయస్కరమనీ అలాంటి వారికోసం మరోసారి ప్రకటిస్తున్నాం

<p>◆</p> <p>ప్రధాన సంపాదకుడు</p> <p>తెలకపల్లి రవి</p> <p>పర్సన్ ఎడిటర్</p> <p>వారప్రసాద్</p>	<p>◆</p> <p>సంపాదకవర్గం:</p> <p>కె. సత్యరంజన్ ◆ చీకటి బివాకర్</p> <p>గనారా ◆ శమంతకమణి ◆ కెంగార మోహన్</p> <p>మేనేజర్: కె.లక్ష్మయ్య</p>	<p>◆</p> <p>బొమ్మలు:</p> <p>తుంబలి శివాజి</p> <p>చిదంబరం</p> <p>ముఖచిత్రం ఫోటో:</p> <p>మైఖేల్ బ్లాంకెట్టా</p>
---	---	--

Owned, Printed and Published by **V. Krishnaiah** 41-9 -16, 1st Floor, F-3, Ramalayam Street, Near Kalpana Prints, Krishna Lanka, Vijayawada (Urban) - 520013, Krishna District. Andhrapradesh. Printed at Sri Chaitanya Offset Printers, 29-7-36, Vishnuvardhan Rao Street, Suryaraopet, Vijayawada - 520 002, Andhrapradesh. Published at 27-30-4, M.B.Vignanakendram, 3rd Floor, Akualvari Veedhi, Governorpet, Vijayawada - 520 001, Andhrapradesh. Editor : Telakapalli Ravi

కథలు

అనుకోని అతిథి - ఎన్.వి.ఎం. నాగగాయత్రి..... 5
 ద్రోహ చిత్రం - గన్నవరపు నరసింహమూర్తి..... 20
 అచూకీ లేని హత్య - కె. ఆనందాచారి..... 35
 ఓటు - నోటు - ఆర్.సి. కృష్ణస్వామిరాజు..... 46

కవితలు

ఫిలాసఫర్ - పి.ఎస్. శ్రీనివాసరావు..... 9
 తలారి - అవనిశ్రీ..... 10
 సత్తెమ్మ - డా. పెంకి విజయకుమార్..... 16
 తరువు ఘోషిస్తోంది! - వాడపర్తి వెంకటరమణ..... 16
 డెలివరీ బోమ్ - ముట్నూరు బాలసుబ్రహ్మణ్యం..... 19
 మహాకావ్యం - సాంబమూర్తి లండ..... 23
 మనీషా ఓ మనీషా! - జానూ సురేష్..... 24
 వాయువు - గొర్రెడి హరిశ్చంద్రారెడ్డి..... 30
 విశ్వాసాలు మొలిపించాలి - కోడిగూటి తిరుపతి..... 30
 నేనెవరిని...? - గొర్తి వాణిశ్రీనివాస్..... 33
 వేకువజాము కల - సిరికి స్వామినాయుడు..... 34
 నువ్వు లేని ఈ దేశంలో - రవీంద్ర రావెళ్ళ..... 34
 పునాదులే కదిలిన వేళ - డా. దేవరాజు మహారాజు.. 39
 తేజోమయమైన రోజు - గోపగాని రవీందర్..... 45
 అడవులే మేలు - దారల విజయకుమారి..... 51
 మాట్లాడుకుందాం - పాతూరి అన్నపూర్ణ..... 57
 మత సమైక్యత - నూతలపాటి సాంబయ్య..... 57

వ్యాసాలు

సాహిత్య ప్రస్థానం అక్టోబర్ 2020 పురస్కారాలు.... 9
 తెలుగు సాహిత్య విమర్శపై సాధికార విశ్లేషణ
 - పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ..... 11
 ముందడుగులో కర్నూలు కథ - జి. వెంకటకృష్ణ..... 17
 శరత్ సాహిత్యం - ప్రాసంగికత
 - డా. ఆలూరి విజయలక్ష్మి..... 25
 భారతీయ భాషా సాహిత్యాల్లో అక్షర అరుణోదయం
 - తెలకపల్లి రవి..... 31
 కరోనా కాలంలో పైకి ఎగబాకిన కుబేరులు
 - ప్రభాత్ పట్నాయక్..... 40
 చివరి గుడిసె - యానాదుల జీవిత చిత్రణ
 - సుంకర గోపాలయ్య..... 43
 సీమ వెతల బతుకు ముఖచిత్రం 'నెర్రెలు'
 - కెంగార మోహన్..... 48
 ఊడలు సాంఘిక నాటకం - ఒక పరిశీలన
 - భుజంగరావు కంచరాన 52
 సాధికార సమీక్షణం 'విశద' - బిక్కి కృష్ణ..... 58
 కరోనాపై 'గడప దాటని యుద్ధం' - పుట్టి గిరిధర్.... 61
 స్వీకారం..... 63
 డైరీ..... 66

ISSN No: 2581 - 7477

సాహిత్య ప్రస్థానం మాసపత్రికను ప్రోత్సహించండి. తెలుగు భాష, సాహిత్య వికాసాలకు మీరూ తోడ్పడండి !

రచనలు, చందాలు, విరాళాలు, మనీ ఆర్డర్లు, చెక్కులు, డిడిలు పంపవలసిన చిరునామా:

సాహిత్య ప్రస్థానం, 27-30-4, ఎం.బి. విజ్ఞానకేంద్రం, 3వ అంతస్తు, ఆకులవారి వీధి, గవర్నరుపేట, విజయవాడ - 520002,
 ఫోన్: 0866-2577248, సెల్: 9490099059

ఇ-మెయిల్ : ssprasthanam@gmail.com, వెబ్సైట్ : www.prasthanam.com

1 సంవత్సర చందా రూ. 240/- ♦ 5 సంవత్సరాల చందా రూ.1000/ ♦ 10 సంవత్సరాల చందా రూ. 2000/-

Bank A/c Details: A/c Name: PRASTHANAM, SBI, Governorpet, Vijayawada. A/c No. 52001500585,
 IFSC: SBIN0020343. చెక్కులు, డిడిలపై prasthanam అని రాయగలరు.

అనుకోని అతిథి

- ఎస్.వి. ఎం. నాగ గాయత్రి
9440465797

అతడి బూట్ల చప్పుడు మట్టి నేలపై కూడా వినిపిస్తోంది. చుట్టుపక్కల ఉన్న పొదలు, చెట్లు అతడివైపు నిశ్శబ్దంగా చూస్తున్నాయి. కుతూహలంతో చీకటి అతడి వెంట పాకుతూ, నేలను పరచుకుంటోంది... ఇసుకను ఆక్రమించే అలలా. నడక వేగాన్ని తగ్గించి తలెత్తి చూశాడు అతను. కొంత ఎత్తైన ప్రదేశంలో కట్టబడిన ఇల్లు కనబడుతోంది. ఆ ఇంటిని చూసిన అతడికి కళ్ళలో ఒక గ్రేడ్.. ఒక ఆకలి. ఆ ఇంటిని చూసిన తర్వాత అతడి నడక తీరు మారింది. చిక్కుబడ్డ లేడి వైపు అడుగులు వేసే పులిలా ఉన్నాడతను. ‘పంజా ఎలా వినరాలి’ అన్న ఆలోచనలో ఉన్నాడు. విశాలమైన ప్రాంగణం మధ్యలో ఇల్లు కట్టబడి ఉంది. చుట్టూ ఫెన్సింగ్.. గేటు తీసుకుని లోపలికి అడుగుపెట్టాడు అతను.

బండలపరుపుతో నడక దారి ఏర్పరచి ఉంది. దారికి అటూ ఇటూ మొక్కలు, కూరగాయలు... అతడి వైపు తలతిప్పి అనుమానంగా చూశాయి.... వేళ కాని వేళ ఒక ఆగంతకుడు.

మెట్లు ఎక్కి మెయిన్ డోర్ దగ్గర నిలబడి కాలింగ్ బెల్ నొక్కాడు.

నుదుటిన పడుతున్న జుట్టును పైకి తోసుకుంటూ..సగం తెరిచిన తలుపు సందునుండి తొంగిచూస్తూ “ఎవరూ?” అంటూ అడిగింది ఒక పాప.

“మేజర్...” అంటూ ఆగిపోయాడతడు. “నాన్నగారి స్నేహితులా... రండి రండి” నవ్వుతూ తలుపు తీసి,

“అమ్మా... నాన్న గారి స్నేహితులంట” అంటూ కాళ్ళకు

చుడుతున్న నైట్ గౌన్‌ను సవరించుకుంటూ, లోపలికి పరుగెత్తింది ఆ అమ్మాయి.

‘ఎవరో.. ఏమిటో తెలియకుండా లోనికి రానివ్వరాదని ఎన్నిసార్లు చెప్పాలి’ అని

మనుసులోనే విసుక్కుంటూ హాల్లోకి వచ్చింది ఆమె. ఎవరితడు.. అన్నట్లుగా పరిశీలనగా అతడి వంక చూసింది.

లేడి వంక చూసే పులి కళ్ళు... ఆమె అప్రయత్నంగా ఒక అడుగు వెనక్కి వేసింది. అంతలో తన్ను తాను సంభాళించుకుంది.

“ధైర్యం ఎక్కువే” అనుకున్నాడతను. “ఎవరు” అన్న ప్రశ్న ఆమె మొహంలో కదలాడడంతో ...

“వచ్చిన గెస్ట్‌ని ఇంట్లోకి కూడా రానివ్వరా? చాలా దూరం నుండి వచ్చాను. వెతుక్కుంటూ.. నీళ్లు, కాఫీ లాంటివి ఇవ్వరా!...”

అతడి గొంతులో వెటకారం. చిట్టితల్లికి ఇవేవీ పట్టలేదు. ‘నాన్న స్నేహితుడు’.

అంతే.

“నేను తెస్తా వాటర్” తూనీగలా ఫ్రీడ్జ్ వంక పరిగెత్తింది. పక్కనే డైనింగ్ టేబుల్ మీద ఉన్న గాజు గ్లాసులో నీళ్ళు వంపి, జాగ్రత్తగా వచ్చి, అతడి చేతికి అందించింది. అంత సేపు ఆమె అక్కడే నుంచని అతడి వైపే చూస్తోంది..

ఎవరితడు? ఎందుకు వచ్చినట్టు? మొహం ఏమాత్రం స్నేహపూర్వకంగా లేదు. బహుశా...ఇక ఎక్కడికీ వెళ్లలేని,

తప్పించుకునే అవకాశం లేని లేడిని పులి ఇలానే చూస్తుందా?’ ఆ ఆలోచన రావడం తోటే ఆమెకు గొంతు తడారిపోయింది. అతను హాల్లోని సోఫాలో కూర్చుని ఇల్లంతా పరికిస్తున్నాడు. ఎల్ షేప్ హాలు. గుమ్మానికి కుడిచేతి పక్క సోఫా... దానికి ఎదురుగా టీవీ స్టాండ్. టీవీ పక్కన ఉన్న ఒక ఫోటో. ‘ఓహూ... ఇతడా మేజర్’ అనుకున్నాడతడు. గుమ్మం నుండి నేరుగా కనిపిస్తోంది డైనింగ్ టేబుల్.... ఓపెన్ కిచెన్. కిచెన్ పక్కనే స్పైరల్ స్టైర్ కేస్. అతని చూపు మెట్ల మీదుగా పైకి సాగింది. ‘పైన ఒక గది ఉంది. బహుశా బెడ్రూమ్ అయ్యుండొచ్చు. ఇంకా ఎవరైనా అక్కడ ఉండుంటారా? సో... ఇంటికి ఈ తలుపు ఒక్కటే కనబడుతోంది. . పై గదికి బాలకనీ ఉండొచ్చు. దాని వైపుగా కిందికి దిగొచ్చా!’ అతడు ఇంటిని పరిశీలించడం ఆమె చూస్తూనే ఉంది. ఒక అపరిచిత వ్యక్తి అసందర్భంగా ఇలా హాల్లో కూర్చుని ఇంటిని ఎందుకు పరికిస్తున్నాడు? అతడి చూపు ఆమెపై నిలిచింది. ఆమె వయసు ముప్పై ముప్పై అయిదు మధ్య ఉండొచ్చు. తెల్లటి పావురంలా ఉంది. కానీ గడ్డనైన ఎదుర్కొగల శక్తి ఆమెకు ఉందనిపించింది .. అతడికి. మంచి నీళ్లు తాగి గ్లాస్సు టేబుల్ పైన వుంచాడతను.

“మరి..కాఫీ..” అడిగాడు ఆమెను. “వెటకారం” అని మనసులో కసిగా అనుకుంటూ కిచెన్ వైపు నడిచింది. గెటవుట్ అని అనాలనివున్నా అతడి కళ్ళను చూసి అతడిని బయటకు నడవమని చెప్పే ధైర్యం కూడగట్టు కోలేకపోతోంది. కాఫీ కలుపుతూ, కిచెన్లోంచి నేరుగా కనబడుతున్న అతడిని ఒక కంట గమనిస్తోంది. ‘ఏదో దురుద్దేశం కనబడుతోంది.. ఎలా బయట పడటం?’ ఆమె ఆలోచనలు పరిపరివిధాల పోతున్నాయి.

టీపాయ్ మీదున్న చిట్టితల్లి డ్రాయింగ్ వుస్తకాలను చేతిలోకి తీసుకున్నాడతను. చిట్టితల్లి తనువేసిన రంగుల బొమ్మలను ఉత్సాహంగా వివరిస్తోంది. అతడు చాలా ఆసక్తిగా వింటున్నాడు. తను కాఫీ కలిపి, హాల్లోకి తీసుకువచ్చే సరికి, పక్కనే ఉన్న చిత్తు కాగితం మీద కుక్క బొమ్మ, తేలికగా ఎలావేయాలో పాపకు చెప్పున్నాడు. ‘ఎవరితోనైనా ఇట్టే కలిసిపోతుంది.... మంచి, చెడు తెలియదు,’ అనుకుంటూ టీపాయ్ మీద కాఫీ కప్పు పెట్టింది. కప్పు చేతిలోకి తీసుకొని కొద్దిగా సిప్ చేసాడతడు.

వెంటనే అనుమానంగా చూస్తూ “విషం కానీ కలపలేదు

కదా!?” అన్నాడు. ఆ ప్రశ్నకి ఆమె ఇరిటేట్ అయిపోయింది. “ నీలాంటి వాళ్లు వస్తారని తెలుసుంటే.. విషం ఓ సీసాడు ఇంట్లో పెట్టుకుని ఉండేదాన్ని” ఆమె జోక్ వేసినట్టుగా అతడు బిగ్గరగా నవ్వాడు. అమ్మ వేసిన జోక్ ఏంటో తెలియక చిట్టి తల్లి కూడా నవ్వింది. ‘ఖర్చు’ అనుకుంది ఆమె. “మొబైల్ ఎక్కడ పెట్టాను” అనుకుంటూ ఆమె హాల్లో నిలబడే .. కళ్ళతో వెతుకుతోంది.

“మీరు, ఫోన్.. పైన బెడ్ రూమ్లో పెట్టుంటారు.... వృధా ప్రయాస” అన్నాడతను.

‘అవును .. చార్జింగ్ కని బెడ్ రూమ్లో పెట్టాను. తన ఉద్దేశాన్ని ఎలా కనిపెట్టాడు! అయినా ఎవరికి ఫోన్ చేసినా సహాయం ఎప్పటికి అందేనూ! ఏం చేయటం?’ ఆమె ఆలోచనలు వేగంగా పరిగెడుతున్నాయి. ‘పాపను తీసుకుని బయటకు వరిగెడితే... బెడ్రూమ్కి వెళ్లి లాక్ చేసుకుంటే...అసలు వీడు ఎందుకు వచ్చాడు? ఏం చేయాలని అనుకుంటున్నాడు?”

“టాన్ నుండి ఇంత దూరం ఎందుకు ఇల్లు కట్టుకున్నారు?” అతడి ప్రశ్నకు చిట్టితల్లి అమాయకంగా సమాధానం చెబుతోంది.. “మా నాన్నకు తాతయ్య ఇచ్చిన స్థలం అంట..అందుకని నాన్నకు ఈ స్థలం అంటే ఇష్టం. ఇక్కడే ఇల్లు కట్టారు.”

“సరుకులు, మందులు ఇలా ఎన్ని అవసరాలు ఉంటాయి! ఇల్లు కట్టేటప్పుడు అవన్నీ చూసుకోవాల్సిగా? .... కనీసం బిగ్గరగా అరుస్తే..పలకడానికి పక్కన ఇంకో ఇల్లు ఉండాలిగా! అందులోనూ ఇద్దరే ఉన్నారు. అందులోనూ.. చిన్ని పాపా...” పాపకు ఏం చెప్పాలో తోచలేదు. మౌనంగా ఉండిపోయింది.

ఆమె అలాగే నిలబడి అతడి వైపుచూస్తోంది. ‘ఎవరి ఇతడు? బలంగా ఉన్నాడు.. మిలటరీ కాదు. ప్యాంటు షర్టు వేసుకున్నాడు... అయితే నగర సంస్కృతి లేదు. ఎందుకు వచ్చాడు. మృత్యువు ముందుకు వచ్చి తనతో ఆటలాడుతున్నట్టు ఉంది. తన భయాన్ని అతడు నింపాడిగా ఆస్వాదిస్తున్నాడు. తను సహాయం కోసం చేసే ప్రయత్నం వృధా అని నేరుగా చెబుతున్నాడు’.

అంతలో అతడి చూపు డైనింగ్ టేబుల్ ఎదురుగా ఉన్న పియానో వైపు పడింది. మెట్లకుదగ్గరగా ఉన్నది పియానో. అతని మొహంలో సంతోషం. “నవ్వుడం కూడా వచ్చా ఇతడికి” అసహనంగా కదిలింది ఆమె. ఏదో అద్భుతం జరిగి సహాయం

లభిస్తే బాగుండు అనిపిస్తోంది.

“నువ్వు వాయిస్తావా పియానో! రా ...రా” అంటూ పాప చేయి పట్టుకుని పియానో దగ్గరికి తీసుకెళ్ళాడు. పాప మొహంలో ఉత్సాహం.

“మా నాన్న నేర్పించారు.... సారే జహాసే అచ్చా... చాలా బాగా ప్లే చేస్తాను “ అంటూ స్టూల్ ఎక్కికూర్చుంది చిట్టితల్లి.

“అంకల్ బయలుదేరాలి... చీకటి పడింది. ఇప్పుడు వద్దు” ఖచ్చితంగా చెప్పింది ఆమె.

చిట్టితల్లి మొహం చిన్నబోయింది.

“అయ్యో... చిన్ని పాపలతో ఎవరైనా అలా మాట్లాడుతారా! చిట్టితల్లి... నాకు వేరే అర్డెంట్ పని ఏదీ లేదు. తెల్లారి కావడానికి చాలా టైం ఉంది. ఏం ప్రాబ్లం లేదు. నువ్వు ప్లే చేయి వింటాను” అంటూ పియానో పక్కన గోడను ఆనుకుని నిల్చున్నాడు, చేతులు కట్టుకుని. అతడి మాట శాసనంలా వుంది. ఆమెకు నిలబడే శక్తి లేకపోయింది. విధి లేక అక్కడున్న కుర్చీలో కూలబడింది. ఆమెకు కడుపులో వికారంగా అనిపిస్తుంది. తలనొప్పి వేధిస్తోంది.

చిట్టి తల్లి పాట పూర్తి చేయగానే, అతడు పాపకు షేక్ హ్యాండ్ ఇచ్చి చెప్పాడు...“నీ చేతులలో మహత్తు ఉంది.”. పాప హాయిగా నవ్వింది. “ఇంకో పాట ప్లే చేయవా...” అడిగాడతడు. పాప మరింత ఉత్సాహంతో ఇంకోపాట మొదలు పెట్టింది. ఆమె స్థిమితంగా కూర్చోలేక పోతోంది. ఎలా బయట పడాలి... అని తీవ్రంగా ఆలోచిస్తుంది. ఫ్యాన్ కింద ఉన్నా చెమటలు కారిపోతున్నాయి. తన గుండె చప్పుడు తనకే వినిపిస్తోంది. ఒక ఆలోచన స్ఫురించడంతో, రక్కున లేచి నించుంది.

“చిట్టితల్లి... ఇలా రా” అంటూ పిలిచింది. పాప అయిష్టంగానే పియానో ముందునుంచి లేచి వచ్చింది. ఫ్రిడ్జ్ తెరిచి బ్రెడ్ తీసి అమ్మాయి చేతిలో పెట్టింది. “నీకు డిన్నర్ టైం అయింది. నేను వండలేదు కదా... బెడ్రూమ్ లోకెళ్ళి తింటూ ఉండు. నేను అంకుల్ని పంపించి వస్తాను.” బిడ్డను ఎత్తుకుని ఆమె ముద్దాడింది. నెమ్మదిగా చెవిలో “లాక్ చేసుకో” అని చెప్పింది. ఆ మాట చెబుతున్నప్పుడు... అవి వీడ్కోలు మాటల్లా ఉన్నాయి. చిట్టితల్లి మారు మాట్లాడలేదు. తిరిగి అమ్మకు ముద్దు పెట్టి మెట్లు ఎక్కి, గది లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

ఈ ప్రహసనం అంతా తనకు అర్థమయ్యిందన్నట్లుగా

అతడు చిన్నగా నవ్వి, వెళ్లి సోఫాలో కూర్చున్నాడు. ఆమె కూరగాయల కత్తిని చేతిలోకి తీసుకుంది. మెట్లకు అడ్డంగానిలబడి, రెండు చేతులతో కత్తి పట్టుకొని ముందుకు చాచింది. అతడు నింపాదిగా ప్యాంట్ బ్యాక్ ప్యాకెట్ లోంచి పిస్టల్ తీసి టీపాయ్ మీదుంచాడు. ఆమెకు గుండె జారిపోయింది. అయినా ధైర్యం చిక్కబట్టుకుని,

“ నా శవాన్నైనా దాటి మెట్లు ఎక్కలేవు” అంది.

అతడు పిస్టల్ను చేతిలోకి తీసుకుని అన్నాడు.. “అలాగే... ఒక ట్రైల్ వేద్దామా?” తనకు నిస్సత్తువ ఆవరిస్తున్నట్లు ఆమెకు స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.

“చిన్న పాప...ఏం చేసింది?” గొంతులో దుఃఖం సుళ్ళు తిరుగుతుంటే ... అడిగిందామె. అతడు పిస్టల్ ను తిరిగి టీపాయ్ మీద పెట్టాడు.

“ఇదే ప్రశ్న...సరిగ్గా ఇదే ప్రశ్న.. ఎన్నో రోజులు నాకు నిద్ర లేకుండా చేసింది!. మనిషిని మనిషి చంపడం ఏంటి? కులం కావచ్చు.. మతం కావచ్చు..జాతి కావచ్చు... దేశం కావచ్చు. ఏదో ఒక కారణం .. ఎందుకు? ...జంతువు మరో జంతువును చంపిందంటే.. అది దాని ఆహారం.మరి మనిషి. ఇంకో మనిషిని ఎలాచంపుతాడు?” గద్దించి అడిగాడతడు. ఉలిక్కిపడిందామె.

“నిన్ను ఎందుకు చంపాలను కుంటున్నానో నీకు తెలియాలి కదా..”

ఆమె చూపులో నిర్లక్ష్యం..‘చంపే ప్రతి వాడికి ఒక సమర్థన ఉంటుంది’

అన్నట్టుంది.. ఆ చూపు.

“నిజమే... చంపే ప్రతివాడికి ఒక సమర్థన ఉంటుంది. చంపే ప్రతోడూ ఒక కథ చెప్తాడు.

నేనూ ఒక కథ చెప్తా... బేతాళ కథ... నీకు శ్రమ, భయం తెలియకుండా ఉండేందుకు.విను..

“అది బోర్డర్లో ఉండే పల్లె. ఆ పల్లె వీధుల్లో ఆర్మీ ట్రుక్కులు తిరగడం మామూలే. ఇరు దేశాల సైనికుల బుల్లెట్లు చాలాసార్లు గురితప్పి ఆ పల్లెలోని ఇంటి గోడలకు తగులుతుంటాయి. అప్పుడప్పుడు పల్లె ప్రజలకు కూడా తగులుతుంటాయి.” అతని గొంతులో నెమ్మదిగా ఆక్రోశం ప్రవేశిస్తోంది. ఆమె నిజంగానే ఒక క్షణం పరిసరాల్ని మర్చిపోయి, అతని మాటల్ని వింటోంది.

“మందుపాతరలు పేలటం మామూలే... మా కళ్ళ ముందే సైనికుల ట్రక్కులు, మామూలు జనాలను తీసుకెళ్లే వాహనాలు ఎగిరి పడుతుంటాయి.

ఆ దారి వెంట రోజుకు ఒక్కసారైనా ఎద్దుల బండిలో సామాన్లు వేసుకొని ఇల్లు ఖాళీచేసే కుటుంబం కనబడుతుంది. దారికి ఇరువైపులా పచ్చని పొలాలు. వాటిని వదులుకోలేని రైతులు.. వలస పోతున్న కుటుంబాలకు, వీడ్కోలు ఇస్తారు... తమ కుటుంబాలను అలాగే తీసుకెళ్లే బాగుండేమో అన్న మీమాంసలో పడుతుంటారు. సైన్యం వెళ్తున్న ట్రక్కులు దుమ్ములేపుతున్నా, తుపాకీ గుళ్ళ శబ్దం గుండెల్లో మోగుతున్నా.. స్వంత ఊరు గనక విడిచిపెట్టరు. సెంటిమెంట్ లో పూల్స్..

“రోజులాగే ఆ రోజూ అలసిన శరీరాల ముందు భోజనం పళ్ళాలు వేసుక కూర్చున్నారు. నాలుగు ముద్దలు నోట్లోకి వెళ్లుంటాయేమో... బూట్ల చప్పుళ్లు.. పది.. ఇరవై.. ముప్పై జతల బూట్ల చప్పుళ్లు. ఏ ఇంట్లో ఏ అల్మరా వెతికారో తెలీదు. ఎవరికోసం వచ్చారో తెలీదు. ఏ గదిలో ఎవడు దాక్కున్నాడో తెలీదు. పల్లె మొత్తానికి కరెంటు తీసేసారు. అరుపులు... కేకలు ... ఏడుపులు... వస్తువులు కింద పడ్డ శబ్దాలు.. దాదాపు గంట పైనే తోపులాట... వాళ్ల కాళ్ల కింద.. వాళ్ళ వాళ్లే పడి నలిగిపోయారు. చాలామంది బూటు కాళ్ళకింద పడి నలిగిపోయారు. ఎవరిని వెదికారో తెలీదు. ఎవరిని తీసుకెళ్లారో తెలీదు..”

కత్తిపై ఆమె పట్టు ఎప్పుడో నడలిపోయింది. ఏం జరిగిందో ఆమెకు అర్థం అవుతోంది. అతను ఎందుకు వచ్చాడో అర్థమవుతోంది. తనకు తెలీకుండానే మెట్లపై కూలబడింది. అతడు లేచి మేజర్ ఫోటో ముందు నించుని మాట్లాడడం కొనసాగించాడు...

“కబురం దుకుని వచ్చాను. ఇంటి ముందు దుప్పట్లో చుట్టిన ఒక లేత శరీరం. సరిగా చుట్టలేదేమో... చేయి బయటకు కనబడుతోంది. తెల్లటి పల్చటి అరచెయ్యి... బూటు కింద నలిగి....”

ఇక మాట్లాడలేదు అతను. తలవంచుకుని కూర్చున్నాడు. పరుచుకుంటున్న చీకటి అతడి వ్యధలాగే వుంది. ఆమె కంటినుండి ధారగా... కన్నీరు. ఆమెకు అప్పుడే ఒక సంగతి స్ఫురణకు వచ్చింది. తన భర్తతో కలిసి పనిచేసిన నలుగురిలో

ఈ మధ్యనే ఇద్దరు చనిపోయారు. .నో.. తన భర్త మీద పడాల్సిన మృత్యునీడ తమ మీద పరుచుకుంది. ఆమె ఒక నిర్ణయానికి వచ్చినట్లు మెల్లగా లేచి నిల్చుంది. నిబ్బరంగా ముందుకు అడుగులు వేసింది. అతడి ముందు మోకాళ్ళపై కూలబడింది.

“తప్పొప్పుల ప్రశ్నలు ఇక్కడ తేలవు. నీకు జరిగింది చాలా అన్యాయం. ఎవరూ మాడ్చలేని అఖాతం. నేను ఒప్పుకుంటున్నాను... మనస్ఫూర్తిగా ఒప్పుకుంటున్నాను.. నన్ను చంపు.” అతను ఆశ్చర్యంతో తలెత్తి చూశాడు. ఆమె కళ్ళల్లో నిజాయితీ, అతడిపై కరుణ.

“కానీ.. నా కూతురు.. దాన్ని వదిలి పెట్టు” చేతులు జోడించి అతడిని వేడుకుంది. అతడు సోఫాలోంచి లేచి నాలుగు అడుగులు వేశాడు. ఆమె జోడించిన చేతులను అలాగే ఉంచి, అతడి వైపు చూస్తోంది.

“నేను ఇందాకే చెప్పాను... నీ చిట్టితల్లి చేతుల్లానే... అచ్చం అలానే... నా బంగారుతల్లి చేతులు... ఆ చేతులకు కష్టం కలిగించ లేను” దీర్ఘంగా ఊపిరి పీలుస్తూ తన్ను తాను కంట్రోల్ ప్రయత్నించాడు.

“మీ వ్యక్తిత్వం చాలా గొప్పది. పాపకు మీలాంటి వారి అండ కావాలి.” అతడు టేబుల్ మీద ఉంచిన పిస్టల్ ను తిరిగి జేబులో ఉంచుకున్నాడు.

“నీ భర్తతో బాటు మా పల్లెకు వచ్చిన మిగతా ముగ్గురిని చంపేసాను. నీ భర్త దొరకలేదు. అతని ఆత్మీయులను చంపి చావు కంటే పెద్ద శిక్ష వేయాలనుకున్నాను. అతి కష్టం మీద ఈ అడ్రస్ సంపాదించాను. కానీ నీ కూతురు... అచ్చం నా బంగారు తల్లి లానే ఉంది. పాపను కాపాడుకోవాలనే మీ తాపత్రయం, ఆరాటం ముందు... ఒక తల్లి ప్రేమ ముందు నేను ఓడిపోయాను. నీ అంత ధైర్యం మునుపు నేనెన్నడూ చూడలేదు. నీలాంటి వాళ్ల పెంపకంలో మాత్రమే చిట్టి తల్లి అపురూపంగా పెరుగుతుంది. నీలాంటి తల్లిని చిట్టితల్లికి దూరం చేయలేను”.

గుమ్మం వైపు నడుస్తూ ఆగి వెనక్కి చూశాడు “ఎప్పుడైనా పాపను చూడాలనిపిస్తే... వస్తాను. అనుమతించండి” అంటూ బయటకు నడిచాడు.

ఆమె అతడు వెళ్ళిన వైపు అలానే చూస్తూంది.. జోడించిన చేతులతో.

పురస్కారాలు

సాహిత్య ప్రస్థానం అక్టోబర్ 2020 పురస్కారాలు

సమాజ అంతర్ బాహిర్ స్వరూపమే 'జలగల వార్డు'

వ్యాసానికి : రూ.500/-

రచయిత: డా॥ ఎ. రవీంద్రబాబు

ఎరుకలు

కవితకు : రూ. 500/-

రచయిత : గిరిప్రసాద్ చెలమల్లు

వ్యాసానికి కర్లపాలెం రుక్మిణమ్మ పురస్కారం

కవితకు డా॥ ఎద్దుల సిద్ధారెడ్డి స్మారక పురస్కారం, చెక్కలు ఈ రచయితలకు అందుతాయి

పాఠకులు తాము చదివిన కవితలు, కథలు, వ్యాసాలలో నచ్చినవి కారణాలతో సూచించవచ్చు. సీనియర్, ప్రసిద్ధ రచయితల రచనలు కాక ఔత్సాహికులను, ఇటీవల రాస్తున్నవారిని ప్రోత్సహించడమే ఈ పురస్కారాల ఉద్దేశ్యంగా గ్రహించగలరు. తగిన రచనలు లేనప్పుడు పురస్కారాలు ప్రకటించబడవు.

- ఎడిటర్

కవిత

ఫిలా'సఫర్'

- పి.ఎస్. శ్రీనివాస రావు

6303013646

వాడెవడో బోలెడు నగిషీలుచెక్కుతూ
సుందరమందారాలు పూయిస్తానని
పిల్లిమొగ్గలు వేయిస్తున్న బతుకుని

నవ్వుతూ
వేలికొసల తృళ్ళగొడుతూ
గ్లాసు మీద గ్లాసు నింపుకుంటూ
లోపల సూర్యుడిని చల్లారబెడతాడొకడు

గుడ్డిచందమామలో తేలుతున్న రాత్రిని
ఏ రాత్రో బజ్జో పెడతాడు
తను మాత్రం సెగలా
ఎక్కడో రగులుతున్న గుండెకు పాటవుతాడు

ఒక పిల్లవాడిలా
వీడవడం ఎందరికి తెలుసు

రేపో, మరుచటి రేపో
ఒక శవానికి ఒక డాక్టరు
యధాలాపంగా సర్టిఫికేట్ చేస్తాడు
'తాగుడు వల్ల నాశనమయ్యాడ'ని

వెతికే యానంలో అర్ధాల్ని తగలెట్టి
వేమనలయే వారేకొందరో

అతడెప్పుడో వీళ్ళందరికీ
ఛస్తూ బతుకుతున్నవాళ్ళని సర్దిపై చేశాడు
బతుకుతున్న సమాజం కోసం పరితపించాడు

ఒక సోక్రటీసు లాంటి మరణం ఎందరికి చాతనాను
రేపుదయం వుబికే సూర్యుడికెదురుగా
బోర జాపుతూ బిర్రబిగిసిన తన శరీరాన్ని కానుకివ్వడం
ఒక విజేతకే సాధ్యం

శరీరానికి మరణం నేర్పడం ఒక తెగవరి చర్య!

తలారి

ఊరికి కావలోడు
 ఊరందరికీ కావాల్సినోడు
 అట్టడగు కులపోడు
 అట్టిట్టా పెరిగినోడు..
 గంజికి గతిలేని బతుకు
 గుంజకు కట్టేసిన గతుకు
 బత్తు భారమైన చితుక్కు
 పైమీద బట్టకరువైనోడు
 పయ్యంత బురదకొట్టుకున్నోడు
 చేతిలో ఎదరుకట్టె
 తెగిన పాతతోలుసెప్పులు
 పిక్కెలు కనబడేదాకా పెండ్లినాటి చిన్నినదోతి
 మట్టివాసన తగిలి మాసిన తెల్లంగి
 మోచేతికి దండకడియం
 మొఖమంతా తెలిసి తెలియని అమాయకత్వం
 పసుల పీలగాడైన
 అరే తురే అని పీలవడమే
 ఇదే తలారి తరతరాల రూపురేఖల చిత్రం
 భూస్వాముల ముందు అణిగిమణిగి ఉండాలె
 భూమికి వంగివంగి దండాలందుకోవాలె
 దొర పొలంబాట పడితే
 సెత్రిపట్టుకొని ఎన్నెన్న నడవాలె
 కుర్చీ నుండి మొదలు
 గ్లాసు గిన్నెల పసులదాకా వెట్టిచాకిరీ చేయాలె
 పల్లెకు
 అధికారులు నాయకులు ఎవరోచ్చినా
 రచ్చకట్టమీద కొత్తగొంగడేసి కూసోబెట్టి
 మంచినెడ్డ చూసుకోవాలె

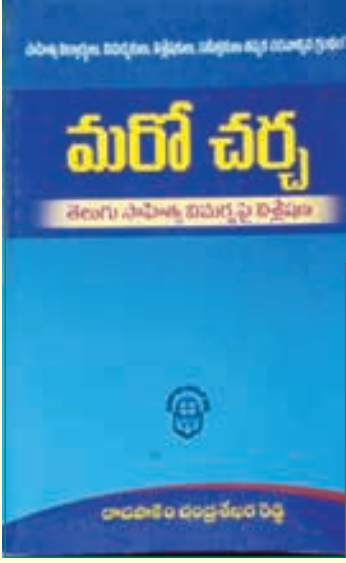
తలారి

- అవనిశ్రీ

9985419424

ఎవరికైనా
 కాసంత యాసిర్కొచ్చిన
 తలారే తొలి ముద్దాయి
 తప్పు చేసినోడినైనా
 అప్పుకట్టనోడినైనా
 రచ్చకట్టకాడికి పిల్చుకరావాలె
 గెట్లకాడ గెనాలకాడ వాదులాడినా
 ఏ పంచాతీ ఉన్న
 తలారే పల్లెకు తలకట్టు
 ఏదొద్దులనాడు కుల్లిన శవం పక్కలే కట్టెకావాలె
 ఉత్తసేతులతో బండికెత్తాలె
 పంచనామ ముగిసేదాకా
 శవం ముందర్నే కొక్కెర కూసోవాలె
 పండుగొచ్చినా పబ్బిమొచ్చినా
 ఊరి పెద్దల పెద్దరికం కాదనకుండా
 బొడ్రాయికాడ మొదలుబెట్టి
 ఊరంత సాటింపు చేసిరావాలె

తలారిది
 ధిక్కరించని గొంతు
 దివిటీలా వెల్లయ్యే కొరివికట్టె
 పది రూపాయలు సేతిలబెట్టిన
 పరమాత్ముడని మొక్కే ధీనత్వం
 మోసం తెల్పని గుణం
 స్వార్థం తాకని ఎద
 కుట్రలెరుగని మనిషి
 నమ్మితే ప్రాణమిచ్చేటి తెగువ
 తలారికి
 ఎన్ని వెట్టి పనుల్లో ఆరితేరినా
 ఇంకెంత ఊడీగం చేసినా
 జీతం కరువైన వెత
 జీవితం బరువెక్కిన కథ.

రాచపాళెం
చంద్రశేఖర రెడ్డి

తెలుగు సాహిత్య విమర్శపై సాధికార విశ్లేషణ

- పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ
9440248778

మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శకుడికి ఉండవలసిన చిత్తశుద్ధి, ఖచ్చితంగా మాట్లాడగలగడం, గుణాన్ని, దోషాన్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా చెప్పగలగడం, తాను అభిమానించే సాహిత్యాన్ని నైతం లోపం విషయంలో ఉపేక్షించక పోవడం రాచపాళెంలో పుష్కలంగా వున్నాయి.

“రెండు రెళ్లు నాలుగన్నండుకు
గూండాలు గండ్రాళ్ళు విసిరే సీమలో
క్షేమం అవిభాజ్యం అంటే
జైళ్ళు నోళ్ళు తెరిచే భూమిలో...” (శ్రీశ్రీ)

ప్రశ్నించటం సాహసం. చర్చ జరపటం నేరం. వీటికి వేటికీ వెరవకుండా నిత్య పరిణితి చెందుతూ ఐదు దశాబ్దాలుగా నిర్భీతి, నిజాయితీ, నిబద్ధతతో తెలుగు సాహిత్యరంగానికి, అభ్యుదయ సాహిత్యోద్యమానికి అలుపెరగని సేవలందిస్తున్న మార్క్సియం సాహిత్య విమర్శకుడు డా. రాచపాళెం చంద్రశేఖరరెడ్డి.

“మంచి సమాజం ఏర్పడాలంటే మంచి సాహిత్యం రావాలి. మంచి సాహిత్యం రావాలంటే మంచి సాహిత్య విమర్శ రావాలి. మంచి సాహిత్య విమర్శ రావాలంటే విమర్శ కూడా విమర్శకు గురికావాలి”. అని ప్రముఖ సాహితీవేత్త కొడవటిగంటి కుటుంబరావు చేసిన సూత్రీకరణను బాగా ఒంట బట్టించుకున్న విమర్శకుడు రాచపాళెం. కాబట్టే విమర్శను విశ్లేషిస్తూ, విమర్శపై విమర్శ చేస్తూ చర్చ, మరో చర్చ పుస్తకాలను వెలువరించారు. సాహిత్యాన్ని కేవలం సాహిత్య ప్రమాణాలతో మాత్రమే కాకుండా కమ్యూనిజం సైద్ధాంతిక వెలుగులో సామాజిక దృక్పథంతో, శాస్త్రీయ పరిశీలనతో విలువైన విమర్శ చేస్తున్నవారు రాచపాళెం.

భౌతికవాద, చారిత్రక, వాస్తవిక పురోగమన పాఠ తన విమర్శ ధోరణిగా రాచపాళెం ప్రకటించుకొనియున్నారు.

“కవిత్వముకంటే విమర్శనము కష్టతరమనుట. ఇట్లే శాస్త్ర రచనము కంటే శాస్త్ర విమర్శనము గష్టతరము.” (సి.ఆర్.రెడ్డి ‘కవిత్వతత్వ విచారము’నకు రాసిన పీఠికలో మల్లాది సూర్యనారాయణ శాస్త్రి - 1932). ఈ విషయాన్నే పాపినేని శివశంకర్ మరింత సరళంగా

“సృజనకన్నా విమర్శ మరీ కష్టం. ఒక సృజన చెయ్యటానికి ఏ కళాసూత్రాలు తెలియనవసరం లేదు. కాని ఆ సృజన విలువ కట్టటానికి కళాసూత్రాలు మొదలు రకరకాల వాదాల, సిద్ధాంతాల పరిజ్ఞానం అవసరం” అని చెప్పారు. రాచపాళెం నిరంతర అధ్యయనశీలి. నిత్య విద్యార్థి. విమర్శకు కావలసిన అన్ని పరికరాలను చేబూని తెలుగు విమర్శరంగంలో వెలుగును ప్రసరిస్తున్నారు.

“తెలుగు సాహిత్యవిమర్శ మీద ఎంత అసంతృప్తి ఉన్నా, సాహిత్య విమర్శ వస్తున్నంతగా దానిమీద విశ్లేషణ జరగటం లేదు. సాహిత్య విమర్శకులు ఉన్నట్లుగా, విమర్శ విమర్శకులూ ఉండాలేమో అనిపిస్తుంది” అన్న రాచపాళెం సరీగ్గా ఈ పనికే పూనుకున్నారు చర్చ, మరో చర్చ, ఇతర రచనల ద్వారా.

సాహిత్యంలో అత్యంత క్లిష్టమైనది విమర్శ ప్రక్రియ.

విమర్శ కష్టమైనదైతే ఆ విమర్శపై విశ్లేషణ, విమర్శలు చేయటం మరింత భారమైన విషయం. దీనికి ఎంతో సంయమనం కావాలి. ఎక్కడా ఆవేశకావేషాలకు లోను కాకూడదు. రెచ్చగొట్టడానికి అనేకులుంటారు. కానీ చర్చను గాడి తప్పనీయకూడదు. నిష్ఠ, నిగ్రహంతో ఎదుర్కొనాలి. ఈ విషయంలో రాచపాళెం విజయం సాధించినట్లు ఈ పుస్తకాల ద్వారా, వారి ప్రసంగాల ద్వారా స్పష్టమౌతుంది.

“విమర్శనము విమర్శకుని చిత్తవృత్తి ననుసరించి యుండుననుట స్పష్టము. అయినను, గుణము గుణముగాను దోషము దోషముగాను వర్ణించుట యుత్తమ పద్ధతి” (మల్లాది సూర్యనారాయణ శాస్త్రి).

ఈ విధంగా విమర్శ చేయటానికి రాచపాళెం ఎంచుకున్నది మార్క్సిస్టు సాహిత్య సూత్రాలు. ఈ ప్రమాణాలను సరిపెట్టినదే ‘మరో చర్చ’

26 వ్యాసాలతో కూడిన 222 పుటల మరోచర్చను విశాలాంధ్ర 2012లో ప్రచురించింది. ఈ వ్యాసాల రచనాకాలం : 2006లో 1, 2007లో 2, 2008లో 8, 2009లో 3, 2010లో 11, మొదటి వ్యాసం “నిబద్ధ విమర్శకుడు ‘గౌరీశంకర్’”. గౌరీశంకర్ ఆధునిక కవిత్వం పుస్తకానికి రాసిన ముందుమాట. ఈ వ్యాసాలు కొన్ని ప్రముఖ పత్రికల ప్రత్యేక సంచికలలో అచ్చయినవే (మొదటిది తప్ప). ఈ వ్యాసాల లక్షణాలను బట్టి మూడు భాగాలుగా విభజిస్తున్నాను. మొదటిది: కాలం పరిధిలో రాసినవి; రెండవది: ఒక విమర్శకుడు తన విమర్శ తన విమర్శ రచనల ద్వారా చేసిన కృషిని విశ్లేషించినవి; మూడవది: ఒక విమర్శకుని పుస్తకాలను, వ్యాసాలను ఆధారంగా చేసుకొని చేసిన విశ్లేషణ. ఈ విశ్లేషణలలో రాచపాళెం లోతైన చర్చ ద్వారా ఎన్నో పరిశీలనలు, నిర్ధారణలు, పత్రిపాదనలు, స్థాన నిర్ణయాలు చేశారు. మూల్యంకనాలు, పునర్మూల్యంకనాల అవసరాన్ని వివరించారు. రాచపాళెం చాలా మంచి అయ్యవార్లలాగ ఉద్యోగ విరమణానంతరం పడక్కుర్చీని ఆశ్రయించకుండా, వ్యాపార వ్యవహారాలను దరి చేరనీయకుండా విజ్ఞాన అన్వేషణ, జ్ఞానతృప్తితో చేసిన కృషికి నిదర్శనమే ‘మరో చర్చ’.

మరో చర్చ సాహిత్య వ్యాససంపుటిలోని కాలం పరిధిలో రాసిన వ్యాసాలు దాడులూ, విశ్లేషణలూ 2006 సాహిత్య విమర్శ; ఇటీవలి సాహిత్యవిమర్శ (1996-2006);

భావాల సంఘర్షణ, మరికొన్ని కొలమానాలు - 2007 సాహిత్య విమర్శ; సాహిత్య విమర్శ 2008. (చర్చ పుస్తకంలో 2004, 2005 వార్షిక సాహిత్య విమర్శనా వ్యాసాలున్నాయి)

2006లో మనల్ని విడిచివెళ్ళిన ప్రముఖ విమర్శకులు కొత్తపల్లి వీరభద్రరావు, డా. బూదరాజు రాధాకృష్ణ, ఆచార్య జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యంల కృషిని వివరిస్తూ వారికి నివాళు లర్పించారు. 23 పుటల ఈ సుదీర్ఘ వ్యాసంలో 2006 సంవత్సరంలో విమర్శకు సంబంధించి దేన్నీ వదిలిపెట్టకుండా దాదాపు అన్నింటినీ పట్టుకున్నారు. విహంగ వీక్షణమైనా రాచపాళెం ఈ వ్యాసంలో ప్రగతిశీల ప్రజాస్వామిక సాహితీపరులు ఏమి చెయ్యాలో ఆలోచించడం మంచిదని ప్రతిపాదన చేశారు. మన సమాజంలో భూస్వామ్య భావజాలమున్నంతకాలం దాని అభివృద్ధి రూపయైన పద్యం వికృత రూపంలోనైనా ఉంటుందనే పరిశీలన చేశారు. తెలుగులో చారిత్రక నవలల్లో అధికభాగం చారిత్రకాభాసాలే అనే నిర్ధారణ చేశారు. అయితే ఈ వ్యాసంలో జరిగిన రెండు చిన్న పొరపాట్లు. ఒకటి కళాపరిషత్ పదేళ్ల ప్రత్యేక సంచిక ‘దృశ్యం’ సంపాదకులు పెనుగొండ లక్ష్మీనారాయణ, డాక్టర్ పాపినేని శివశంకర్లు కాగా వేరొకరి పేరును రాచపాళెం ఉదహరించారు. రెండవది చాసో కథగా ‘దోషగుణం’ను పేర్కొన్నారు. ఆ కథానికా రచయిత చలం.

‘ఇటీవలి సాహిత్య విమర్శ తీరుతెన్నులు’ వ్యాసంలో 1996-2006 దశాబ్ది కాలాన్ని పరిధిగా పెట్టుకున్నానన్నారు గాని పాఠకుడికి మరో సంవత్సరం ‘బోనస్’ యిచ్చారు రాచపాళెం. పదకొండు సంవత్సరాల కాలాన్ని పరిధిగా పెట్టుకొని రాసిన వ్యాసమిది. ఈ కాలంలో సాహిత్యవిమర్శ మూల్యాంకనం, పునర్మూల్యాంకనం బాధ్యతలను నిర్వహించిందన్నారు. పదకొండేళ్ల తెలుగు సాహిత్య విమర్శ పరిణితిని, పురోగతిని చిత్రించిన వ్యాసం. 1998 - 2004 సంవత్సరాల మధ్య వెలువడిన ‘తెలుగు కథకులు - కథనరీతులు’ సంకలనాలను గొప్ప ప్రయత్నం అని ప్రశంసిస్తూనే ఈ సంకలనాలలోని ‘అనేకులు వ్యాసరచయితలు సంపాదకుల ప్రణాళికను సరిగా అర్థం చేసుకోకపోవడం వల్ల చాలా వ్యాసాలు పిచ్చాపాటిగా మిగిలిపోయాయి’ అని ఒక స్వీపింగ్ రిమార్క్ పాస్ చేశారు రాచపాళెం. ఆ రచయితలెవరో తెలిపితే వారికీ బాగుండేది, పాఠకులూ తెలుసుకునేవారు. ఆ

వందమందిలో నేనూ వున్నాను. 'విస్తృత కథా రచయిత అందే నారాయణస్వామి' వ్యాసం ద్వారా. ఇలా ఎవరో ఏమిటో చెప్పకుండా వందమంది మీదా అభియోగం మోపటం న్యాయం కాదు. మరో విషయం ఈ వ్యాసంలో అక్టోబర్ 2004లో వచ్చిన నా వ్యాససంపుటి 'అనేక' ను మర్చిపోయారు. గుర్తు చేస్తున్నానంతే. రాచపాళెం అన్నట్లు బూదరాజు రాధాకృష్ణ అరసం అధ్యక్షుడిగా ఎన్నడూ లేరు కానీ, ఉపాధ్యక్షుడిగా, అధ్యక్ష వర్గ సభ్యుడిగా సేవలందించారు.

భావాల సంఘర్షణ, మరికొన్ని కొలమానాలు - 2007 సాహిత్య విమర్శ వ్యాసంలో అన్ని సాహిత్య ప్రక్రియలు వాటికి సంబంధించిన వాద ప్రతివాదనలను వివరించారు. పరిశీలనలూ వున్నాయి. పద్యంపై నిర్ణయమైన అభిప్రాయాలను ప్రకటించారు. 2007లో తెలుగు కథా విమర్శ కొత్త కోణాలను వెతుకుతూ పాత కోణాలను పటిష్ఠం చేసుకుంటూ నడిచిందన్నారు. 'మొత్తం సమాజం వెంట రచయితలు పరిగెత్తలేనట్లే మొత్తం సాహిత్యం వెంట విమర్శకులు పరిగెత్తలేరు. ఇందుకు రచయితల్ని విమర్శకుల్ని నిందించి లాభంలేద'నే సూచనతో ఈ వ్యాసాన్ని ముగించారు.

'సాహిత్య విమర్శ - 2008' లో భారతీయ, అంతర్జాతీయ సాహిత్యంపై తెలుగులో వచ్చిన విమర్శను వరామర్చించారు. 'ఆధునిక సామాజిక చరిత్రంతా ఉద్యమాల, వాదాల చరిత్ర. వీటికి అతీతంగా ఎవడైనా ఏదైనా మాట్లాడుతున్నారంటే వాళ్ళది విశ్రాంతవర్గవాదంగా గుర్తించి విస్మరించడం మంచిది' అని పాఠకవర్గానికి సూచించారు. 'తెలుగు సాహిత్య విమర్శకులు మొదటి నుంచీ తమ సాహిత్యాన్ని తాము విశ్లేషించుకుంటూ, ఇతర భారతీయ భాషా సాహిత్యాలను, ఇతర దేశాల సాహిత్యాలను కూడా అధ్యయనం చేయడం ఒక పాలసీగా పెట్టుకున్నార'నే పరిశీలనను మన ముందుంచారు.

ఒక విమర్శకుడు తన విమర్శ రచన ద్వారా చేసిన కృషి విశ్లేషించిన వ్యాసాల సంఖ్య ఎక్కువగానే వుంది. వాటిని రేఖామాత్రంగా వివరించే ప్రయత్నం చేస్తాను. జూలూరి గౌరీశంకర్ 'ఆధునిక కవిత్వం' అనే విమర్శనా వ్యాస సంపుటికి రాసిన ముందుమాట ద్వారా నిబద్ధ విమర్శకుడని నిర్ధారించారు.

మార్క్సియం సాహిత్య విమర్శకులలో ప్రముఖులైన

డా.బి. సూర్యసాగర్ రాసిన 'శ్రుతి'ని విశ్లేషిస్తూ రాసిన 'ప్రపంచీకరణ దశాబ్దిలోనూ పట్టునడలని మార్క్సియం 'శ్రుతి' వ్యాసంలో "కమ్యూనిస్టుపార్టీ రాజకీయ ధోరణుల మీద కూడా సూర్యసాగర్ చాలా విమర్శలు పెట్టారు. కొన్ని సందర్భాలలో ఇటు పార్లమెంటరీ కమ్యూనిస్టులను, అటు విప్లవ పార్టీలను కూడా విమర్శించి తనదైన ఒక మార్గాన్ని సరైనదిగా చెప్పకనే చెప్పుకుంటూ వచ్చారు. దీనిని నిశితంగా పరిశీలించవలసి ఉంది " అనటం రాచపాళెం సూర్యసాగర్ వ్యాసం నుండి గ్రహించిన విషయం. ఒక కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ అభిమానిగా రాచపాళెం ఈ విషయాన్ని గ్రహించి చెప్పటంలో ఆయనలో దాపరికం లేని విమర్శకుడు కనిపిస్తాడు.

"నిబద్ధతా నిమగ్నతా నిబిడితలు సాహిత్యానికి, రచయితలకు మాత్రమేగాక, సాహిత్య విమర్శకు, విమర్శలకు కూడా ఉంటాయని ఉండాలని" ఆచార్య కొలకలూరి ఇనాక్ "ఆధునిక సాహిత్య విమర్శ సూత్రం" గ్రంథంలో చేసిన ప్రతిపాదనలను చర్చించిన వ్యాసం 'సాహిత్య విమర్శకు త్రిగుణ సూత్ర ప్రదాత కొలకలూరి'.

ప్రసిద్ధ పత్రికా సంపాదకులు ఎ.బి.కె. ప్రసాద్ రాసిన 'సాహిత్యకీయాలు' మన సాహిత్య సంస్కారాన్ని విస్తృతం చేస్తాయన్నారు.

'మనం ప్రపంచ రచయితల మధ్య ఎవరిదారిలో నడుస్తున్నాం. మన దారిలో ప్రపంచ రచయితలవరు నడుస్తున్నారో పాఠకులకు తెలియజేయాలన్న సత్సంకల్పమే' సాహిత్యకీయాలు వ్యాసనంపుటని వివరించారు. సంపాదకీయానికి సాంస్కృతిక పరిమళాలద్దిన వ్యాసాలని, ఈ సాహిత్యకీయాలను పాత్రికేయ విమర్శ అనవచ్చని రాచపాళెం ప్రశంసించారు.

"సాహిత్య పరిశోధనలో సామాజిక శాస్త్ర 'దృష్టి' " అని డాక్టర్ కేతు విశ్వనాథరెడ్డి దృష్టి పుస్తకాన్ని విశ్లేషిస్తూ 'సామాజిక శాస్త్రాల వెలుగులో సాహిత్యాన్ని చూడక తప్పదు' అన్న కేతు మాటలు శిరోధార్యమన్నారు. మార్క్సిస్టు సాహిత్య విమర్శకునిగా కేతు కృషిని గౌరవించారు.

"సాంఘిక విప్లవ రచయితల విశ్లేషణలో 'కత్తి పద్మారావు' " వ్యాసంలో పద్మారావు 1983లో ప్రచురించిన 'సాంఘిక విప్లవ రచయితలు' పుస్తకాన్ని సమీక్షించారు. "హేతువాదాన్ని తాత్విక భూమికగా చేసుకొని దళిత బహుజన

దృక్పథంతో సాహిత్య విమర్శ కొనసాగిస్తున్న సాహితీవేత్తగా కత్తి పద్మాదావును గుర్తిస్తూ ఆ నేపథ్యంలో పుస్తక విశ్లేషణను కొనసాగించారు రాచపాళెం.

“కన్యాశుల్కం మీద అపూర్వ పరిశోధన - అనన్య విశ్లేషణ”గా కొనసాగిన వ్యాసంలో డా. యు.ఎ. నరసింహమూర్తి ప్రచురించిన పరిశోధనా గ్రంథం ‘కన్యాశుల్కం - 19వ శతాబ్ది ఆధునిక భారతీయ నాటకాలు’ ను రాచపాళెం కొనియాడారు. “భారతీయ సాహిత్య అధ్యయనానికి ఈ గ్రంథం చక్కని నమూనా - తెలుగులో సాహిత్య విమర్శ ఎదగలేదు అనుకునేవాళ్ళు ఈ గ్రంథాన్ని చదవవచ్చు. కన్యాశుల్కం నాటకం మీద ఇదొక ప్రత్యామ్నాయ విమర్శ గ్రంథం. ఈ గ్రంథంలో అపూర్వమైన పరిశోధన, అనన్యమైన విశ్లేషణ ఉన్నాయి” అని నరసింహమూర్తి కృషిని అభినందించారు.

ప్రముఖ సాహిత్య విమర్శకులు తెలకపల్లి రవి రాసిన “శ్రీశ్రీ సాహిత్యం - సమకాలీనత” పుస్తకంపై రాసిన “కాలం వేసే ప్రశ్నలకు సమాధానం చెప్పడమే సాహిత్య విమర్శలో ప్రజాస్వామ్యం” వ్యాసంలో ఈ పుస్తకం శ్రీశ్రీ మీద వచ్చిన విమర్శలకు సరైన సమాధానమన్నారు. ఒక మార్పుస్థు విమర్శకుడిగా తోటి మార్పుస్థు విమర్శకుడికి స్నేహపాస్తం అందించారు రాచపాళెం.

హరిగా ప్రసిద్ధులైన హరి పురుషోత్తమరావు వ్యాసనంపుటి ‘విభిన్న’ను విశ్లేషిస్తూ ‘గురజాడ గురించి హరి’ అనే శీర్షికతో వ్యాసం రాశారు. ఆధునికతను సరైన అర్థంలో అవగాహన చేసుకున్నది గురజాడేనన్నది హరి అభిప్రాయమని వివరిస్తూ దానిని రాచపాళెం సమర్థించారు. గురజాడపైనా కన్యాశుల్కంపైనా హరి చేసిన నిర్ధారణలను ఈ వ్యాసం ఉటంకించింది.

ప్రసిద్ధ కవి, పరిశోధకులు డా.ఎన్.గోపి సిద్ధాంత గ్రంథం ‘ప్రజాకవి వేమన’ను విశ్లేషించిన వ్యాసం ‘వేమన-గోపి’. ఈ గ్రంథం ద్వారా సామాజిక చరిత్రకు సాహిత్య చరిత్ర ఎంత శక్తిమంతమైన వరికరంగా ఆధారంగా ఉపయోగపడుతుందో గోపి రుజువు చేశారన్నారు. అంతేగాక గోపి వేమనను ప్రజాకవిగా నిర్వచించటంలో ఎంతో హేతుబద్ధతను ప్రదర్శించారన్నారు రాచపాళెం.

“ఆగ్రహం నుంచి పుట్టిన విమర్శ ‘సివి’ గారి శ్రీశ్రీ ఖడ్గస్పృష్టి కావ్య విమర్శ” వ్యాసంలో “మహాప్రస్థానం తర్వాత

శ్రీశ్రీ ఏమి రాసినా అవి మహాప్రస్థానంలో లేవన్న విమర్శను సి.వి. ఆమోదించలేదు, శ్రీశ్రీ అలా చేసివుంటే తన ధ్వనిని తానే ప్రతిధ్వని సృష్టించుకొన్నట్లు” అన్న సి.వి. అభిప్రాయాన్ని గుర్తు చేశారు. ‘సాహిత్య విమర్శలో వర్గపోరాటం ఎలా ఉంటుందో ఈ గ్రంథం తెలియజేస్తుందన్నారు రాచపాళెం.

“మౌలిక విమర్శకుడు ‘పాపినేని’ ” వ్యాసంలో పాపినేని శివశంకర్ ‘నిశాంత’ వ్యాసనంపుటిని విశ్లేషించారు. ‘కవిత్వానికున్నట్లుగా కథానికకు ఉద్యమస్థాయి లేదు అనే అభిప్రాయాన్ని సాహిత్య చరిత్రవట్ల, శాస్త్రాలవట్ల అవగాహనావరుడుగా పాపినేనిని గౌరవిస్తూనే ఆమోదించలేకపోతున్నాను” అని తెలుగు కథ - నిన్న, నేడు వ్యాసాన్ని విశ్లేషిస్తూ రాచపాళెం పాపినేనితో విభేధించారు. “ ‘నిశాంత’ లోని పాపినేని అభిప్రాయాలు ఆరోగ్యకరాలు, ఆలోచనాత్మకాలు. తెలుగు సాహిత్య విమర్శ పరిణితికి ఇందులోని ప్రతి వ్యాసం ఉదాహరణే” అని పాపినేని సాహిత్య కృషిని అభినందించారు రాచపాళెం.

అంగ్లోపాధ్యాయులైన గుర్రం వెంకటసుబ్బయ్య 1933లో రచించిన విమర్శగ్రంథం ‘కవిత్రయ కవితా విమర్శనము’ ను పరిశీలించిన వ్యాసం ఇరవై ఐదవది. ‘వెంకటసుబ్బయ్యరామయ్య చాలా సౌమ్యంగా ఉంటూనే కట్టమంచి అభిప్రాయాన్ని నిర్ణయంగా తిరస్కరించారు’ అన్నారు. ఈ పుస్తకంలో ‘1933 నాటికి ఆధునిక విమర్శ లక్షణాలను పొదివికొని రావడం ఆ తర్వాత అనేకమంది ఈయననే అనుసరించడం మాత్రం వాస్తవమ’ని తేల్చారు రాచపాళెం.

మరో చర్చలోని చివరి వ్యాసం “ఆధునికతని గుర్తించని ‘ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయ వికాస వైఖరి” ని విశ్లేషిస్తూ రాచపాళెం తీవ్ర వ్యాఖ్యలు చేశారు. ఆగ్రహానికి గురైనారు, అయితే అది ధర్మాగ్రహం.

గిడుగు, గురజాడల వ్యావహారిక భాషావాదాన్ని ప్రతిఘటిస్తూ ‘గ్రామ్యవాదమాంధ్ర వాఙ్మయ వృక్షమునకు వేరు పురుగు వంటిది’ అని గ్రాంధిక భాషను సమర్థించి ‘సాంస్కృతిక దౌర్భాగ్యానికి పాల్పడిన జయంతి రామయ్యనూ ఆయన రచన ‘ఆధునికాంధ్ర వాఙ్మయ వికాస వైఖరి’నీ తీవ్రంగా నిరసిస్తూ రాసిన ప్రత్యేక వ్యాసమిది. విమర్శపై విమర్శ కూడా.

మూడవ విభాగం ఒక విమర్శకుని పుస్తకాలని, వ్యాసాలను ఆధారంగా చేసుకొని చేసిన విశ్లేషణలు. సాహిత్య

విమర్శను గురించి వల్లంపాటి, వ్యాసంలో సాహిత్యం జీవితాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తే సాహిత్య విమర్శ సాహిత్యాన్ని వ్యాఖ్యానిస్తుందనే అవగాహనతో వల్లంపాటి వెంకటసుబ్బయ్య సాహిత్య విమర్శను కొనసాగించారన్నారు. భారతీయ అలంకార శాస్త్రాలపై వల్లంపాటికున్న అభిప్రాయాలు తీవ్రమైనవన్నారు. వల్లంపాటికి భారతీయ అలంకారశాస్త్రం పట్ల సానుకూల వైఖరి వున్నా ఎక్కడా దానిని అన్వయించలేదన్నారు. వల్లంపాటి వ్యాసాలు ఆధునిక సాహిత్య విమర్శ పద్ధతులు, సాహిత్య విమర్శ ప్రయోజనం, సమాజం - సాహిత్యం - సాహిత్య విమర్శ మరియు వారి విమర్శా శిల్పం పుస్తకం ఆధారంగా ఈ వ్యాసం రాశారు రాచపాళెం.

సాహిత్యాన్ని సాహిత్యాంశాల పరిశీలనకే పరిమితం చేయకుండా యితర కళలు, శాస్త్ర, సాంకేతిక, మత, రాజకీయ, ఆర్థిక, చారిత్రక విషయాలతో సమన్వయం చేస్తూ ఆధునిక తెలుగు సాహిత్య విమర్శను సుసంపన్నం చేసిన విమర్శకులు సర్దేశాయి తిరుమలరావని “విమర్శకు విశాల ప్రాతిపదిక ‘సర్దేశాయి’ ” అనే వ్యాసాన్ని వారి రచనల ఆధారంగా రూపొందించారు రాచపాళెం. ఈ వ్యాసంలో “సాహిత్యవిమర్శ కృతజ్ఞతారహిత ప్రక్రియ అని తెలిసిన సర్దేశాయి రచయితల పట్ల ఎంతో కృతజ్ఞతతో విమర్శలు రాశారు” అనటం విమర్శకులకు బాధ కలిగించే విషయం. రాచపాళెం సర్దేశాయి పట్ల కృతజ్ఞతతోనే కదా ఈ వ్యాసాన్ని రచించింది. ఇంకా ప్రధానంగా సాహిత్య విమర్శకులైన రాచపాళెం సాహిత్యంపై రెండు రోజులపాటు ఈ సదస్సు జరుగుతుండటం విమర్శపై గౌరవభావంతోనే కదా!

“తనకున్న మార్బ్బియ నేపథ్యంతో, భాషాశాస్త్ర, చందశాస్త్ర ప్రమాణాలతో సజీవమైన సాహిత్య విమర్శను ఉద్యమస్థాయిలో చేరా నిర్వహించటం ఒక చారిత్రక ఘటన అని”, “సాహిత్య విమర్శపై విమర్శకుడుగా ‘చేరా’ వ్యాసంలో రాచపాళెం విశదీకరించారు.

‘సామాజిక శాస్త్రాల వెలుగులో సాహిత్య విమర్శ ‘విభాత సంధ్యలు’ వ్యాసంలో సి.వి. నుబ్బారావు (నురా) సంపాదకత్వంలో వెలువడిన విభాత సంధ్యలు వ్యాస సంకలనాన్ని సమీక్షించారు. “టీవీఛానెళ్ళు ప్రపంచీకరణ పట్ల ప్రజలకు వ్యామోహాన్ని పెంచుతూ ప్రజాజీవితం నుండి ప్రజల్ని

పరాయికరిస్తున్న సందర్భంలో విభాతసంధ్యలు ఆ వ్యామోహం నుండి మనల్ని బయట పడవేయగలదు” అని ఆ పుస్తక సారాంశాన్ని మన ముందుంచారు.

తెలుగు సాహిత్య విమర్శకు “కొడవటిగంటి అందించిన సాహిత్య సూత్రాల’ను వివరించారు. సాహిత్యం - రాజకీయమూ అన్యోన్యమైనవని కొకు చెప్పినదాన్ని వివరించారు. సాహిత్య వికాసాన్ని సమాజ వికాసంతో ముడిపెట్టి ఆలోచించడం కొ.కు. సాహిత్య విమర్శలోని అంతస్సూత్రమని ఎరుకపరుస్తూ వాటి అనుసరణీయతా అవసరాన్ని చెప్పారు.

‘కొ.కు. రా.రా మార్గంలో సింగమనేని’ వ్యాసంలో సింగమనేనిని నిబద్ధ విమర్శకుడిగా కొనియాడారు. చెడుపట్ల అయిష్టత, కోపం, వ్యతిరేకత కలిగించటమే రచయిత చేయవలసిన పని అనే సింగమనేని భావనలను చక్కగా ఆవిష్కరించారు.

ఈ సంపుటిలో మహిళా విమర్శకులపై వున్న ఏకైక వ్యాసం ‘మహిళా సాహిత్య విమర్శకులలో కుసుమ కుమారి’.

శ్రీ కృష్ణదేవరాయ విశ్వవిద్యాలయం పూర్వ ఉప కులపతి, ప్రసిద్ధ సాహితీవేత్త డా. పి. కుసుమకుమారి సాహిత్య వ్యాసాల విశ్లేషణ ఈ వ్యాసం. ఆమెకు మార్బ్బియ స్త్రీ వాద సైద్ధాంతిక భూమిక వున్నదన్నారు.

‘ఫెమినిస్ట్ లాంగ్వేజి అనేదొకటున్నదని కుసుమకుమారి అధ్యయనం సారాంశం’ అని విశ్లేషించారు రాచపాళెం.

“సంప్రదాయ సాహిత్య విమర్శ - ఆధునికతా ప్రభావం ‘తిమ్మావజ్జుల’ సాహిత్య విమర్శ” వ్యాసంలో అభ్యుదయ మార్బ్బియ భావజాల ప్రభావమున్నా ఆ దృక్పథాన్ని విమర్శలో ప్రతిబింబించలేని తిమ్మావజ్జుల సాహిత విమర్శకుడిగా సంస్కరణవాది అని నిర్ధారించారు. ‘తిమ్మావజ్జుల విమర్శను వివరణాత్మక విమర్శ అనవచ్చు లేదా వర్ణనాత్మక విమర్శ అనవచ్చు’న్నారు రాచపాళెం.

మార్బ్బియ సాహిత్య విమర్శకుడికి ఉండవలసిన చిత్తశుద్ధి, ఖచ్చితంగా మాట్లాడగలగడం, గుణాన్ని దోషాన్ని నిర్దాక్షిణ్యంగా చెప్పగలగడం, తాను అభిమానించే సాహిత్యాన్ని సైతం లోపం విషయంలో ఉపేక్షించకపోవడం రాచపాళెంలో పుష్కలంగా వున్నాయి.

విమర్శపై విమర్శను ఆహ్వానించిన ‘మరో చర్చ’ పుస్తకాన్నే గాక రాచపాళెం రాసిన సాహిత్య విమర్శనా రచనలన్నీ చదవవలసినవే.

కాలో చెయ్యో కాస్త
వంకరగుంటే చాలు
చేయూతనందించకున్నా
కాళ్ళు అడ్డుపెట్టి పళ్ళికిలించే
బుద్ధివంకర సమాజమిది
వంచన జనానిదెప్పుడూ
దెప్పుపొడుపు బాగోతమే
ఒళ్ళొంచి పనిజేసేవాడు
ఒళ్ళొంగనివానికి లోకువపర్వమే
పుట్టుకతో కాలొకటి వంకరైనా
ఊరూరూ
ఆమె నడకముందు కురచే
ఎన్ని ఆటుపోటులెదురైనా
సత్తెమ్మ కష్టాల ముందు
కడలైనా చిన్నదే

సత్తెమ్మ

- డాక్టర్ పెంకి విజయ కుమార్
9553392949

ఖరీదైన షాంపూలకు
ఖర్చయిపోయిన తలవెంట్రుకలకు
సరితూకమేసుద్ది
తగిన సత్తు దాకనో
సీమండి తపాలానో ముట్టజెప్పుద్ది
లాభానికి దగ్గరకాకపోయినా
సప్టానికి ఆమడదూరంగుంటది
ఆకలిమంట రాజుకోనివ్వదు
పొయ్యిలో పిల్లని పడుకోనివ్వదు
ఒంట్లో రక్తంపరుగులెత్తినంతకాలం
ఒంటికాలుతో లోకాన్ని జయించాలనే
జబర్దస్తు మనస్తత్వం సత్తెమ్మది
అమ్మలకు గిన్నెలమ్మలోపు
పిల్లకాయలకు రంగురంగుల
బుడుగలమ్మే నేర్పరామె
తల్లులు గిన్నెలు కొనడానికి
తటపటాయించినా
బుడుగులకు బుడగలను కొనడానికి
కొంగునముడేసిన చిల్లరకు
సత్తెమ్మ దబ్బునంచిన చూపించాల్సిందే

ఏ తల్లైనా ఇచ్చేది రంగెల్లిన
పాతచీరైనా
సత్తెమ్మ ముడతలముఖంలో
మోలీ అగుపడుద్ది
కృతజ్ఞతతో బిడ్డల్ని దీవించి
తల్లుల కళ్ళల్లో ఇంద్రధనుస్సుల్ని
చూసుద్ది
ఆమె వెన్ను నేలనుచూస్తున్నా
మనోధైర్యం మాత్రం ఆకాశంవైపే
తలదాచుకొనేందుకు పూరిల్లు లేకున్నా
తలదించుకోనివ్వని
గుండెగుడులామెసొంతం
కవితరాసేముందు
ఆ శ్రమజీవినీ తలుచుకుంటే
కలం ఉరకలేదుడం ఖాయం
నా కవితలో సత్తెమ్మ
ఓ పదమైనందుకు ఒకింత గర్వం

(ఊరూరా తిరుగుతూ సత్తుగిన్నెలు,
బుడగలమ్మే ముసలి సత్తెమ్మ జీవితాన్ని
కవిత్యం చేచూలన్పించి) ♦

అభోజనంగానో అర్ధాకలితోనో
కడుపులో ప్రేగులు మెలితిరిగినప్పుడు
అమ్మలా ఒడిలోకి తీసుకుని
పొట్టనింపి సత్తువనిచ్చాను!
భగ భగామండే మందుటెండలో
నిప్పు కణికల్ని తొక్కుతున్నప్పుడు
ఆత్మీయంగా దగ్గరకు చేర్చుకుని
వడలిన దేహానికి
వింజూమరచై సేదతీర్చాను!
తిండిలేక ఇంకీన లాలాజలంతో
నాలుక పిడచకట్టినా
తియ్యని తన్నీరే దాహం తీర్చాను!
అతనంటే అవ్యాజ్యమైన ప్రేమ...

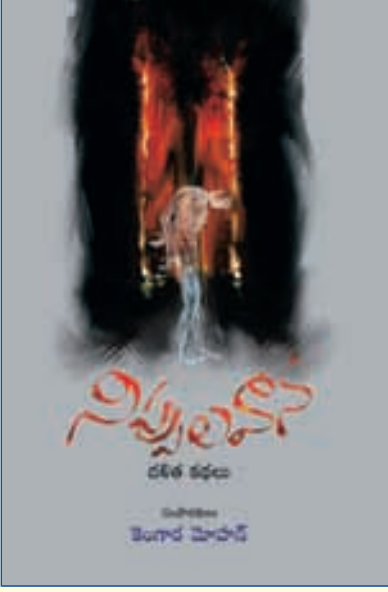
తరువు ఫోషిస్తాంబి! - వాడపర్తి వెంకటరమణ

81795 78895

అందుకే బహు సేవలు చేస్తూనే వున్నాను
నా జీవనమిప్పుడు ప్రకృతిలో
ప్రశ్నార్థకమయ్యింది!
అతనిప్పుడు నా మనుగడకు
ధ్వంస రచన లిఖిస్తున్నాడు
మొరటుగా నా రెక్కల్ని నరికేసి
తన అవసరాలకు
మేకులు కొడుతున్నాడు
లేలేత ఆశల్ని చిదిమేసి
నా అస్తిత్వాన్ని ధిక్కరిస్తున్నాడు
కొండొకచో నా ఉనికినే

నిలువునా చెరిపేసి
తన అంతానికి దారి
నిర్మించుకుంటున్నాడు!
అయినా అతనికి ఊపిరి పోస్తూనేవున్నాను
నా ఉనికీని భావితరాలకు
అందించమని ఫోషిస్తూనేవున్నాను
ఇంకేమని దయతో మొరపెట్టుకోను
రెండు కన్నీటి బొట్లు రాల్చడం తప్ప!
ఎందుకంటే... అతను మనిషి కదా!! ♦

ముందడుగులో కర్నూలు కథ...

- జి. వెంకటకృష్ణ
8985034894

ఈ నిప్పులవాస కథా సంకలనం కథలన్నీ వస్తు ప్రాధాన్యత కలిగిన కథలు. భారతీయ సమాజంలో పాతుకుపోయి ఉన్న సామాజిక వివక్షత, అంటరానితనం, వృత్తి నిర్బంధం, విలువలేనితనం వీటిచుట్టానే మొత్తం కథలన్నీ సంచరించాయని చెప్పాలి. వివక్షలో నలిగిపోయే బతుకు దృశ్యాలను చిత్రించడానికే కథకులందరూ ప్రయత్నించారు.

తెలుగు దళితకథలో దళితేతర రచయితలు రాసిందే ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నది. కారంచేడు (1985), చుండూరు (1990) సంఘటనలను ఒక కొండగుర్తుగా పెట్టుకుంటే, దళిత చైతన్యంతో కథారచనకు ఒక అంచనా లభిస్తుంది. 1985ల ముందు కరుణ కుమార, బోయ జంగయ్య, ఇనాక్, దళిత కథలు రాసినవారు. 1990ల తర్వాత నాగప్పగారి సుందరాజ్, ఎండ్రూరి సుధాకర్, సతీష్ చందర్, జాన్సన్ చోరగుడి దళితకథలకు ఊపునిచ్చిన రచయితలు. ఇటీవలి కాలంలో ఆచార్య యం.యం. వినోదినీ, డా. పసునూరి రవీందర్ దళితకథను ముందుకు తీసుకుపోతున్నవారు.

రాయలసీమ రచయితలు చాలా మంది దళితకథలు రాశారు. పులికంటి కృష్ణారెడ్డి, కేతు విశ్వనాథరెడ్డి, సింగమనేని నారాయణ, శాంతినారాయణ, బండి నారాయణ స్వామి, సన్నపురెడ్డి వెంకట్రామి రెడ్డి, పాలగిరి విశ్వ ప్రసాద్, శ్రీనివాసమూర్తి, వెంకటకృష్ణ, చిలుకూరి దేవపుత్ర, రాసాని, నాగప్పగారి సుందరాజ్ వంటివారు దళితకథలు రాసినప్పటికీ వీరిలో చిలుకూరి దేవపుత్ర, నాగప్పగారి సుందరాజ్ మాత్రమే దళిత కథారచయితలు. మిగిలిన వారంతా దళితేతరులే. సాహిత్య సృజనలో అభ్యుదయ కాంక్ష అనేది సహానుభూతిని రగుల్గొలిపి రచయితను నడిపిస్తుందనడానికి దళితేతరులు రాసిన దళితకథ ఉదాహరణగా నిలుస్తుంది.

కర్నూలు జిల్లా నుంచి నాగప్పగారి సుందరాజ్

‘మాదిగోడు(1997) కథా సంపుటి వచ్చిన తర్వాత ఆ స్థాయిలో దళిత రచయితలుగాని, దళిత కథలుగానీ వెలువడలేదు. అయితే ప్రసిద్ధి పొందిన కథకులు కొందరు (దళితేతరులు) దళితకథలు రాయకుండానూ పోలేదు. (మెడమీద వేలాడే కత్తి), శ్రీనివాసమూర్తి (పడిలేచే కెరటం, రాజకీయ దేవుడు) జి. వెంకటకృష్ణ (ప్యాపిలి వచ్చింది), పాణి (రాజమ్మ), హరికిషన్ (ఎబొనెజర్) కాశీభట్ల లాంటి కథకుల కథల తర్వాత ఇప్పుడు కేవలం దళితకథా రచయితలతోనే ఒక కథా సంకలనం వెలువడుతుండటం, కర్నూలు జిల్లా సాహిత్య చరిత్రలో అయితేనేమి, తెలుగు కథా సాహిత్య చరిత్రలో అయితేనేమి గుర్తించదగినటువంటి విషయం.

మొత్తం 15 మంది కర్నూలు కథకులతో ఈ “నిప్పులవాస” పుస్తకం వచ్చింది. ఇందులో ఇద్దరు ముగ్గురు మినహాయిస్తే దాదాపు అందరూ తెలుగు కథా సాహిత్యానికి కొత్తవారే. ప్రధానంగా పద్య సాహిత్యంతోనూ, సాధారణ స్థాయిలో అన్ని ప్రక్రియలలోనూ రచనలు చేస్తూ ఆదోని-పత్తికొండ ప్రాంతాలలో సుపరిచయమైన సవ్యప్పగారి ఈరన్న, కవిగా కవనసేద్యం చేస్తూ సాహిత్య ప్రస్థానంలో బాధ్యతలు నిర్వహిస్తున్న కెంగార మోహన్, గత మూడు నాలుగు సంవత్సరాలుగా కథలు రాస్తూ ‘మూడ్రాళ్ళముక్తాయి’ లాంటి కథతో అరంగేట్రం చేసిన, ఎమ్మిగనూరు యాసను సజీవం చేస్తున్న విక్టర్ విజయ్ కుమార్ ను మినహాయిస్తే మిగిలిన

కథకులందరూ దాదాపు తమ మొదటి కథతో ఈ పుస్తకంలో కనిపిస్తున్నారు. ఇంతమంది కొత్త రచయితలను కర్నూలు కథాసాహిత్యానికి పరిచయం చేస్తున్నది పుస్తకం. 2001లో కర్నూలు నుంచి వెలువడిన కథాసమయం, కథాసంకలనం కొత్త కథకుల్ని పరిచయం చేసిన 20 సంవత్సరాల తర్వాత ఆ స్థాయిలో కథకులు కనబడటం ఇప్పుడు జరుగుతున్నది. ఈ దళిత కథాసంకలనపు నేపథ్యంలో...

ఈ నిప్పులవాన కథా సంకలనం కథలన్నీ వస్తు ప్రాధాన్యత కలిగిన కథలు. భారతీయ సమాజంలో పాతుకుపోయి ఉన్న సామాజిక వివక్షత, అంటరానితనం, వృత్తి నిర్బంధం, విలువలేనితనం వీటి చుట్టూనే వెలుతుం కథలన్నీ సంచరించాయని చెప్పాలి. వివక్షలో నలిగిపోయే బతుకు దృశ్యాలను చిత్రించడానికే కథకులందరూ ప్రయత్నించారు. 'నడిమింటి బోడెక్క బసివిరాలయ్యోద' కథ తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రసిద్ధి చెందింది. మాదిగ బోడెక్క బసివిరాలిని ఇద్దే ఉత్పవంలో ఊరి వాళ్ళ దుర్మార్గాన్ని కళ్ళకుకట్టే కథకుల సాంస్కృతిక విద్వంసాన్ని చిత్రించిన కథతో ఈ సంకలనాన్ని ప్రారంభిస్తున్నారు. ఊర్లో ఎవరు చనిపోయినా పాతకాలంలో చావువార్తను బంధువులకు చేరే వేసేది, శవానికి గుంతలు తవ్వి శవ సంస్కారం పనులు చేసేది 'బ్యాగరోళ్ళు'. ఆ వృత్తి మీద అందులోని బలవంతపు ఆచరణమీద కథ గుంపుల వెంకటేశ్వర్లుది. దళితులదైనా వూర్లో రెడ్డిదైనా రక్తం గ్రూపు ఒక్కటే. ఈ నేపథ్యంలో రక్తమివ్వడానికి అంటులేదని అపస్మారక స్థితిలో ఉన్న రెడ్డికి రక్తమిచ్చి బతికించిన వారైనా వూరి పెద్ద రెడ్డికి రక్తమిచ్చిన విషయం చెప్పుకోడానికి భయపడే తండ్రి కూతుళ్ళ కథ 'కనువిప్పు'. 'కైమా' కథలో మాదిగ రంగనాథున్ని ట్రాక్టర్ తో తొక్కించి భూమిలో కైమాలాగా చేసి కలిపేస్తాడు వెంకటరెడ్డి. తర్హారు రంగనాథ స్వామి గుడి చుట్టు పక్కల (నందికొట్కూరు ప్రాంతం) ఈ కథ జరిగినట్లు రచయిత్రి రాసింది. దొరల దర్బారు, కాపులిండ్లు, పరివర్తన, కథల్లో కూడా కులవివక్ష వృత్తి నిర్బంధం, కులం పేరుతో అంటరానితనంతో దళితులను అణచివేసే చిత్రణ చిత్రింపబడి వుంది. ఈ ఏడు కథలు దళితుల ప్రాథమిక మౌలిక తనాన్ని ఎత్తి చూపడం జరిగింది. ఒకవైపు వివక్షను ప్రధానంగా చిత్రించినా వివక్షతను మాపే పెద్దింటి వారిలో పరివర్తన రావాలని ఆశించిన కథా ఇతివృత్తం పరివర్తన కనువిప్పు కథల్లో చూస్తాము.

ఈ నిప్పులవాన సంకలనంలో వస్తుగతమైన వైవిధ్యమూ లేకపోలేదు. పైగేరి నారాణప్ప కథలో మాదిగ-బోయ కులాల మధ్య ఉన్న వైరుధ్యాన్ని చిత్రింపబడి ఉంది. కర్నూలు పశ్చిమ ప్రాంతంలో చారిత్రకంగా బోయ-మాదిగ కులాల మధ్య కాంట్రీడిక్షన్ వుంది. ప్యాపిలిలో జరిగిన దళిత వినాయక విద్వంసంలో ప్రధానంగా ఈ రెండు కులాల ఘర్షణే వుంది. ఇంతకు ముందు కర్నూలు కథా సాహిత్యంలో ఈ విషయాన్ని చిత్రించిన కథలు (రాజకీయ దేవుడు, ప్యాపిలి వచ్చింది) కూడా ఉన్నాయి. ఈ రెండు కులాల ఘర్షణకు పాలెగాళ్ళ వ్యవస్థలో మూలాలన్నాయనీ, బోయలు పాలెగాళ్ళుగా పాలెగాళ్ళ కోటలకు కావలిగాళ్ళుగా సామాజికంగా అధిపత్యాన్ని చెలాయించే స్థితి/ ఇప్పటికీ మానసికంగా (పాలెగాళ్ళ వ్యవస్థ చిన్నా భిన్నమై, అంతమై బోయలు నిరుపేదలుగా మారినా) ఆ అధిక్యతను ఉంచుకొని వీలైన చోట చెలాయిస్తారని పైగేరి నారాణప్ప కథ చెప్పకనే చెబుతుంది. ఈ అగ్రకుల అధిపత్యాన్ని పోలిన అరాచకానికి ఒక మాదిగ వ్యక్తి కుటుంబం బలైపోవడమే కథ. కథనంలో కూడా కొత్త పోకడలు పోయిన కథ ఇది.

ఈ నిప్పులవాన సంకలనంలోని వస్తు వైవిధ్యానికి ఇంకో ఉదాహరణ పరిచయం చేయండి, చూపుడువేలు, అంటరాని గాయం కథలు. టైటిల్ లోనే నవ్యతగల కథలు. దళితులు అంబేద్కర్ ను అనుక్షణమూ గుర్తు పెట్టుకోవాలని చెప్పేకథలు. అతి సాధారణ సన్నివేశాల కల్పనతో, సామాజికంగా దళితులు సౌకర్యాలు పొందుతున్నారు. ఆ పొందడంలో వాళ్ళేమి మరిచిపోతున్నారో చెప్పే కథలు ఇవి.

ఈ నిప్పులవాన సంకలనంలో ఇంకో నవ్యమైన ఇతివృత్తం గల కథ 'బతుకు తునకలు'. చిన్న కథ ఇది. సూటిగా చెప్పిన కథ మార్తమ్మ. ఒక దళిత మార్తమ్మ ఎదుర్కొనే భర్తాధిపత్యాన్ని చిత్రించిన కథ. దళిత స్త్రీలకు ఇంట్లోనూ పీడన ఉందని ప్రభావ వంతంగా చెప్పిన కథ. ఆ భర్త ఆమెను కొట్టడాన్ని తిట్టడాన్ని ఏమీ చెప్పకుండా బేకార్ గా తినీ తిరిగే భర్త కొన్నేళ్ళ తర్వాత తిరిగి భార్యవద్దకు దర్జాగా హక్కుగా రావడం ఎంత శాపంగా మారుతుందో చెప్పిన కథ.

ఇదే వరుసలో 'తిరగబడిన డప్పు' కథ వర్తమాన రచయితలను చిత్రించిన మంచికథ. దళితులకు ఉపయోగపడే అట్రాసిటీస్ చట్టాన్ని, ఊరిలో సామిరెడ్డి, తన ప్రత్యర్థి తిమ్మారెడ్డిని సాధించడానికి యస్సీ యస్టీ అట్రాసిటీస్

కవిత

దెలివరీ బోయ్

- ముట్నూరు బాలసుబ్రహ్మణ్యం

9440745728

జిలాన్ని ధరించిన మేఘునిలా

ఊహించిన దానికన్నా కొంచెం

పెద్ద బ్యాగునే వీవుకు తగిలించుకొని

వీధి వీధి కలియతిరిగి

ఇంటి చిరునామాను బండిమీంచే విచారించి

అమెజాన్ అంగడిలో కొనుక్కున్నవో

ఫ్లిప్ కార్డ్ మార్పునుండి

కానుకలై ఎగిరివచ్చినవో

గుమ్మం ముందుకే పట్టుకొచ్చి వాటితోపాటు

ఓ ఆనందానుభూతినీ అందిస్తాడు

ఆటబొమ్మలందు కోవడానికై చిన్నపిల్లాడు

అలంకరణ సామాగ్రి కోసం ఓ యువతి

స్ట్రార్ట్ ఫోన్లకై ఒక ఉద్యోగి

వంటదినసుల జాడీల కొరకో ఇల్లాలు

ఇలా ఇంతమంది ఎదురుచూపుల దారులలో

తహతహ తేరులమీద తేలివస్తాడు

పున్నమి చంద్రునిలా!

ఆఫర్ల వరదలోచ్చి

తగ్గింపు ధరల తన్మయత్వంలో

కొనుగోలుదారులు మునిగినపుడు

అతడు ఓ యంత్రమే అవుతాడు

నేను వెనకేసుకొన్నది

నలుగురికీ పంచేసుకొంటూ పోతున్నా!

మరి నువ్వు వెనకేసుకొన్నది

ఎప్పుడు పంచుతావోనన్న

ప్రశ్నను నాకే వదిలేసినట్టుగా

అతడు వెళ్లిపోతున్నాడు

వస్తానండీ అనుకొంటూ!

భారం తగ్గించుకొంటూ!!

చట్టం ఆధారంగా కేసు పెట్టమంటాడు. తనకు నేరుగా తిమ్మారెడ్డితో వైరుధ్యం లేనప్పుడు కేసునెలా పెట్టాలని ఆలోచించిన పుల్లన్న సామెరెడ్డికి తిరగబడి కేసుపెట్టలేను అని చెప్పడమే కథ.

ఈ సంకలనంలోని 11 కథల్లో దళితులు తమ ఎదురుగా ఉన్న నిచ్చెనమెట్ల కులాధిపత్యాన్ని, అణచివేతను చిత్రించిన కథలైతే, మిగిలిన మూడూ దళితుల అంతర్గత వ్యవహారాలపైన చిత్రింపబడ్డవి. పరిచయం చేయండి, బతుకుతునకలు కథలు ఒకరకంగా దళిత అంతర్గత విమర్శకు సంబంధించినవి. మనం మన మార్గనిర్దేశకుడిని మర్చిపోతున్నామని ఒక కథ చెప్పే, ఇంకో కథ దళిత పురుషులు బలహీనతలకు లోనై దళిత స్త్రీ బతుకును హింసకు గురిచేస్తున్నారని చెప్పే కథ. తిరగబడిన దప్పు కథ వొక్కటే ధికార్ స్వరాన్ని వినిపించే కథ. దళితులు విచక్షణతో ఆలోచించాలని చెప్పే కథ.

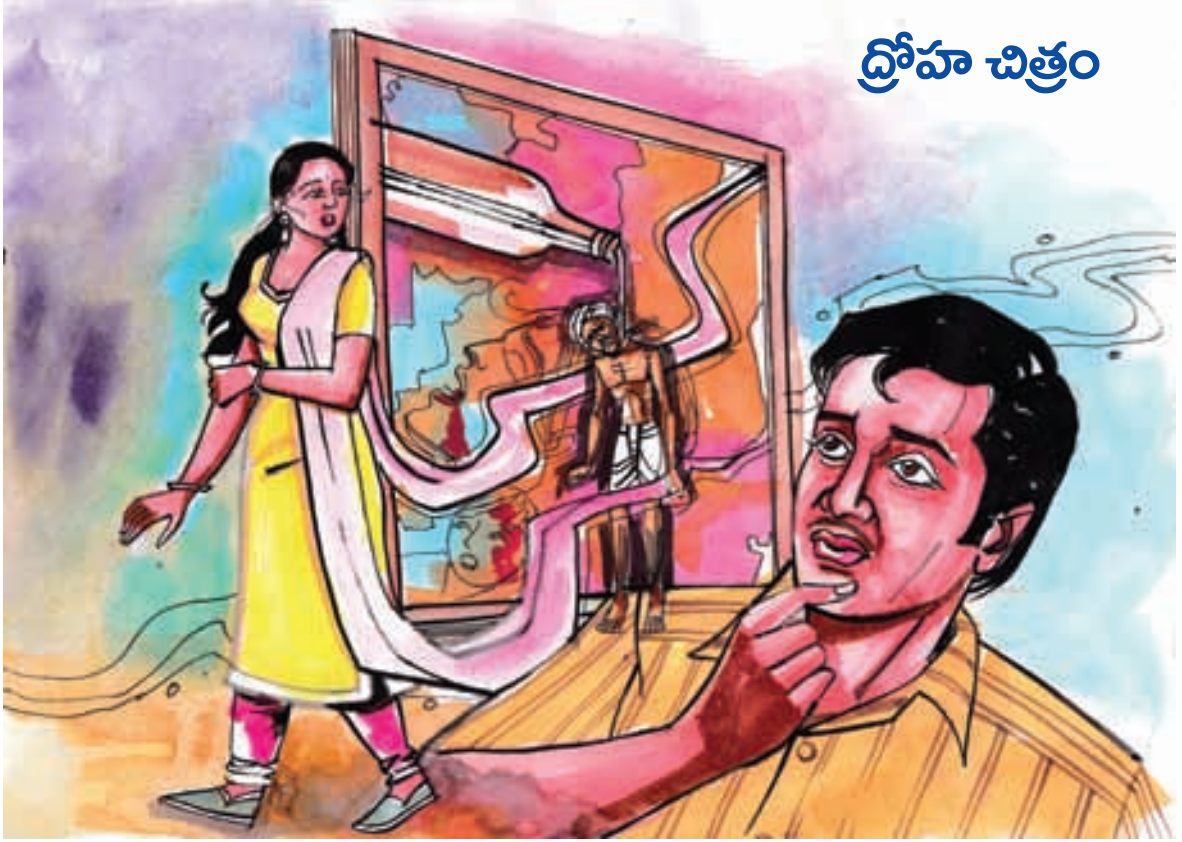
ఈ నిప్పులవాన సంకలనంలో కనీసం ఆరు కథలు ఎమ్మిగనూరు ఆదోని ప్రాంతానివి. కర్నూలు పశ్చిమ ప్రాంతం కథలు. ఈ కథల బలం ఆ ప్రాంతపు యాసలో కథలు నడవడం లేదా ఆ ప్రాంత పలుకుబడి కథల్లోకి రావడం. అది ఈ సంకలనానికే బలం కూడా. ఒక జిల్లా నుంచి కథలు వస్తే ఆ జిల్లాలోని వస్తు విశేషాలు, మాండలిక సౌందర్యాలు,

సాంస్కృతిక వైభవాలు అన్నీ చిత్రింపబడాలి. అది కథలు చెప్పే వారి శ్రద్ధ మేరకు కథల్లోకి వస్తుంది. అలాంటి శ్రద్ధ ఈ కథలకు లేదని చెప్పడం కాదు గాని, కొందరు మరికొంత శ్రద్ధ పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ సంకలనం మంచి నర్రేటివ్ టెక్నిక్ ఉన్న కథలూ ఉన్నాయి. పాతకాలపు వాచక విధానంలో నడచిన కథలూ ఉన్నాయి. వాచక కథా సంవిధానం దానికదిగా మంచిదే. అది రచయిత సజీవదృశ్యాలను దృశ్యామానం చేయగలిగితేనే.

ఈ నిప్పుల వాన కథల సంకలనంలో ఇద్దరు మహిళలు కథలనందించారు. కర్నూలు జిల్లాలో ఇద్దరు దళితమహిళలు డా.మల్లెపోగు వెంకటలక్ష్మమ్మ, కోటమలిగ అరుణలు కలం పట్టడం ఆహ్వానించదగ్గ పరిణామం. ఈ ఇద్దరి కథలు కైమా, విజేత కథలు వస్తుప్రధానంగా సాగాయి. వారు చూసిన వివక్షదృష్టికోణంలో సాగిన కథలు.

ఈ నిప్పులవాన కథా సంకలనంలో సవ్యష్టగారి ఈరన్నను మినహాయిస్తే మిగిలిన వారందరూ నడియీడు యువకులే. కర్నూలు కథా ప్రయాణంలో అలుపెరుగని నావికులుగా నిలబడతారని ఆశించదగ్గవారే. వీళ్ళందరి నుంచే ప్రతి ఏటా ఒక కథా సంకలనాన్ని ఆశించడంలో అత్యాశ లేదు.

ద్రోహ చిత్రం

గన్నవరపు నరసింహమూర్తి

7752020123

ఆ రోజు నేను కాలేజీ నుంచి ఇంటికి రాగానే నా కోసం నా స్నేహితుడు మోహన్ ఎదురు చూస్తూ కనిపించాడు.

నన్ను చూడగానే “ఏరా! ఇవాళ మనం టౌన్ హాల్లో జరుగుతున్న ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్” కి వెళ్ళాలనుకున్నాం కదా! మరిచిపోయావా?” అన్నాడు.

“సారీరా! ఇవాళ కాలేజీలో ఎక్స్‌ట్రా క్లాసులు తీసుకోవలసి వచ్చింది.. అరపూట శలవిమ్మంటే మా ప్రిన్స్‌పల్ మేడమ్ ఇవ్వనంది. సర్లే... అరగంటలో తయారై వస్తాను.. ఇంతలో నువ్వు టీ తాగుతుండు” అంటూ లోపలికి వెళ్ళిపోయాను.

అరగంటలో తయారై, లేటుగా వస్తానని నా శ్రీమతి శైలజకి చెప్పి నేనూ, మోహన్ టౌన్ హాల్ కి బయలుదేరాము.

నాకు చిన్నప్పట్నుంచీ చిత్రలేఖనం అంటే చాలా ఇష్టం. ఐదవతరగతి చదువుతున్నప్పట్నుంచే రకరకాల పక్షులు, జంతువుల బొమ్మలు పలకమీద గీస్తుండేవాణ్ణి. ఆరవతరగతిలో మాకు డ్రాయింగ్ ఒక సబ్జెక్ట్ ఉండేది. మా డ్రాయింగ్ టీచర్

గారు మాకు ఒక సున్నా చుట్టి దానితో వివిధ రకాల పక్షులు, జంతువుల బొమ్మలు నేర్పించేవారు.

ఆ తరువాత నేను చిత్రలేఖనం మీద ఇష్టం పెంచుకున్నాను. డ్రాయింగ్ పేపర్లు కొని పెన్సిల్, స్కెచ్ పెన్సిళ్ళతో రకరకాల చిత్రాలను గీయడం మొదలుపెట్టాను. అలా నేను ఇంటర్ కొచ్చేసరికి నా చిత్రాలు వివిధ పత్రికల్లో అచ్చు అవడం మొదలైంది.

నేను డిగ్రీ కొచ్చేసరికి పికాసో చిత్రాల దగ్గర్నుంచీ రాజా రవివర్మ చిత్రాల దాకా అన్నింటినీ అధ్యయనం చెయ్యడం మొదలుపెట్టాను. క్యూబిజం పద్ధతిలో పికాసో గీసిన చిత్రాలు నన్ను బాగా ప్రభావితం చేసాయి. అలాగే లియోనార్డో డేవిన్సీ గీసిన మోనాలిసా, ది లాస్ట్ సప్పర్ ఎన్నిసార్లు చూసానో నాకే తెలియదు. పికాసో మోడర్న్ ఆర్ట్, రవివర్మ పాతతరం చిత్రాలను కలగలిపి నేను కూడా చాలా చిత్రాలు గీసాను. నేను పీజీలో ఉన్నప్పుడు గీసిన ‘ఆర్త గీతం’ చిత్రం ఒక ప్రముఖ వారపత్రిక

పెట్టిన పోటీలో ప్రథమ బహుమతి కూడా గెలుచుకుంది.

ఆ చిత్రం ఎన్నో ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్స్లో ప్రదర్శించబడింది. ఆ తరువాత నాకు కాలేజీలో లెక్చరర్గా ఉద్యోగం వచ్చింది. ఒకవక్క ఉద్యోగం చేస్తూనే చిత్రాలను గీయడం వదిలిపెట్టలేదు.

అప్పట్నుంచీ ఎక్కడ ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్ జరిగినా అక్కడికి వెళ్ళి అందులో ప్రముఖులు, వర్తమాన చిత్రకారులు గీసిన వివిధ రకాల చిత్రాలను చూసి విశ్లేషించేవాడిని.

అలా నేను చిత్రలేఖనం, మోడరన్ ఆర్ట్ గురించి వ్రాసిన ఎన్నో వ్యాసాలు వివిధ పత్రికల్లో వచ్చాయి.

అనుకోకుండా ఈ రోజు మా పట్నంలోనే 'ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్' జరుగుతుండటంతో దానికి హాజరవ్వాలని నేను నిర్ణయించుకొని ఈ రోజు అక్కడికి బయలుదేరాము.

మొదటిసారిగా 'ఆర్ట్ ఎగ్జిబిషన్' ఈ పట్నంలో నిర్వహిస్తుండటంతో చాలామంది జనాలు చూడటానికి వచ్చారు. లోవలికెళ్లడానికి క్యూని చూసి నేను ఆశ్చర్యపోయాను.

సాయంకాలం కావడంతో వాతావరణం ఆహ్లాదకరంగా ఉంది. టానుహాలు ఆవరణంతా ప్లెక్సీలతో పాటు ఆకర్షణీయంగా పూలకుండీలతో అలంకరించడాన్ని గమనించాను.

లోపల చాలా చిత్రాలు ప్రదర్శనలో చోటుచేసుకున్నాయి. చిన్న పిల్లల నుంచి రాష్ట్రంలోని ప్రముఖ చిత్రకారుల చిత్రాలు ఆ ప్రదర్శనలో కనిపించసాగాయి. సుమారు సగం చిత్రాలు 'మోడరన్ ఆర్ట్'కి సంబంధించినవి. కొన్ని చిత్రాలు పురాణాలకు సంబంధించినవి.

అందులో ఒక చిత్రం నన్ను బాగా ఆకర్షించింది. గుహుడు పడవ నడుపుతుంటే రామలక్ష్మణ సీతలు పడవలో కూర్చున్న దృశ్యం. ఆ చిత్రం రంగుల అమరిక బాగుంది. చిత్రంలో జీవకళ ఉట్టి పడుతోంది.

ఇంకోచిత్రంలో ఎండిన అడవి. రోదిస్తున్న పక్షులు. క్యాబిజిమ్లో వేసిన ఈ మోడరన్ ఆర్ట్ చాలా ఆలోచింపజేసేటట్లుగా ఉంది.

ఆ చిత్రాలను చూస్తుంటే నాకెన్నో కొత్త విషయాలు తెలియసాగాయి.

అలా చూస్తూ వెళుతున్న నాకు హాల్లో ఒక మూల ఉన్న

స్టాండ్ మీద ఒక చిత్రం నన్ను ఆకర్షించింది. ఒక ఉరికొయ్యకు సారాసీసాను తాడులా వేసి దానికి వేలాడుతున్న ఓ వ్యక్తి. ముందు నాకు ఆ చిత్రం అర్థం కాలేదు. కొంచెం సేపు తడేకంగా ఆ చిత్రాన్ని చూసాను. కానీ నాకెందుకో అందులోని భావం వెంటాడసాగింది. మామూలు వ్యక్తికెంతే అది ఓ భావగర్భిత చిత్రంగా అనిపిస్తుంది కానీ నాకెందుకో దీనిలో అంతర్దీనంగా ఏదో నిగూఢమైన వేరే భావం ఉన్నట్లు అనిపించింది.

ఆ చిత్రాన్ని చూసిన తరువాత నాకెందుకో మిగతా రేఖా చిత్రాలను చూడాలనిపించలేదు.

ఆ ఎగ్జిబిషన్ నుంచి వచ్చిన దగ్గర్నుంచీ నా మనసంతా వ్యాకులమైంది. నన్ను ఆ చిత్రం వెంటాడసాగింది. రాత్రంతా అవే ఆలోచనలు. ఆ చిత్రకారుడు ఏం ఆలోచించి ఆ చిత్రాన్ని గీసాడు? దాని వెనుక ఏదైనా కొత్తకోణం ఉందా?

నాకు తెలిసి పాశ్చాత్య చిత్రకారులు గీసిన చిత్రాల్లో చాలామందికి చిత్రకారుడి మనోగతం అర్థంకాదు. బాహ్యంగా కనిపించే భావంతోనే దానిని అర్థం చేసుకుంటారు. ఎప్పుడైనా ఆ చిత్రకారుడు ఏ ఇంటర్వ్యూలోనో చెబితే తప్ప దాని అర్థం ప్రపంచానికి అర్థం కాదు. 'ది లాస్ట్ సప్పర్' చిత్రం అర్థం కావడానికి సమాజానికి వందల సంవత్సరాలు పట్టింది. అలాగే ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచిన దావిన్నీ 'మోనాలిసా' చిత్రానికి కనురెప్పలు లేవన్న సంగతి చాలా సంవత్సరాల దాకా ఎవ్వరూ గుర్తించలేదు. ఇప్పటికీ ఆ చిత్రంలో కనుబొమ్మలు ఎందుకు లేవో అర్థం కాదు. ఆ చిత్రకారుడి భావం ఏమిటో తర్కానికందదు. అందుకే దానిపై ఎన్నో వాదోపవాదాలు, వేల భావాలు. అయినా సమాజమంతా అయోమయానికి గురవుతూనే ఉంది.

ఆ మర్నాడు నాకెందుకో ఆ చిత్రకారుణ్ణి కలవాలనీ అనిపించి సాయంత్రం మళ్ళీ ఎగ్జిబిషన్ దగ్గరికి వెళ్ళి అక్కడ ఉన్న నిర్వాహకుల్ని కలిసాను.

వాళ్ళు ఆ చిత్రకారుడి ఎడ్రస్ ఇవ్వడానికి ముందు ఒప్పుకోలేదు. కానీ నేను కూడా చిత్రకారుణ్ణిననీ, కళాదృష్టితో అతన్ని కలవాలనీ చెప్పటంతో వాళ్ళు చివరకు ఎడ్రస్ ఇవ్వడానికి ఒప్పుకున్నారు.

ఆశ్చర్యం ఏమిటంటే ఇంతకీ ఆ చిత్రం గీసింది ఒక అమ్మాయి. ఆమె పేరు మధురిమ. ఆమె ఎడ్రస్లో వ్రాసిన దాని ప్రకారం ఆమె పట్నంలోని ఒక అనాధాశ్రమం నుంచి

పంపించినట్లు ఉంది.

మర్నాడుదయాన్నే బయలుదేరి నేను ఆ ఊరు వెళ్ళాను. ఊరికి దూరంగా ఉంది అనాధాశ్రమం. బస్టాండ్లో బస్సుదిగి ఆటోలో ఆ అనాధాశ్రమానికి బయలుదేరాను. ఆ పట్నంలో ఆ అనాధాశ్రమానికి మంచి పేరున్నట్లు ఆటో డ్రైవర్ ద్వారా తెలుసుకున్నాను.

నేను వెళ్ళేసరికి మిట్ట మధ్యాహ్నం 12 గంటలైంది. నేను ఆ అనాధాశ్రమం ఇంఛార్జి వార్డెన్ దగ్గరకు వెళ్ళి నేనాచ్చిన విషయాన్ని చెప్పాను.

ఆమె పేరు రఘాన్సీ. ఏభైఏళ్ళ వయసుంటుంది. మధురిమది అక్కడికి ఏభై కిలోమీటర్ల దూరంలోని ఒక పల్లె అనీ, తల్లితండ్రులు చనిపోవడంతో ఆమె మేనమామ ఆమెని ఇక్కడకు తీసుకొచ్చి చేర్పించి వెళ్ళిపోయాడనీ, ఆమె కాలేజీలో డిగ్రీ చదువుతోందనీ చెప్పింది.

ఆమె ఇప్పుడు కాలేజీకి వెళ్ళిందనీ, మళ్ళీ నాలుగు గంటలకి వస్తుందని చెప్పడంతో బయటకి వెళ్ళి భోజనం చేసి వచ్చి బయట వరండాలో కూర్చున్నాను.

సాయంత్రం నాలుగు గంటలకి నేను మళ్ళీ వార్డెన్ దగ్గరకు వెళ్ళాను. ఆమె నన్ను కూర్చోమని చెప్పి ఒక వ్యక్తిని పిలిచి మధురిమని పిల్చుకురమ్మని చెప్పింది.

పదినిముషాల తరువాత ఆ అమ్మాయి వచ్చింది. చూడటానికి ఛామనఛాయలో, పొడవైన జుట్టుతో ఆకర్షణీయంగా ఉంది.

నన్ను చూసి నమస్కారం పెట్టింది.

ఆ వార్డెన్ వచ్చి ‘మధురిమా! ఇతను నీతో కొన్ని విషయాలు మాట్లాడాలని వచ్చారు. అది ఈ మధ్య ఎగ్జిబిషన్ కి పంపించిన నువ్వు గీసిన చిత్రం గురించి ఏవో కొన్ని విషయాలు నిన్ను అడిగి తెలుసుకోవాలనుకుంటున్నారు. నీకభ్యంతరం లేకపోతే ఆయనతో చెప్పు’ అన్నదామె.

ఆమె తలూపి దగ్గర్లోని చెట్టు దగ్గరకు నడిచింది. అదో పెద్ద మర్రిచెట్టు. దానిమీద వివరీతంగా వక్షులు గోలచేస్తున్నాయి. మేము దాని కింద బెంచీ మీద కూర్చున్నాం.

“మీదే ఊరమ్మా” అని నేనే ముందుగా ఆమెనడిగాను.

“ఇక్కడికి నలభై కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉండే నేలపల్లి గ్రామం మాది” అంది.

“అనాధాశ్రమంలో ఎందుకు చేరవలసి వచ్చింది..?”

“సార్! మా తల్లిదండ్రులిద్దరూ ఐదేళ్ళ క్రితం ఒకే రోజు

చనిపోయారు. మా మేనమామ ఒక్కడే మిగిలాడు. అతను నన్ను పోషించలేక ఇక్కడ చేర్పించాడు” అందామె.

“నువ్వు ఎన్నాళ్ళనుంచి చిత్రాలు గీస్తున్నావ్. దానివల్ల నీ చదువు ఇబ్బంది లేదా?”

“లేదు సార్.. నేను చిన్నప్పట్నుంచీ బొమ్మలు గీస్తుండేదాన్ని. అవన్నీ నేను పెన్సిల్ తో కాగితాల మీద గీసేదాన్ని. మా టీచరు, నా స్నేహితురాళ్ళు బొమ్మలు బాగా వస్తున్నాయని చెప్పి కలర్స్, పెన్సిళ్ళు కొని నన్ను ప్రోత్సహించారు. అలా ఆరవ తరగతి నుంచి బొమ్మలు గీస్తున్నాను.”

“మరి నీ చిత్రాలను పత్రికలకు పంపలేదా?”

“లేదు సార్! చదువు పాఠాధ్వనీ మా టీచర్ చెప్పడంతో చాలా తక్కువగా గీసేదాన్ని. ఎప్పుడో శలవు నాడు గీసేదాన్ని. అందుకే ఏ పత్రికలకూ పంపలేదు. నాకు వాటి ఎడ్రెస్ లూ అవీ తెలియవు” అంది ఆమె.

“మరి ఈ ఎగ్జిబిషన్ కి ఎలా పంపావ్..? మరి దానికి పేరు పెట్టలేదేం?”

“ఒకరోజు మా టీచరు సుమతి గారు నా టెక్స్టుబుక్ లో ఉన్న ఆ చిత్రాన్ని చూసి చాలా బాగుందని చెప్పి ఆమె పంపించారు. అసలు నాకు అలా పంపుతారనీ కూడా తెలియదు”

“ఆ చిత్రాన్ని ఏం ఊహించి గీసావో చెబుతావా?”

“సారూ! ఆ చిత్రం బాగులేదా.. ఏదైనా తప్పు గీసానా?” అని భయంగా నావైపు చూస్తూ అడిగిందామె.

“లేదు..లేదు.. చాలా బాగా గీసావు. అందుకే నీకు అభినందనలు చెబుదామనే వచ్చాను. నేను కూడా బొమ్మలు గీస్తుంటాను. ఆ ఉత్సాహం వల్ల వచ్చాను.”

ఆమె నా మాటలు విన్న తరువాత కొద్దిసేపు మౌనం దాల్చింది.

“మధురిమా! ఇంతకీ ఆ బొమ్మ గీయడానికి ప్రేరణ ఏమిటో చెప్పలేదు..” అన్నాను ఆమెతో.

“ఆ బొమ్మ గీయడం వెనక నా జీవితంలో జరిగిన చాలా కష్టాలున్నాయి.. మానాన్న వ్యవసాయం చేసేవాడు. అమ్మ కూడా కూలిపనులు చేసేది. నాకో తమ్ముడు కూడా ఉండేవాడు. కానీ నాన్న సాయంత్రం అయ్యేసరికి బాగా తాగి ఇంటికొచ్చి అమ్మని, మమ్మల్ని తిట్టి కొడుతుండేవాడు. అలా పదేళ్ళయ్యేసరికి అతని ఆరోగ్యం బాగా పాడైంది. ఉన్న మూడేకరాల పొలాన్ని ఆ తాగుడు కోసం అమ్మేసాడు. చివరకు

దారిపొడుగునా అక్షరాల్ని
 విత్తుకుంటూ పోతున్నాను
 గడపకీ గడపకీ మధ్య
 గుండెకీ గుండెకీ మధ్య
 ఖాళీ కనపడిన చోటల్లా
 అక్షరాల్ని నాటుతున్నాను
 ప్రతి మనసు తలుపునూ తట్టి
 గుండె గుమ్మంలో పడేలా
 కొన్ని అక్షరాల్ని విసిరేసి
 నవ్వుతూ నిష్క్రమిస్తున్నాను
 అక్షరాల గుర్రానైక్కి
 అరణ్యాల్ని దాటుతున్నాను
 అక్షరాలకు రెక్కలతికించి
 సముద్రాల్ని అధిరోహిస్తున్నాను
 అక్షరాల తాళ్లను విసిరి
 పర్వత శిఖరాల్ని ముద్దాడుతున్నాను
 మనసు మూలల్లోకి అక్షరాల్ని పంపించి
 లోకం చూడని లోతుల్ని ఆవిష్కరిస్తున్నాను
 మతాలు కులాలు దాటి ప్రవహిస్తున్నాను
 నేలంతా గాలిలా విస్తరిస్తున్నాను
 వేల మైళ్ళ వేగంతో
 ఒక కాంతి కిరణానై
 భూగోళాన్ని చిటికెలో చుట్టేస్తున్నాను

మహాకావ్యం

శూన్యానై విశ్వమంతా
 వ్యాపిస్తున్నాను
 ఎన్ని సార్లు నరకబద్ధా
 మళ్లీ మళ్లీ పునరుజ్జీవనం
 పొందే అరటిపాదులా
 ఎంతలా తొక్కిపెడితే
 అంత విసురుతో పైకి లేస్తున్నాను
 కెరటాల్ని మించిన స్పూర్తితో
 ఉరకలెత్తుతున్నాను
 భూమధ్యరేఖ మీద నిలబడి
 ఉత్తర దక్షిణ ధ్రువాల్ని అక్షరాలతో
 పెనవేస్తున్నాను
 కత్తులూ కుయుక్తులూ
 విఫలమైన చోట

- సాంబమూర్తి లండన్
 9642732008

కొన్ని అక్షరాల్ని చల్లి
 శాంతిపూలు పూయిస్తున్నాను
 అక్షరాల పల్లకిలో నేనే రాజునై
 నేనే బోయినై విహరిస్తున్నాను
 ఎల్లలులేని నా దారిలో
 ఎండమావులపై అక్షరధారల్ని వర్షించి
 జీవనోత్సాహం నింపుతున్నాను
 లిపి పుట్టుక నుండే ఇప్పటివరకూ
 పుట్టిన ప్రతి అక్షరాన్నీ గుండెల్లో
 పొదుపుకుని
 మానవతా మహా కావ్యాన్ని రాస్తున్నాను
 గుండెను తడిమే వాక్యాల్ని నిర్మించి
 పుటలుగా పేరుస్తున్నాను
 విశ్వమానవుడికి ప్రేమతో
 నా మహా కావ్యాన్ని
 అంకితమివ్వనున్నాను
 నాలుగు వాక్యాల్ని చల్లి
 నాలో మానవతా దీపాల్ని వెలిగించిన
 ప్రతి కవికీ వినమ్రతతో
 నమస్కరిస్తున్నాను!

మా ఇంట్లో ఉన్న సామాన్లు టీవీతో సహా అమ్మేసాడు. చివరికి అమ్మ పుస్తకాలు కూడా అమ్మేసాడు. అమ్మ వద్దనీ ఏడుస్తే కర్రతో కొట్టేవాడు. ఒకరోజు ఇంట్లో ఉన్న బియ్యాన్ని అమ్ముతుంటే అమ్మ అడ్డుకుంది. ఆ కోపంలో కత్తిపీటతో అమ్మని కొట్టడంతో రక్తం కక్కుకుంటూ చనిపోయింది. ఆ తరువాత ఇనపరాడ్తో తమ్ముణ్ణి కూడా కొట్టి చంపేసాడు. నేను భయపడి బయటకు పారిపోయాను. ఆ తరువాత అతను దగ్గర్లోని రైలు పట్టణ దగ్గరకు వెళ్ళి ట్రైన్ కింద తలపెట్టి చనిపోయాడు. అలా తాగుడు మా కుటుంబాన్ని నాశనం చేసింది. అందుకే సారాసీసాని ఉరికంబంలో తాడులా బొమ్మలో గీసాను. తాగుడు మాలాంటి చాలామంది పేదవాళ్ళ ఉసురు తీస్తున్నదని నా నమ్మకం. అది ఈ బొమ్మ ద్వారా చెప్పాలనుకున్నాను.”
 “ఆ బొమ్మని చాలా ఆవేశంతో గీసాను. ఒక అర్ధరాత్రి నాకు అమ్మ గుర్తొచ్చింది. ఆమె పడ్డ నరకయాతన గుర్తొచ్చి

చాలా ఏడుపొచ్చింది. ఆ అర్ధరాత్రి పూట ఆకలితో ఆవేశంతో గీసిందే ఆ చిత్రం. అది గీసిన తరువాత దాని గురించి నేను మరచిపోయాను.
 నిజానికి ఆ తాగుడే లేకపోతే ఆ సారా మహమ్మారికి మా నాన్న బానిసయ్యేవాడు కాదు. మా అమ్మ అతని కోపానికీ, ఆవేశానికీ బలి అయ్యేది కాదు. అందుకే మా అమ్మానాన్నల చావుకి, నేను అనాధలా తయారైనందుకు మూలం ఆ సారాయే. మా అమ్మని, తమ్ముణ్ణి చంపినందుకు మానాన్న లాంటివాళ్ళని ఉరితీయ్యటం కాదు... ఆ సారానే ఉరితీయ్యాలి... అందుకే అలా గీసాను” అంటూ ఆమె ఒక్క ఉడుటున లేచి కక్క తుడుచుకుంటూ వెళ్ళిపోయింది.
 ఆ తరువాత నేను చాలా సేపటివరకు మనిషిని కాలేకపోయాను. ఆ తరువాత భారంగా అడుగులేస్తూ బయటికి వెళ్ళిపోయాను.

లౌకిక ఆకాశాన్ని చెరిపి
 ఓ రంగు రాజ్యమేలుతోంది
 రంగు రంగుల పూదోటలో
 ఒకే పువ్వు ఉద్యానవనాన్ని శాసిస్తోంది
 బూటకపు ప్రజాస్వామ్య కలుగులో దాగిన ఎలుకలు
 దేశాన్ని చిల్లులు పడేలా కొరికేస్తున్నాయి
 మనసులో గూడుకట్టుకొన్న మనోభావాల కట్టడాలపైనా
 అభద్రతతో బిక్కుబిక్కుమంటున్న కుందేళ్ళ సమూహంపైనా
 నిచ్చినమెట్ల ఆయుధంతో
 అవమానపు పోట్లు పొడుస్తున్నా..
 రొమ్ము విరుచుకొని
 తెగబడి తిరగబడుతోన్న అత్యగౌరవ పతాకాలపైనా
 ఈ కర్మ భూమిలో పుట్టిన
 దళితజాతి పువ్వులపైనా
 దాడిచేసి పీక్కుతింటున్న రాబందులు
 హుందాగా తప్పించుకుంటున్నాయ్
 ఇక్కడ ఆడపిల్లల కంటే ఆవుపిల్లలకే రక్షణ ఎక్కువ

మనీషా..!
 నాలుక తెగ్గొట్టబడి, వెన్నెముక విరచబడి
 భద్ర దేహంతో, నెత్తుటి గాయాలతో
 నువ్వు పడ్డ వేదన గుర్తుకొస్తుంటే
 గుండెను బయటకు లాగి
 నిప్పుల కుంపటిపై వేయించినట్లుంది
 చెరచబడ్డ దేశాన్ని తలచుకొంటుంటే
 దేశపటం నగ్నంగా కళ్ళముందు కదలాడినట్లుంది

పక్షం రోజులపాటు
 స్ట్రచర్ మీద కొట్టుమిట్టాడిన చిన్నారి
 ఈ దేశపు దౌర్భాగ్యాన్ని చూసి
 చిరునవ్వుతో వెళ్ళిపోయింది
 ప్రశ్నించి చేదోడుగా ఉండాల్సిన మ్యూడియా
 మతం మాటున, అధికారం చాటున
 సుతిమెత్తగా జారుకుంది
 రక్షించి అండగా నిలబడాల్సిన ఖాకీలు
 రేపిస్టుల మర్యాంగాలను కాపలాకాసేందుకు
 ఒప్పుందం కుదుర్చుకున్నాయి

మనీషా ఓ మనీషా!

- జానూ సురేష్
 7569480800

బిడ్డ శవాన్ని అడిగిన తల్లిదండ్రులను
 గౌరవంగా నెట్టి లాల్లతో సన్మానం చేశాయి
 సూర్యుడి రాకను పసిగట్టి
 హడావిడిగా తెల్లవారుజామునే
 మనీషా దేశాన్ని (దేశాన్ని) బూడిద చేశాయి

ఆవు సావుకే తల్లిడిల్లిపోయి
 పాశవిక దాడికి చీమ కుట్టినట్లుగా కూడా లేని
 సన్నాసిగాడు ఒకడయితే
 కాయ్ రాజా కాయ్
 సాక్ష్యాలు తారుమారు చేయ్ అంటూ మరొకడు

ఈ దేశంలో ఆడబిడ్డగా
 అందునా దళిత బిడ్డగా పుట్టడమే
 మనం చేసుకున్నా నేరమా..?
 నేరస్థులను, రేపిస్టులను
 మతం మత్తులో ఊగిపోతున్న ఉన్మాదులను
 పెంచిపోషిస్తున్న రాజ్యంలో
 న్యాయం జరుగుతుందనుకోవడం మన అత్యాశేనా..?
 గడ్డి కోసం తీసుకెళ్ళిన కొడవలితో
 వాళ్ల కుత్తుకలను ఎందుకు కోయలేకపోయావ్.. మనీషా!
 మన దేశం కాస్తా 'మను దేశం'గా
 మారిపోతోందని
 ఎందుకు
 అంచనా వేయలేకపోయావ్..

(ఉత్తర ప్రదేశ్ లోని దళిత యువతి మనీషా వాళ్ళికిపై జరిగిన అతి
 ఘోరమైన పాశవిక దాడిని నిరసనగా...)

శరత్ సాహిత్యం - ప్రాసంగికత

- డా॥ ఆలూరి విజయలక్ష్మి
9849022441

వంద సంవత్సరాల క్రితం ఉన్న సమాజ దృశ్యాన్ని సాకల్యంగా అర్థం చేసుకునేందుకు, ఇప్పటి సామాజిక స్థితి ఏమైనా మెరుగ్గా ఉందా, ఒకవేళ మెరుగ్గా లేకపోతే ఎక్కడ దారి తప్పాము. సరైన దారిలోకి మళ్ళీ రాగలమా అనేది బేరేజు వేసుకునేందుకు, ఈ వికృత సమాజాన్ని సంస్కరించుకుని ఒక మానవీయ సమాజ సృష్టికి ఉద్యుక్త మయ్యేందుకు శరత్ సాహిత్యాన్ని చదవాలి.

శరత్ 145వ జయంతి సందర్భంగా శరత్ సాహిత్యాన్ని ప్రేమించే అనేక మంది శరత్‌ని స్మరిస్తున్నారు. ఎంతో పోరాడి వదులుకున్న మౌఢ్యాలకు, మూర్ఖత్వాలకు, కారిన్యాలకు, క్రౌర్యాలకు తిరిగి స్వాగతం పలుకుతున్న సమయం ఇది. మానవత్వపు పీక నులుముతూ, భావస్వేచ్ఛకు సంకెళ్ళు వేస్తూ, సనాతన ధర్మం పరిరక్షణ పేరిట ఫాసిస్ట్ ధోరణుల్ని స్థాపితం చెయ్యడానికి బలమైన కుట్ర జరుగుతున్న తరుణం ఇది. తన జీవిత పర్యంతం దారిద్ర్యం, వ్యాధులు, మత, కుల పీడలను, అసమానతలు, అవమానాలు, అణచివేతలు లేని మానవీయ సమాజం కోసం కలలు కంటూ సాహిత్య సృజన చేసిన శరత్‌ని దేశమంతా ఆవాహన చేసుకోవలసిన సందర్భం ఇది. ప్రజాస్వామ్యానికి పెనుముప్పు వాటిల్లతోందని వాపోతూ మళ్ళీ మధ్య యుగాల అంధకారంలోకి దేశం తిరోగమనం చెందుతుందేమోనని ప్రజాసమూహాలు భీతిల్లుతున్న ప్రస్తుత సందర్భంలో, దేశం ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థను ఎంపిక చేసుకోక మునుపే కుటుంబం, సమాజం ప్రజాస్వామికం కావాలని ఎలుగెత్తి చాటిన శరత్ సాహిత్యాన్ని మరొకసారి చదువుకుని, మననం చేసుకుని, చర్చించి, ఆ ప్రగతిశీల భావజాలాన్ని తిరిగి ప్రజ్వలంపజేసుకోవలసిన అవసరం ఉంది.

బొందలపాటి శివరామకృష్ణయ్య, శకుంతలాదేవి అనువదించి, దేశీబుక్ డిస్ట్రిబ్యూటర్స్ ప్రచురించిన శరత్ సాహిత్యం తెలుగులోకి రావడం 1925 నుంచీ ప్రారంభమైంది. బెంగాలీ రచయితల్లో బంకించంద్ర, రాగోల్

కన్నా ఎక్కువగా తెలుగు పాఠకుల హృదయాల్ని చూరగొన్నది నిస్సందేహంగా శరత్తే. తన చుట్టూ ఉన్న సమాజాన్ని, దాని తప్పొప్పులు, ఔన్నత్య పతనాలు, బలాలు, బలహీనతలు, కారుణ్యం, కరోరత, సంస్కారం, లేకతనం... అన్నిటితో సహా ప్రేమించి, దానిని సంస్కరించి మెరుగైన సమాజాన్ని నిర్మించాలనే తపనతో శరత్ రాసిన నవలలు తెలుగు సమాజంపై గాఢమైన ప్రభావాన్ని చూపాయి. నారీ హృదయ విశ్వరూపాన్ని ప్రతిబింబించిన శరత్ నవలలు బెంగాలీ స్త్రీలతో పాటు తెలుగు స్త్రీల హృదయాలపై కూడా బలమైన ముద్ర వేసాయి.

ఏళ్ళ తరువాత శరత్ రచనల్ని మరొకసారి చదివి శరత్ రచనాకాలంలో ఉన్న సమాజానికి ప్రస్తుత సమాజానికీ సారూప్యాల్లేమైనా ఉన్నాయా అని ఆలోచిస్తే శరత్ జీవించిన కాలంలో ఉన్న సమాజ స్వరూపం ఇప్పుడు కొంత మారి ఉండొచ్చు. సమస్యల స్వరూపాలూ మారి ఉండొచ్చు. కాని వాటి స్వభావంలో మౌలికమైన సానుకూల మార్పులు ఏమైనా ఉన్నాయా అని తరచి చూస్తే నిరాశే మిగిలింది.

‘స్త్రీ జాతికి శరత్ హృదయాన్నిచ్చాడు, నేను వెన్నెముకను ఇచ్చానని’ ప్రకటించాడు చలం. ‘జనం నుండి వస్తువును గ్రహించి, జన సాహిత్యం సృజించి, జనానికందించిన ప్రజా రచయిత శరత్’ అన్నారు ఏటుకూరి ప్రసాద్.

రచయిత తను జీవించిన కాలంలో ఉన్న సామాజిక వాతావరణంతో ప్రభావితమౌతాడు, పరిమితం చేయబడతాడు.

గతంలో ఉన్న సమాజ స్థితిగతుల్ని తెలుసుకుంటాడు. ఆనాడు తను చూస్తున్న జీవితాల్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాడు. తను గమనిస్తున్న సమస్యల నిజ స్వరూపాన్ని గమనిస్తాడు. ఆ సమస్యల మూలకారణాల్ని అన్వేషిస్తాడు. వాటి పరిష్కారాల గురించి మధన పడతాడు. రచనా కౌశలం ఉన్న రచయిత తన రచనలలో వాటిని ప్రతిబింబింపజేసి పాఠకులను ప్రభావితం చేస్తాడు. తను చూసిన జీవితాల్ని పాఠకుడు చూసేలా చేస్తాడు.

తాను చిత్రించిన పాత్రలు అనుభవించిన భావోద్వేగాల్ని, పాఠకుడు కూడా అనుభవించేలా చేస్తాడు. ఆనాటి సమాజంలో ఉన్న అమానవీయమైన, దుఃఖదాయకమైన, ప్రగతి నిరోధకమైన విషయాల్ని పాఠకుడు గుర్తించేలా, వాటి గురించి ఆలోచించేలా చేస్తాడు. వాటిని సంస్కరించుకోవడానికి, ఆనాటి కంటే ఉన్నతమైన సమాజాన్ని నిర్మించుకోవడానికి అయత్నం చేస్తాడు. ఒక రచయిత రచనల్ని అంచనా వేసేటప్పుడు చూడవలసింది ఆనాటి సమాజం కంటే అభ్యుదయకరమైన సమాజాన్ని అతను సృష్టించాడా లేదా అని, మెరుగైన వ్యవస్థను సాకారం చేసుకోవాలనే ఆకాంక్షను పాఠకుల్లో రగిలించేలాగా సాహిత్య సృష్టి చేసాడా లేదా అని. ఆ ప్రమాణాలతో వివేచించినప్పుడు నిస్సందేహంగా శరత్ తన సాహిత్యం ద్వారా ఆ కర్తవ్యాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించాడనిపిస్తుంది.

కథను ఆర్థంగా, హృదయానికి హత్తుకునేలా, ఆలోచనను ప్రేరేపించేలాగా చెప్పడంలో శరత్ తన మించిన రచయితలు అతి తక్కువ. అతని సాహిత్యంతో ఆనాటి పాఠకులతో పాటు ముగ్ధులైన ప్రసిద్ధ రచయితలు ఆయన్ని 'మాస్టర్ స్టోరీ టెల్లర్' లేక 'కథా సాహిత్యక' అని ప్రశంసించారు.

'జీవితంలో తలత్రే వైరుధ్యాలు, సంఘర్షణలు, మానవ సంబంధాలలో ఉత్పన్నమయ్యే సంక్లిష్టతలు, మానవుల హృదయానుభూతులలో, భావోద్వేగాలలోని ఘర్షణలు, అలజడులను ప్రతిబింబిస్తూ, ఆర్థతను, కరుణను, శోకరసాన్ని మేల్కొలుపుతూ సౌందర్యాభిరుచికి సంబంధించిన సునిశితమైన అనుభూతులను, హృదయ సంబంధ మార్గవతలను గుర్తింపజేయడం ద్వారా ప్రజల మనసులలో, ఆ యుగానికి చెందిన ఉన్నత భావాలను ముద్రించడానికి సాహితీరస మాధ్యమం ద్వారా శరత్ కృషి చేశాడని, సమాజంలో సంపూర్ణ మార్పును తీసుకురావడానికి అవసరమైన పోరాటానికి సాంస్కృతిక నేపథ్యాన్ని తయారు చేసే ప్రగతికర పాత్రను శరత్ నిర్వహించాడని, మన దేశ పునరుజ్జీవనోద్యమానికి, జాతి విముక్తి పోరాటానికి, సామాజిక విప్లవోద్యమాలకు

దోహదం చేసేలా సాహిత్య సృష్టి చేసిన శరత్ ఒక వైతాళికుడని' అనాటి పలువురు మేధావుల చేత శరత్ ప్రశంసించబడినాడు.

"నువ్వు చూడనిదానిని, స్వీయ అనుభవంతో తెలుసుకోనిదానిని రాయగూడదు, నీకు తెలియని సంగతుల గురించి ఇతరులకు చెప్పాలని వ్యర్థ ప్రయత్నం చేయకు, వట్టి కల్పన వలన ఏమీకాదు. అది రూపాన్ని సృష్టించగలదు. కాని ప్రాణాన్ని పొయ్యలేదు. బరువు మోయగలుగుతుంది. కాని దారి చూపలేదు. నువ్వు ఆ మార్గ దర్శన జ్యోతిని కనుక్కోలేంత వరకు నీ జ్వాల నిన్నే మాడ్చుతుంది" అని హెచ్చరించిన శరత్ కి సాహిత్యం లక్ష్యం ఎలా ఉండాలనేది తెలుసు. సత్యాన్వేషణ అనేది చరిత్ర, శాస్త్రీయ తర్కం, ప్రయోగం, రుజువు, నిర్ధారణ చేయడంపై ఆధారపడి వుంటుందనే ఆలోచన ఉన్న శరత్ కి దేనిని గురించి రాయాలి? ఎంత కళాత్మకంగా రాయాలి? ఏ ప్రయోజనాన్ని ఆశించి రాయాలి? ఎంతవరకు రాయాలి? ఎక్కడ ఆపేసి పాఠకుడి ఊహకూ, విచక్షణకూ వదిలివేయాలి అనేది బాగా తెలుసు.

ఇంక శరత్ తన నవలల్లో స్త్రీకి ఎంతటి ఉన్నత స్థానాన్నినిచ్చినప్పటికీ విధవా వివాహాల్ని ఆమోదించలేదని, ఆయన ఛాందస సాంప్రదాయ భావాలే అందుకు కారణమనే విమర్శ కూడా ఉంది. కరడుగట్టిన సమాజం అందుకు సన్నద్ధంగా లేనప్పుడు, సామాజిక ఆమోదం రవ్వంత కూడా లేనప్పుడు విధవా వివాహం వలన ఆ స్త్రీకి సంతోషం కన్నా దుఃఖమే ఎక్కువగా దక్కుతుందని, క్రూరమైన సామాజిక వెలి ఆమెను పెనం మీద నుంచి పొయ్యి మీదకు పడేస్తుందని, ఆ పరిణామాన్ని నివారించడానికి ముందుగా సమాజ భావ పరివర్తన జరగాలని తలచి అందుకోసం శరత్ తన రచనల ద్వారా ప్రయత్నించారు.

'ఇదిగో! మీ రక్తమాంసాలు పంచుకుని పుట్టిన బిడ్డ ఇంతటి దుఃఖాన్ని, అమానవీయ కడగండ్లనూ, పీడనను సహిస్తుంది. నోరెత్తకుండా భరిస్తుంది. ఇంతటి హైన్యాన్ని చూస్తూ మీ ఆత్మ క్షోభించడం లేదా! ఆమె కన్నీటిని తుడిచి అక్కున చేర్చుకోవాలని మీరు తపన పడడం లేదా! ఆమె జీవితం ఆనందంతో నిండాలని మీరు ఆరాటపడడం లేదా? ఆమె సంతోషానికి అడ్డుపడుతున్న సమాజాన్ని మార్చుకోవాలి అని తపన పడడం లేదా! ఈ ఆచారాలు, ఈ సంప్రదాయాలు ఎప్పుడో మనం ఏర్పరుచుకున్నవే, మనం ఆచరిస్తూ అలవాటుగా చేసుకున్నవే. వీటిని మనం మార్చుకోవచ్చు. మార్చుకోవాలి. మన ఇంటిని, సమాజాన్ని శోభస్కరం చేసేది మన ఆదర్శిలు. అలాంటి మన బిడ్డల శోకంతో మన

కుటుంబాన్ని, సంఘాన్ని నింపే ఆ ఆచారాల్ని, సాంప్రదాయాల్ని మనం బద్దలు కొట్టాలి. లేకపోతే మనవి ధర్మానువర్త కుటుంబాలనీ, మనది నైతిక సమాజమనీ దంభాలు కొట్టుకోవడం సిగ్గుచేటు' అని నివ్వర్షగానే చెప్పాడు శరత్. 'స్త్రీల అపారమైన ప్రేమ, సేవ, హృదయాన్నత్యం మీకు కనపడడం లేదా?' అని నిలదీస్తాడు. స్త్రీల పట్ల ఈ సమాజం ఎంత దయా విహీనంగా ప్రవర్తిస్తుందో, స్త్రీలపై ఎంతటి అమానుష పీడన కొనసాగుతోందో చెప్తూ, స్త్రీ ఉనికికి, గౌరవానికి, ఉన్నతికి భంగకరంగా ఉన్న ఈ కళంకిత సమాజాన్ని మార్చుకోకపోతే అనర్థం తప్పదని హెచ్చరిస్తాడు శరత్? సమాజంలో అత్యధిక భాగం ప్రజలు మార్పుకు సన్నద్ధంగా లేకపోతే ఎంతటి గొప్ప విప్లవాలూ పూర్తి విజయాల్ని సాధించలేవనీ, తక్షణ ఫలితాల్ని మన కళ్ళ ముందు ఆవిష్కరించలేవనీ, ముందు సమాజపు ఆత్మను తట్టిలేపి మార్పుకు సన్నద్ధం చేయడానికి సాహిత్యకారులు, ఆలోచనాపరులు, తాత్వికులు పూనుకోవాలనే అవగాహన శరత్కి ఉండడం వలన బహుశా విధవా వివాహాల అంశాన్ని ప్రస్తావించి ఉండకపోవచ్చు.

“ఈ దేశంలో పద్మాలుగణాల వంతు ప్రజలు గ్రామాల్లో నివసిస్తున్నారు. అక్కడ... నీళ్ళు లేవు. అన్నం లేదు. ఆరోగ్యం లేదు. వెలుగు లేదు. మంచి గాలి వచ్చే ఇళ్ళు లేవు. ప్రజల్లో జ్ఞానం తక్కువ. విద్య శూన్యం. ధర్మం కూడా వికృతము, పదభ్రష్టమూ అయింది. జీవచ్ఛవమైన మాతృభూమి గాధ ఇది” అని ఆవేదన చెందుతాడు శరత్.

“ఈ భూమిలో ప్రజలు కుక్కల వలే ఈ ప్రపంచంలో కొన్నాళ్ళు బ్రతికి తమ కష్టాలు తాము నోరు మూసుకుని అనుభవించటమే గాని ఎవర్ని పల్లెత్తు మాట కూడా అనరు. ఈ దుఃఖం, ఈ దైన్యం, ఈ హైన్యం వారికీ, చూచే వాళ్ళకూ ఒక మామూలు విషయం. ఒక స్వాభావిక సంఘటన అయిపోయింది. తోటి మానవుల ఈ పరిస్థితిని చూచేవాళ్ళూ అవమానపడడం లేదు. అనుభవించే వాళ్ళూ అవమానపడడం లేదు. తమ మనసులో వారు దుఃఖించను కూడా దుఃఖించరు. అంటే అసలు దుఃఖాన్ని అనుభవించేది ఎవరు? హృదయం కదా! ఆ హృదయాన్ని వీళ్ళలో మనం మిగిల్చామా? కష్టాల్లో బిగబట్టి పిండిపారేశాం. ఎక్కువ సౌకర్యాలు అడగడం కూడా మహాపరాధమనుకునే స్థితిలోకి వాళ్ళను అట్టేవట్టేశాం...” అని గ్రహిస్తాడు శరత్.

‘మానవుడు చేసే పనిమాత్రమే అస్పృశ్యము, అపవిత్రము అవుతుంది. అంతేగాని మానవుడు అస్పృశ్యుడు, అపవిత్రుడు

కాదు” అంటాడు. ప్రజలలో తరతరాలుగా పాతుకుని పోయి ఉన్న అస్పృశ్యత, వర్ణవివక్ష అనేవి మూఢనమ్మకాలని అర్థం చేసుకున్న శరత్ ‘సుదీర్ఘ ఆచరణ ద్వారా ఏదైనా ఒక విషయం సామాజిక అలవాటుగా పరిణమించినప్పుడు, అది తప్పో, ఒప్పో అని నిర్ధారించకుండానే దానికి కట్టుబడి ఉండడానికి ప్రజలు అలవాటు పడినప్పుడు అది ఒక మూఢ నమ్మకంగా తయారవుతుంది” అని అంటాడు. వాస్తవిక దృష్టితో, శాస్త్రీయ దృక్పథంతో దీర్ఘకాలిక సాంఘిక వ్యాధులపై పోరాడాలని తన రచనల ద్వారా మార్గనిర్దేశం చేసాడు శరత్. అంతేకాదు, ‘మనిషి చావడాన్నైనా భరించవచ్చేమో కాని మానవత్వం చావడాన్ని భరించగూడదని” సందేశమిచ్చాడు.

సమకాలీన సమాజంలోని మూఢవిశ్వాసాల్ని, మూర్ఖపు ఆచరణల్ని, హేతరహిత భావజాలాల్ని శరత్ తిరస్కరించాడు. తన సాహిత్యం ద్వారా వాటిపై తిరుగుబాటు చేసాడు. మానవ జీవిత సంక్లిష్టతల్ని, సంవేదనల్ని, పాషండ సమాజంలో స్త్రీల పేదరికాన్ని, నిస్సహాయతను, శోకాన్ని, దైన్యాన్ని రక్తమాంసాలు నిండిన పాత్రలతో, వాస్తవిక దృష్టితో, సరళమైన భాషలో రాసిన శరత్ను బెంగాలీ పాఠకులతో పాటు తెలుగు పాఠకులు కూడా హృదయానికి హత్తుకున్నారు. మానవత్వం, ప్రేమ మూర్తిభవించిన అమృతమయిగా, సహనం, కరుణ, క్షమకు పర్యాయపదంగా, ఆత్మగౌరవం, ఆత్మాభిమానం, సంస్కారం నిండిన మానవిగా, తను నిజాయితీతో నమ్మిన విలువలకోసం అచంచలంగా నిలబడే సాహసిగా, సమాజంలోని అసంగతాల్ని, స్త్రీ పురుషు సంబంధాలలోని అపనవ్యతల్ని ప్రశ్నించే ధీమంతురాలిగా, పలుకోణాల్లో శరత్ స్త్రీ పాత్రలు దర్శనమిస్తాయి. సాంప్రదాయంలోని మంచిని స్వీకరిస్తూనే దానిలోని చెడుమీద తిరుగుబాటు చెయ్యమని శరత్ స్త్రీలకు ఉద్ఘోషించాడు.

‘శరత్ స్త్రీలకు హృదయాన్నిస్తే నేను వెన్నెముకను ఇచ్చాను’ అన్న చలం మాటల్లో అతిశయోక్తి లేకపోవచ్చు. కాని శరత్ నవలలలోని స్త్రీలు దాదాపుగా అందరూ హృదయంతో పాటు వెన్నెముక కూడా ఉన్నవారు, తెలివైన వారు, దృఢమనస్కులు, ధర్మసూక్ష్మ తెలిసినవారు, నిర్భయులు, కరుణ, సహనం, త్యాగం, స్నేహం, ప్రేమ మూర్తిభవించినవారైనా, తమకు అన్యాయంగా, అసమంజసంగా, అధర్మంగా తోచినప్పుడు ఎలాంటి సంకోచం, భయం, గుంజాటన లేకుండా ప్రశ్నించగలరు. తిరస్కరించగలరు. తిరుగుబాటు చేయగలరు. మిథ్యా గౌరవాల్ని, పరుష పరువు ప్రతిష్టల్ని లెక్కచేయకుండా తాము

నమ్మిన విలువలకోసం నిలకడగా నిలబడగలరు. తాము ప్రేమించే వారికి ప్రాణాలొడ్డి సేవ చేయగలరు. స్త్రీ జాతిని హీనపరుస్తున్న, పీడిస్తున్న శక్తుల గురించి వారికి స్పష్టత ఉంది. ఆ స్పష్టత మొత్తం సమాజానికి కూడా వచ్చి మార్పు కోసం సమిష్టిగా ఉద్యమించడానికి కావలసిన భూమికను నేర్పుగా తన సాహిత్యం ద్వారా సృష్టించాడు శరత్.

సమాజంలో అత్యధిక భాగాన్ని స్త్రీలతో సహా నిరుపేదల్ని నిమ్మ వర్గాలు, వర్ణాల వారిని పీడనకు, దుఃఖానికి గురిచేస్తున్న పాషండ వ్యవస్థను మార్చడానికి దానితో ముక్కుసూటిగా, కటువుగా తలపడితే లాభం లేదు. తమ శాంతికి, సంతోషానికి, సాఖ్యానికి, గౌరవానికి, ఉన్నతికి, మానవీయ సుగంధ ఆస్వాదనకు అడ్డుపడుతున్న క్షీణ, దౌష్ట్య వ్యవస్థ స్థానంలో కొత్త విలువలు, కొత్త ఆలోచనలు, కొత్త ధర్మ సూత్రాలతో నూతన వ్యవస్థను నిర్మించుకోకపోతే తమ ఆనందాలూ, జీవితాలూ కూడా సమాధి అవుతాయనే ఎరికను ఏర్పరచడానికి, భావ పరివర్తన ద్వారా మార్పు తీసుకు రావడానికి సాహిత్య ఉద్యమాన్ని చేపట్టాడు శరత్.

“పురుషుడు ఎన్ని తప్పులు చేసినా సరే... పశ్చాత్తాపపడి అతడు మంచిమార్గానికి తిరిగితే... అతనిని ఎవరూ అభ్యంతర పెట్టలేరే.. కాని స్త్రీ విషయంలో మీరు అంత మాత్ర దాక్షిణ్యం వహించరెందుచేత? అజ్ఞానం వల్ల, ధనాభావం చేత ఎప్పుడో ఏదో చేసాననుకోండి... ఇక యావజ్జీవితం అలాంటి బ్రతుకే గడుపుతూ ఉండవలసిందేనా? మీరు మా బాగు ఎందుకు కోరరు?.. పురుషుడేమి చేసినా చెల్లిపోతుంది. ఆడది కొంచెం వంకరగా నడిస్తే మాత్రం అందరూ గేలి చేస్తారు” అని స్త్రీ, పురుషుల నడవడి విషయంలో సమాజం అనుసరిస్తున్న ధ్వంస ప్రమాణాలను ప్రశ్నిస్తుంది రాజ్యలక్ష్మి శ్రీకాంత్ నవలలో.

స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం గల బర్మాదేశపు స్త్రీలను చూసి ఆశ్చర్యపోతాడు శ్రీకాంత్. ‘ఔను, స్త్రీలు ఇలా జబ్బులు విరచి విహరించవలసిందే. లేకపోతే వంటింటి ఖైదీల బతుకు ఏం బతుకు? ఇంత స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చి ఈ దేశపు పురుషులు విచారించడం లేదుకదా! వారి జీవితం ఏమీ కుంటుపడిపోలేదు కదా! మా దేశపు స్త్రీలు కూడా ఇలాగే ఉంటే ఎంత బావుంటుంది!’ నివ్వెర పరచే బర్మా స్త్రీల స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యం చూచి శ్రీకాంత్ ముగ్ధుడవుతాడు.

“భర్త ఎంతో దుర్మార్గంగా ప్రవర్తించినప్పటికీ భర్తను విడిచి రావడం ధర్మ విరుద్ధమని, అతడెంత హింస పెడుతున్నా

జీవచ్ఛవంగానైనా సరే.. అక్కడే పడి ఉండవలసిందేననీ.. అదేనా ఉపదేశించవలసింది! అలాంటి వివాహ మంత్రానికి కట్టుబడి ఉండవలసిందేనా? అంతకన్న అన్యాయం, నిఘంట అత్యాచారం ఏదైనా ఉందా? నాకు పత్నీత్వాధికారం లేదా? మాతృత్వాధికారం లేదా? సంఘానికి, ప్రపంచానికి దాసోహమ్మని నిరానందంగా జీవితం గడవవలసిందేనా? నిర్ణయం, మిథ్యావ్యాధి అయిన భర్త నిరపరాధి అయిన భార్యను తన్ని బైటికి వెళ్ళగొట్టేస్తే.. ఆమె నారీత్వము వ్యర్థము, నిర్వీర్యము కావలసిందేనా? అందుకోసమేనా భగవంతుడు స్త్రీలను సృష్టించేది? అన్ని దేశాల్లో, అన్ని జాతుల్లో యిందుకు ప్రతీకారం ఉంది. హిందూ సమాజంలో మాత్రం ఎందుకు లేదు?” అని నిలదీస్తుంది శ్రీకాంత్ నవలలో మరో ముఖ్య పాత్ర అభయం.

ఇంక ‘చరిత్ర హీనులు’ నవలలో సావిత్రి, సురబాల, కిరణ్మయి, సరోజిని విభిన్న అసాధారణ వ్యక్తిత్వాలకు ప్రతినిధులు. ముగ్గుల్ని చేయగల రూపవతి, గుణవతి, ప్రేమ మూర్తి అయిన సావిత్రి వ్యక్తిత్వం అబ్బురపరుస్తుంది. అసపమాన సౌందర్యం, జ్ఞానం, పాండిత్యం, వివేకం, విచక్షణ, ప్రేమ, ఔదార్యం ఉన్న కిరణ్మయిని చూచి అప్రతిభులమవుతాము. ఆమె హృదయంలో జనించే సహజ ఉద్వేగాల నంచలనాలకు పాఠకుల హృదయం స్పందించకుండా ఉండలేదు. తనెందుకు అందరూ కోరుకునే ప్రేమకూ, గౌరవప్రదమైన కుటుంబ జీవితానికి, మాతృత్వానికీ నోచుకోవడం లేదు అని ఆమె వెలిబుచ్చే ఆక్రోశాన్ని పట్టించుకోకుండా ఉండలేము. సత్యం, శీలం, సేవ, ప్రేమ మూర్తీభవించిన కిరణ్మయి ఈ సామాజిక నియమాల కారణంగా పిచ్చిదానిగా మారడం మన ఆత్మను నిలదీస్తుంది. కిరణ్మయికి సంతోషంగా జీవించే హక్కు ఎందుకు లేకుండా పోయింది? అందుకు కారణం బిగింపు సడలనివ్వని మూర్ఖపు సామాజిక నిబంధనలే ఐతే వాటిని తక్షణం ఛేదించాలి అనే ఆవేశం పాఠకులకు కలుగుతుంది. దారిద్ర్యం, ఆకలి, అంటురోగాలు, మూఢవిశ్వాసాలు, మూర్ఖపు ఆచారాలు, సాంఘిక కఠోరత, జమీందార్ల నిర్ణయం, పీడన.. మనిషిలోని మానవత్వాన్ని మంటగలుపుతున్న సమాజంలో స్త్రీల దైన్యాన్నీ, హైన్యాన్నీ, దుఃఖాన్నీ, అమాయకత్వాన్నీ చూచి మనసు పిడిలి పిడిలి కన్నీరు కార్చేలా, ఈ అధర్మ, అన్యాయ పరిస్థితి ఇలా కొనసాగడానికి వీలేదు. దీనిని మార్చుకోవలసిందే అని

సంకల్పించేలాగా వర్ణించాడు శరత్. తను ఆశించిన సామాజిక భావపరివర్తన కలగడానికి తగిన విధంగా సాహిత్య సృష్టి చేసాడు. శరత్ రచనలు ఉత్తమ అభిరుచులకు ఆలంబన అయ్యాయే తప్ప తుచ్చమైన అభిరుచులకు కారణం కాలేదు.

శరత్ సాహిత్యంలో ఉండేమిటి, కడివెడు కన్నీళ్ళు, కుండెడు పాదధూళి అంటూ కొంతమంది విమర్శిస్తూ ఉంటారు. 'ఒక రచయిత సాహిత్యాన్ని లేక ఆయన సాహితీపరమైన ఆలోచనల్ని గురించి వ్యాఖ్యానం చేయడానికి ఆయన రచయితగా జీవిస్తూ సాహిత్యాన్ని సృష్టించిన ప్రత్యేక కాలాన్ని, సామాజిక స్థితి, అభివృద్ధి యొక్క ఆ ప్రత్యేక చారిత్రక దశను, ఆనాటి సామాజిక వాతావరణాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి' అనే విషయాన్ని గమనికలోకి తీసుకుంటే శరత్ సాహిత్యాన్ని నిష్పాక్షింగా, హేతుబద్ధంగా అంచనా వెయ్యకుండా, అతని సాహిత్యం ఆనాటికి ఎంత ప్రగతిశీలంగా ఉందో, సమాజ పరివర్తనకు ఎలా దోహదపడిందో పరిశీలించకుండా అలా మాట్లాడేవారి వ్యాఖ్యల్ని పట్టించుకోకపోవడమే మేలు.

బతే ముందే ప్రస్తావించినట్లు ఇప్పుడు శరత్ రచనల ప్రాసంగికత ఎంతో ఉంది. అనేక శకలాలు, శకలాలుగా విడిపోతున్న భారతీయ సమాజంలో ఆర్థిక, సామాజిక బలహీన వర్గాల ఉన్నతి గణనీయంగా లేకపోగా వారిపై దాడులు నిత్యకృత్యమయ్యాయి. అవమానాలు అలవాటుగా మారిపోతున్న సన్నివేశం, నోరెత్తి ప్రశ్నించటం మాట సంగతి సరే, ఎవరికీ మొరపెట్టుకునే వీలు కూడా లేని దారుణ పరిస్థితి, ఎవరైనా వారి చెంతకు చేరి నాలుగు ఓదార్పు మాటలు పలకడానికి కూడా భయపడాల్సిన పరిస్థితి. రాక్షస రాజకీయం మనుషుల్ని మనుషులుగా కాకుండా ఓట్లుగా మార్చేసిన దుస్థితి. ఉద్యమాల ఊసెత్తితేనే లాక్కుపోయి జైల్లో పడేసి, హింసించే భయానక ఘట్టం. కనుచూపు మేర అణచివేతల అంధకారమే తప్ప కాంతి దర్శనం కాని సందర్భం. ఒకవైపు మతం, సనాతన ధర్మాలు, ఛాందస ఆచారాలూ... రెండో వైపు దేశాధినేతల్ని, రాష్ట్రాధిపతుల్ని ప్రభావితం చేయగల స్వామీజీలు, బాబాలూ, పూజలూ, యజ్ఞాలూ,.. ఇంకొకవైపు సులభ ధనార్జనకై మనుషుల జుగుప్సాకరమైన పరుగులు, జన జీవితంలో డబ్బు తప్ప మరే అంశానికీ విలువ లేకపోవడం, డబ్బు సంపాదన కోసం ఎంతటి దోపిడీకైనా తెగబడడం, ఎంతటి వైచ్యానికైనా,

పతనానికైనా సిద్ధమయిపోవడం. అవినీతి, అనైతికత మనిషి జీవితంలో సాధారణమయిపోవడం, వేగంగా మారుతున్న సమాజంలో అసలు విలువలు, నైతికతల ప్రమాణాలే మారిపోవడం. మంచితనం అసమర్థతకు మారుపేరుగా పరిగణింపబడడం. ఈ సంక్షోభ సమాజదృశ్యంలో స్త్రీల పరిస్థితి మరింత భీతావహంగా ఉంది. ఒకప్పుడు, స్త్రీ విద్యావంతురాలై, సంపాదనపరురాలైనప్పుడు ఆమెను దుఃఖితురాలి, దీనురాలి చేస్తున్న సంకెళ్ళను ఛేదించుకుని స్వేచ్ఛగా, సంతోషంగా, హూందాగా బ్రతుకుతుందని ఆశపడిన వారికి గట్టి దెబ్బ తగిలింది.

నిజమే స్త్రీలు విద్యావంతులయ్యారు. సంపాదనా పరులయ్యారు. కాని, చాలా మంది స్త్రీలకు తమ సంపాదన మీద అదుపు తమకు లేదు. ఇంటా, బయటా ఊడిగం చేస్తూ కూడా పరాధీనపు బ్రతుకే బ్రతుకుతున్నారు. అదేమని ప్రశ్నించే పరిస్థితి చాలా సందర్భాలలో ఉండదు. ఒకవేళ ప్రశ్నిస్తే మరింత దౌర్జన్యానికి బలవుతున్నారు. ఊయల నుండి సృశానం దాకా లైంగిక హింసతో సహా రకరకాల హింసలకు గురవుతున్నారు. ఒకప్పుడు ఉన్న దాసి, భోగవస్తువు స్థానం నుండి స్త్రీ ఇప్పుడు అమ్మకపు వస్తువు స్థానానికి దిగజారింది. అత్యాచారం చేసి హతమార్చినా దిక్కులేకుండా ఉంది. బాధితులకు అండగా నిలవవలసిన వ్యవస్థలు క్రమేపీ మరింత అవినీతిమయంగా, దుర్మార్గంగా మారి నిందితులకు మద్దతుగా నిలుస్తున్నాయి.

అందుకే, వంద సంవత్సరాల క్రితం ఉన్న సమాజ దృశ్యాన్ని సాకల్యంగా అర్థం చేసుకునేందుకు, ఇప్పటి సామాజిక స్థితి ఏమైనా మెరుగ్గా ఉందా, ఒకవేళ మెరుగ్గా లేకపోతే ఎక్కడ దారి తప్పాము. సరైన దారిలోకి మళ్ళీ రాగలమా అనేది బేరీజు వేసుకునేందుకు, ఈ వికృత సమాజాన్ని సంస్కరించుకుని ఒక మానవీయ సమాజ సృష్టికి ఉద్యుక్త మయ్యేందుకు శరత్ సాహిత్యాన్ని చదవాలి. నిజమైన స్త్రీ స్వేచ్ఛ ఏమిటో, దానిని ఎలా సాధించుకోగలమో పలు వైపుల నుండి వలేసి ఊబిలోకి లాగుతున్న శక్తుల నుండి తప్పించుకుని హూందాగా, గౌరవంగా బ్రతకడం ఎలాగో తెలుసుకునేందుకు కూడా ఆ సాహిత్యం ఉపయోగపడుతుంది. మహిళల విముక్తే మానవాళి విముక్తి అని ప్రకటించిన ఆలోచనాపరుల మాటల్ని నిజం చేసేందుకు స్త్రీలకు హృదయాన్నే కాక దృఢత్వాన్ని కూడా ఇచ్చిన శరత్ సాహిత్యాన్ని చదివి స్ఫూర్తి పొందాలి. ♦

ఆకాశంలో ఆవిర్భవించిన గాలి
బాల్యపు పిల్ల చేష్టలతో
వర్షించే వరుణుడి మబ్బులను
సముద్రాల వైపు పరుగెత్తిస్తుంది
కొమారంలో తుంటరి సమీరం
శిలోచ్చయాలతో తలవడింది
ఇంచుకైనా చలింప జేయలేక
చల్లగా చతికిల బడింది
అలసిన వాయువు యవ్వనంలో
ధరణీ తలాన్ని చేరింది
ఆకులతో ఆడుకుంటూ
కొమ్మలతో రాసుకుంటూ
గాంధర్వాన్ని పలికిస్తుంది
అనంతకోటి జీవరాశులకు
ఊపిరులూడుతోంది

వాయువు

- గౌరెడ్డి హరిశ్చంద్రా రెడ్డి
9110595847

తనకు ముసలితనం లేదంటూ
ప్రకృతి కన్యను పరిణయ మాడమంటోంది
చొరరాని చోటు లేదంటోంది
ధ్వని తరంగాలను మోస్తోంది
చిత్రమాలికలతో కనువిందు చేస్తుంది
అంతిమ కాలంలో అదే గాలి
ఊపిరులను తనలో కలుపుకుంటుంది
ప్రాణవాయువును ఆహ్వానిస్తాం కాని
బొగ్గుపులుసు వాయువును హత్తుకోకే కదా
మలయ మారుతాల పరవశించి
వడగాడ్పులను శ్వాసిస్తామా

కరోనాను మించి “భయం” వెంటాడుతోంది
వ్యాధి కన్నా “అభద్రత” కుంగదీస్తోంది
వైరస్ అన్న “ఊహ” ఊపిరి ఆర్పేస్తుంది
మాయ రోగం సోకిందంటే చాలు
నైరాశ్యం చుట్టూతా కమ్ముకుంటోంది
మృత్యువు కళ్లెదుట కదలాడుతోంది
భయాల నడుమ “బతుకు” తెల్లారుతోంది
కన్న కలలు కొట్టుకుపోతున్నట్లు...
బంధాలు పగిలి ముక్కలాతున్నట్లు...
జీవన “సాధం” కుప్పకూలుతున్నట్లు...
మొత్తంగా ప్రత్యక్ష “నరకం” చూపుతోంది
దీనికి తోడు
ముట్టుకోని తోబుట్టువులు
చెంతకురాని రక్త సంబంధీకులు
దగ్గరి బంధువులు, ఆప్త మిత్రుల
అల్లంత దూరాల పాటింపులు
ఒంటరితనం ముప్పేట దాడులు
వెరసి ఊపిరి “దీపం” కొడిగడుతుంది
ఈ కుంగుబాటుకు “కరోనా” కారణం కాదు
మనం చూపుతున్న “నిరాదరణ” ఫలితమే
ఇప్పటికైనా అపోహల అడ్డు తెంచుదాం

విశ్వాసాలు మొలిపించాలి

- కోడిగూటి తిరుపతి
9573929493

కరోనా వ్యక్తికి “ఆదరువు” అవుదాం
మేమున్నామనే బరోసానిద్దాం
అభయ “హస్తం” అందించుదాం
కాస్తంత “స్వాంతన” చేకూర్చుదాం
బతుకు పట్ల “ఆశల” బీజం నాటుదాం
అదృశ్య శక్తితో జరుగు అనివార్య యుద్ధంలో
తప్పక గెలుస్తావన్న “విశ్వాసాన్ని” మొలిపించుదాం

భారతీయ భాషా సాహిత్యాల్లో.. అక్షర అరుణోదయం

- తెలకపల్లి రవి

పాలక వర్గాలు భోగవిలాసాలతో తేలియాడుతుంటే- శ్రామికులు దుర్భరంగా బతకవల్ని రావడం అన్యాయమంటూ తమను అంతర్జాతీయ కార్మికసంస్థకు అనుబంధంగా చేర్చుకోవలసిందిగా 1871లో కోల్ కత్తా నుంచి మార్క్స్ ని, ఎంగెల్సులకు ఒక లేఖ అందింది.

భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ శతవార్షికోత్సవ సందర్భం సమాప్తమవుతున్న వేళ ... దేశంలోనూ, ప్రత్యేకించి తెలుగులోనూ ఆ భావజాలం సిద్ధాంత మార్గం ప్రసరించిన ప్రభావాన్ని స్మరించుకోవడం ఉత్తేజకరమైన అనుభవం. వాస్తవానికి 1920లో కమ్యూనిస్టు పార్టీ స్థాపించినప్పటికీ అంతకుముందే దాని కిరణాలు ఆలోచనా పరులను తాకాయి. 1842లోనే బెంగాలీ పత్రిక స్పెక్టేటర్ బ్రిటన్ లో వచ్చిన చార్మిస్టు ఉద్యమం గురించి రాస్తూ... కార్మికుల వేతనాలు, హక్కులు, వాటికై పోరాడవల్సిన అవసరం గురించి ప్రస్తావించింది. హిందూ పేట్రీయట్ పత్రిక సంపాదకుడు హరీష్ చంద్ర ముఖర్జీ 1958లో కార్మికోద్యమం గురించే గాక బ్రిటన్, ఫ్రాన్సుల్లో వస్తున్న సోషలిస్టు భావాల గురించి రాశారు. ఇంగ్లాండులో కార్మికుల సమ్మెలు, బెంగాలీ రైతుల ధర్మఘాట్ ఉద్యమం ఒకే తరహాకు చెందినవని ఆయన పేర్కొన్నారు. పాలక వర్గాలు భోగవిలాసాలతో తేలియాడుతుంటే- శ్రామికులు దుర్భరంగా బతకవల్ని రావడం అన్యాయమంటూ తమను అంతర్జాతీయ కార్మికసంస్థకు అనుబంధంగా చేర్చుకోవలసిందిగా 1871లో కోల్ కత్తా నుంచి మార్క్స్ ని, ఎంగెల్సులకు ఒక లేఖ అందింది. ప్రఖ్యాత రచయిత బంకించంద్ర చటర్జీ 1879లో సామ్య అనే వ్యాసంలో... మనుషులందరూ సమానంగా సుఖపడే పరిస్థితి ఉండాలని, ఉత్పత్తి సాధనాలు, సంపదలు కొందరి చేతుల్లో ఉండటం భావ్యం కాదని స్పష్టంగా రాశారు. 1881 మేలో బాల గంగాధర తిలక్ మార్క్స్ సిద్ధాంతం గురించి, శ్రమజీవుల

విముక్తి గురించి రాశారు. విశ్వకవి రవీంద్రనాథ టాగోరు ఈ భావాలనే మరింత విశ్లేషణాత్మకంగా 1892లో రాశారు. 1893లో అరవింద ఘోష్ ప్రజాస్వామ్య సోషలిజం అంటూ రాశారు. రష్యాలో లేదా చైనాలో వచ్చే తిరుగుబాటు నుంచి కొత్త మార్పులు ఉదయిస్తాయని వివేకా నందుడు 1896లో సవివరంగా విశ్లేషించారు. “బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య (పెట్టుబడిదారీ) పాలనలు చూశాము. ఇక శ్రామికులైన శూద్రుల రాజ్యం చూస్తాము.” అని ఆయన ప్రకటించారు. సోషలిజం, ఇతర సిద్ధాంతాలు రాబోయే విప్లవానికి వైతాళిక పాత్ర నిర్వహిస్తాయని వివేకానందుడు పేర్కొన్నారు. 1905లో రష్యాలో మొదటి విప్లవం విఫలమైన కాలంలోనే మనదేశంలోని వంగభూమిలో జాతీయోద్యమం మొదలవడం యాదృచ్ఛికం కాకపోవచ్చు.

అక్టోబరు విప్లవ విజయోత్సాహ ప్రేరణ

1917 అక్టోబర్ విప్లవ విజయం తర్వాత మనదేశంలో సామ్యవాద భావజాలం వేగంగానూ, బలంగానూ వ్యాపించసాగింది. పలు పత్రికలు ఆ విప్లవాన్ని స్వాగతించాయి. 1918లో కార్మిక సంఘాలు మొదలయ్యాయి. బొంబాయిలో జొళి కార్మికుల సమ్మెలు జరిగాయి. 1919 జనవరిలో లాలా లజపతి రాయ్ తనకు అర్థవైనంతలో కోర్కెలు సాధించుకోవడానికి బొల్షివిజం ఒక్కటే మార్గంగా కనిపిస్తుందని రాశారు. 1919 ఏప్రిల్ 13న జలియన్ వాలాబాగ్ ఊచకోత దేశంలో వాతావరణాన్ని ఒక్కసారిగా

వేడెక్కించింది. టాగోర్ తన సర్ బిరుదాన్ని వెనక్కు ఇచ్చేశారు. అదే ఏడాది బెంగాలీ కవి నజ్రూల్ ఇస్లాం రాసిన బైథర్ దాస్ కథలోని ఒక పాత్ర సరిహద్దులు దాటి సోవియట్ లో ప్రవేశిస్తుంది. మరోవైపున ప్రేమ్చంద్ సామ్యవాద భావాలకు సంఘీభావం ప్రకటిస్తూ స్నేహితునికి లేఖ రాశారు. సిద్ధాంత సాహిత్యం కూడా రహస్యంగా పంపిణీ అవుతున్నదని గ్రహించిన బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం దాన్ని వేటాడటం మొదలెట్టింది. మలయాళంలో 1912లో స్వదేశాభిమాని రామకృష్ణన్ తొలిసారి మార్క్స్ జీవిత కథను వెలువరించారు. సోవియట్ విప్లవానికి కొంచెం ముందుగానే సహోదర అయ్యప్పన్ సహోదర సంఘం ఏర్పరిచి ఫంక్తి భోజనాలు ప్రవేశపెట్టారు. కామ్రేడ్ వదానికి నహక్కళు అన్న మాటను మొదటిసారి ప్రయోగించారు. కుమారన్ గురు 1918లో చైతన్యవంతమైన రచనలు మొదలెట్టారు. రచయిత కేశవ నాయర్ కూడా ఆ సమయంలోనే ప్రగతిభావాలను విస్తృతంగా ప్రచారంలోకి తెచ్చారు. తమిళంలోనైతే మహాకవి సుబ్రహ్మణ్య భారతి 1918లోనే నవ రప్యా పేరిట బోల్షివిక్ విప్లవాన్ని స్వాగతిస్తూ రాశారు. 1919లోనే ప్రఖ్యాత రచయిత రోమరోలా రూపొందించిన భావ స్వేచ్ఛా ప్రకటనపై మాక్సిం గోర్కీ బెట్రాండ్ రస్సెల్, హెన్రీ బార్బూస్, ఆప్టన్ సింక్లయిర్ వంటివారితో పాటు భారతదేశం నుంచి టాగోర్, కుమారస్వామి సంతకాలు చేశారు.

తెలుగు నాట వెలుగు బాట

20వ దశకంలోనే (1922) ఉన్నవ లక్ష్మీ నారాయణ రాసిన 'మాలవలై' నవల మార్క్సిస్టు భావాలను మొదటిసారిగా తెలుగులో వినిపించింది. ఈ నవలలో తక్కిళ్ల జగ్గడు అనే తిరుగుబాటు పాత్ర- మనుషులందరూ సమాను లేనని, దోపిడీ ఉండకూడదని మాట్లాడుతుంది. "పనివాళ్లందరు ఏకమైతిరా ప్రపంచమే మీది" అంటూ జగ్గడు బోల్షివిక్ విప్లవం గురించి పాడతాడు. ఉన్నవ గాంధేయవాది అయినా సామ్యవాద సిద్ధాంతాలను వివరించారు. ఇది సహించలేని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మాలవలైను నిషేధించింది. నవలలో మార్పులు చేయవల్సిందిగా ప్రభుత్వం కోరినపుడు ఉన్నవ అందుకు అంగీకరించలేదు. 'కమ్యూనిజాన్ని ప్రచారం చేయడం తప్పేమీ కాదు. దోపిడీకి వ్యతిరేకంగా శ్రామికుల ఐక్యతను ప్రోత్సహించడం దగా కాదు' అని సమాధానమిచ్చాడు. పత్రికలు, ప్రజా ప్రతినిధులు గట్టిగా ఖండించాకే ప్రభుత్వం

ఆ నవలపై నిషేధాన్ని తొలగించింది.

30వ దశకాన్ని 'ఆకలి దశకం' అన్నారు. పెట్టుబడిదారీ ప్రపంచం మహాసంక్షోభంలో కూరుకుపోయింది. నిరుద్యోగం తాండవించింది. మరోవైపున సోవియట్ యూనియన్ ఈ బెడదలు లేకుండా ముందుకు నడవడం మేధావి వర్గాన్ని విశేషంగా ఆకర్షించింది. 1930 మార్చి 12న గాంధీజీ దండయాత్ర ప్రారంభించారు. అటు జాతీయోద్యమం, ఇటు సామ్యవాద ఆదర్శం యువతరాన్ని, ఆలోచనాపరులైన రచయితలను విశేషంగా ఆకర్షించాయి. ఈ నేపథ్యంలోనే 1933లో అభినవాంధ్ర కవి పండిత సభ అవతరించి తర్వాత నవ్య సాహిత్య పరిషత్తుగా మారింది. అనాడు చెప్పుకోదగిన కవులు, రచయితలు, పండితులు అందరూ దాని సభ్యులయ్యారు. వ్యవహారిక భాష, సమాజ అభ్యున్నతి సమాన లక్ష్యాలుగా ఆ సంస్థ సాగింది. పాత వ్యవస్థ మీద అసహ్యం, కొత్తది కావాలనే తహతహ దాన్ని ఏర్పరచాయి. కొత్తతరం ప్రతినిధులతోపాటు సనాతనవాదులు కూడా దానిలో ప్రవేశించారు. సాహిత్యరంగంలో అది కొంతకాలం గొప్పగా ప్రకాశించింది.

అప్పుడే దక్షిణ భారతంలో పుచ్చలపల్లి సుందరయ్య నాయకత్వాన కమ్యూనిస్టు పార్టీ రూపుదిద్దుకుంటున్నది. కార్మిక సంఘాలు, శాఖలు ఏర్పడుతున్నాయి. శ్రీశ్రీ భావ కవిత్వ ప్రభావం నుంచి బయట పడి జయభేరి వినిపిస్తున్నాడు. 1934 ఏప్రిల్ 12న కచ్చితంగా మరో ప్రపంచం మరో ప్రపంచం పిలిచింది అంటూ మహాప్రస్థానం వినిపించాడు. అది తెలుగు సాహిత్యంలోనూ, సమాజంలోనూ నవ భావాల పురోగమనానికి సంకేతం. గురజాడ మందగించక ముందుకడుగెయ్యే అన్నాడు. శ్రీశ్రీ పదండి ముందుకు అని నడిపించాడు. కవిత్వ సామగ్రిని కూడా మార్చేశాడు శ్రీశ్రీ. సింధూరం రక్తచందనం .. ఎగరేసిన ఎర్రని జండా కవిత్వానికి కావాలన్నాడు. 1934లోనే ఆంధ్ర కమ్యూనిస్టు పార్టీ మొదటి మహాసభ జరిగింది. తుమ్మల వెంకట్రామయ్య ఎగరాలి ఎగరాలి మన ఎర్రజెండా పేరిట తొలి ఎర్రజెండా పాట రాశారు. శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన గీతాన్ని కూడా ఎర్రబావుటా నిగనిగలు అంటూ ముగించారు. ఈ విధంగా 1930లలో ప్రగతిశీల సాహిత్యం ఊపందుకుంది. అప్పటికే పడగ విప్పుతున్న ఫాసిజానికి వ్యతిరేకంగా ప్రపంచ ఫాసిస్టు వ్యతిరేక మహాసభ పారిస్ లో జరిగింది. ప్రపంచ రచయితల సంఘం

శిథిలాలు కావవి

విరిగిపడిన మనోశకలాలు
యుగాల తృణీకార ప్రకంపనలకు
ఒక్కొక్కటిగా కూల్చబడిన
హక్కుల సంతకాలు...
త్యాగాల తడిలో
ఉబికో కన్నీటి చెమ్మలకి
మెతకబారిన నైపుణ్యతా
వైఫల్య సొరంగాలు
రజనుగా రాలిన
రజని కలల చుక్కలు
రాని గాలి విసురుల
తూనీగ రెక్కలు
రేపటి ప్రశ్నల గాలానికి చిక్కిన
రెక్కాడని పక్షి కోర్కెలు
మట్టిలో పుట్టి
మరో ప్రపంచానికి విస్తరించిన

నేనెవరిని....?

- గొల్ల వాణిశ్రీనివాస్
9441345651

భేషజ కోటల సంకెళ్లచివర
తెంచుకోలేని రిక్తహస్తాలు
పేరాశలు పేకమేడలై కూలుతున్నా
పుట్టిన మట్టి ఉనికిని గుర్తించని
ఊడిపోతున్న అహం పెచ్చులు
నేలకీ నింకికి చెందని
నిరాధార ఆలోచననా
అధోముఖ పార్శ్వ ధృక్కులు
వ్యధగడులలో పూరించబడని
అసంపూర్ణ పదబంధాలు
మస్తిష్క గడులలో దారితప్పిన
మేధోమధన చిత్రకలు
అనంత సమాజ కాన్యాసుపై
అర్ధాంతరంగా వదిలేసిన
అంతుపట్టని వ్యక్తిత్వ ఊహాతీతచిత్రం.

ఏర్పడింది. దాని కొనసాగింపుగా భారతదేశంలో 1936లో తొలి అఖిల భారత అభ్యుదయ రచయితల సంఘం మహాసభ ప్రేమ్చంద్ అధ్యక్షతన లక్నోలో జరిగింది. ప్రేమ్చంద్, ముల్లానాజ్, ఆనంద్ సజ్జాద్ జహిర్ వంటివారు దేశవ్యాపితంగా ఈ ఉద్యమానికి నాయకత్వం అందించారు. భావకవిత్వపు ఊహాప్రేయసి రోదనలో ఉన్న దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి కూడా ఆకాశము నుడుట పొడుచు అరుణారుణ తార అని రాయడం ఈ మార్పుకు సంకేతం.

వెల్లువెత్తిన అక్షర చైతన్యం

ఈ కాలంలోనే ఆంధ్రప్రాంతంలో మొదలైన జమిందారీ వ్యతిరేక పోరాటం నిజాం సంస్థానానికి కూడా విస్తరించి రైతాంగ పోరాటానికి అంకురార్పణ జరిగింది. తెలుగు భాషా సాహిత్య చైతన్యంపై నిజాం అంక్షలను ధిక్కరించి కొమర్రాజు లక్ష్మణరావు, మాడపాటి హనుమంతరావు తదితరులు పునర్వికాసానికి పునాది వేశారు. కామ్రేడ్స్ అసోసియేషన్ రాజ్ బహుదూర్ గౌడ్ వంటివారు స్వయంగా సాహిత్యంపై ఎంతో పట్టున్నవారు కావడం ఇందుకు తోడ్పడింది. ఉస్మానియాలో చదువుతున్న మగ్గుం మొహియుద్దీన్ బెర్నార్డ్ షా నాటకాన్ని ఉర్దూలోకి అనువదించి రవీంద్రనాథ టాగూర్

న మక్షంలో ప్రదర్శిస్తే... ఆయన వేదికపైకి వచ్చి కౌగిలించుకున్నారట. మగ్గుం ఉర్దూలో ప్రగతిశీల విప్లవ భావజలాన్ని శక్తివంతంగా వెలువరించారు. రైతుకు దక్కని కంకులెందుకు? కాల్చేయండి అని రాశారు, మిత్రులతో కలసి అభ్యుదయ రచయితల సంఘం ఏర్పాటు చేశారు. తర్వాతి కాలంలో దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు, వట్టికోట ఆళ్వారు స్వామి, సుద్దాల హనుమంత తదితరులు ఆ భావ స్రవంతిని కొనసాగించారు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో ఫాసిస్టు వ్యతిరేకత, ప్రజాపోరాటాలు, తెలంగాణ రైతాంగ సాయుధ పోరాట క్రమంలో ఇటు అభ్యుదయ రచయితల సంఘం, అటు ప్రజానాట్యమండలి కలసి గొప్ప ప్రజాసంస్కృతిని సృష్టించాయంటే- దీని వెనక కమ్యూనిస్టు ఉద్యమం, అక్టోబర్ విప్లవం ఇచ్చిన ఉత్తేజవే ప్రేరణ. ఇదే పరిణామం దేశవ్యాపితంగా అన్ని భాషల్లోనూ వచ్చింది. చెప్పుకోవల్సిన పేర్లు, సంఘాలు, కవులు, రచయితలు, మేధావులు ఎందరో ఉన్నా భారత కమ్యూనిస్టు ఉద్యమ వందేళ్ల జేజేల సందర్భంలో ఇది ఒక రేఖామాత్ర స్మర్య మాత్రమే! ఇక్కడ పేర్కొనకున్నా ఆ ఆదర్శ మూర్తులందరికీ పేరుపేరునా అక్షరాంజలి.

కవిత

పా గబెడుతున్న బాటసారిని
కుట్టికుట్టి .. తేనెటీగలు
పట్టును కాపాడుకున్నట్టు -

బుసగొడుతున్న పాముని
చుట్టుముట్టి .. చీమలు
పుట్టను కాపాడుకున్నట్టు -

దూడని కట్టెనీ ..
పొదుగును పిండుతున్న పాలేర్ని

వేకువజాము కల

ఓ కుమ్ము కుమ్మీ .. ఆవు
పెయ్యికి పొదుగందించనట్టు -

మత్తు జల్లి ..
కలల్ని కోసుకుపోతున్న దొంగల్ని
చుట్టుముట్టి .. జనం
దేశాన్ని కాపాడుకున్నట్టు -

- సిరికి స్వామినాయుడు
94940 10330

వేకువజామున వచ్చిందో కల
నిజమవుతుందా ...?!

ను వ్య లేని ఈ దుబాయి దేశంలో
నేను స్విచ్‌చాఫ్ అయిన ఫోన్ని
వాన చుక్క కోసం
ఆకాశంవైపు చూసే కన్నీటి చూపుని
అవును!
బాధలు చెప్పుకోడానికి మనుషులు లేక
గోడలతో, కిటికీలతో బంధుత్వం కలుపుకున్నవాడిని
చినిగిపోతున్న మనసుని
జ్ఞాపకాలతో కుట్టుకుంటున్న వాణ్ణి

అమ్మ గుర్తొచ్చినప్పుడు
గుండె బరువుని మోయలేకపోతాను
నమ్మకాన్నంతా తండ్రి చేతిలో పెట్టి
వలసపక్షినై ఎగిరొచ్చాను.
ఇక్కడ ఏ పిల్లలను చూసినా
నా కాళ్ళల్లో తిరిగే మన పిల్లలే గుర్తొస్తుంటారు
అప్పుడు
నన్ను నిలుపునా పొడిచే కన్నీళ్ళతోనే
తలబాదుకుంటాను

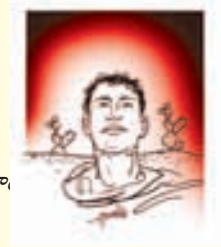
నేనీ దేశంలో
నువ్వా దేశంలో
అక్కడా కన్నీళ్ళు
ఇక్కడా కన్నీళ్ళే
కాని తప్పదు
రేపీ కన్నీళ్ళు ఉండకూడదుగా

నువ్వు లేని ఈ దేశంలో

- రవీంద్ర రావెళ్ళ
8790674370

బతుకు దీపం వెలగాలంటే
కొన్ని నవ్వుల పేజీల్ని వదులుకోవా

నేను కష్టాల్లో కాలిపోతున్నప్పుడు
నీ ప్రేమకోసం ఆ దిక్కున ఈ దిక్కున వెతుకుతుంటాను
కాని ప్రతి దిక్కునుంచి దుఃఖపు నది
నా మీద దూకుతుంటది
మనసు చేదుగైతది
నీకు దూరంగా ఉండడమంటే
ఊపిరికి దూరంగా ఉండటమే
సహించని తిండి
ప్రతిరోజు నీ చేతి రుచిని గుర్తుచేస్తది
ఆరిపోయిన దీపంపై వర్షం కురిసినట్టు
నీ ప్రేమ నన్నేడిపిస్తది
అప్పుడు కడుపుకే కాదు మనసుకి కూడా ఆకలైతది
ఒంటరిగా చీకటిలో ఆలోచిస్తున్నప్పుడు
నిన్ను చీకటిలో వదిలేసి
నేను వెలుతురులోకి వచ్చానేమో అనిపిస్తుంది
నా గుండె గట్టిదంటావుగాని.....
ఈ దేశంలో నేను ఒంటరిని
ఎడారిలో కాక్టస్ మొక్కని
క్యాలెండర్ వైపు ఆశగా చూస్తూ
గాయాలపై పెయింటింగ్ వేసుకుంటున్నాను

ఆచూకీ లేని హత్య

- కె. ఆనందాచారి
9948787660

“వెంకటన్నా ! వెంకటన్నా ఉన్నావా?” ఇంటి ముందరకు రాకముందే దూరం నుండి పిలుస్తూ వస్తోంది రాంబాయి.

“అఁ ఏంటమ్మా ఉన్నాను. రా! రా!” ఇంట్లోంచి లాల్చివేసుకొని కండువా మీదేసుకొని ముందుగది దుకాణంలోకి వచ్చాడు వెంకటాచారి.

“ఏంలేదన్నా ఎప్పుటినుండో అనుకుంటున్నా, నా కడియాలూ అరిగిపోయినయో! యేసుకుంటే అంతా వంకటింకర కనుబడుతున్నాయి. పాతయన్నీ కరిగించి, కొత్తయ్ జేపించుకుందామని వచ్చిన”

“దామరి, గా బైటుండే అడుగుతున్నవ్! రారా లోపలికి, వచ్చి కూచో అమ్మా” అన్నాడు వెంకటాచారి.

“బాగున్నావా సరోజినీ, ఏం చేస్తున్నావ్!” అని లోపలికి చూస్తూ కేకేసింది రాంబాయి. “అ ఆ బాగున్నా, నువ్వు బాగున్నావా” అని అంటు తోముతున్న సరోజిని వచ్చి రాంబాయిని పలకరించి కూచోమన్నది. “ఇప్పుడే వస్తా” అంటూ తిరిగి లోపలికి పోయి టీ చేసుకొచ్చి భర్తకూ, రాంబాయికి ఇచ్చింది సరోజిని.

“కొడుకులు ఏం జేస్తున్నారు వెంకటన్నా? కనపడటం లేదూ?”

“వాళ్ళకు ఇప్పుడు తెల్లారింది. ఇప్పుడే లేచి తయారౌతున్నారు. వాళ్ళు దొరలు” కొద్దిగ వెటకారంగా మనసులోని నిరసనను వెళ్ళగక్కాడు వెంకటయ్య.

“అయ్యో బడికి పోతరుకదా!”

“పోతరు పోతరు”

తన గుడ్డ సంచీలో తీసుకొచ్చిన పాత కడియాలూ, వెండి గాజులు, ఇతర తాయెత్తులు, బిల్లలూ అన్నితీసి వెంకటాచారికి అందించి “ఇవన్నీ కరిగించి ఎంతయితవో జూడాలి. గట్టి బందోబస్తుగ మంచి కడియాలూ చేయాలి” అని అన్నది.

గత ముప్పయి నలభై యేళ్ళుగా చిన్నప్పటి నుండి తెలిసిన మనుషులు. ఒకరి గురించి ఒకరికి అన్నీ తెలుసు. ఆ ఊరు చిన్నదేంకాదు కానీ ఆ వాడ కట్టున ఉన్నవాళ్ళందరూ కుటుంబ మనుషుల్లాగానే వరుసలు పెట్టి పిలుచుకుంటారు. అన్ని విషయాలు ఆప్యాయంగా తెలుసుకుంటూనే వుంటారు. కేవలం వస్తువులు చేయించుకోవడమేకాదు. ఇంటిల్లిపాదీ సంబంధం కలిగి వుంటారు.

వెంకటాచారి చిన్నప్పటినుండి అక్కడే కంసాలి వృత్తిలో మంచి పేరు తెచ్చుకున్నవాడే. కష్టపడి పని చేస్తాడు. ఉన్నదాంట్లో గుట్టుగా సంసారాన్ని ఈదుతూ వస్తున్నాడు. బంధువులు, అత్తగారూ అందరూ అదేవూర్లో వుంటారు. అసలు ఆ వీధి వీధంతా బంధువుల్లాగే వుంటారు. అందుకనే మనిషి మనస్తత్వాలు కూడా తెలిసివుండేవి. నమ్మకంగా ఎంత విలువైన బంగారం కానీ వెండికానీ ఊరికే ఇలా ఇచ్చి మాటపై వెళ్ళిపోయేవారు. పని చేయించుకునే వాళ్ళు, పని చేసిచ్చేవాళ్ళు స్నేహితుల్లా, బంధువుల్లా ప్రవర్తించేవారు. వారి కుటుంబాలు తెరచిన పుస్తకాలలా కళ్ళ ముందువుండేవి. పనులన్నీ నమ్మకాల మీదనే అయినా కూడా మచ్చు ముక్క ఒకటి ఇస్తూనే ఉండేవాళ్ళు.

రాంబాయి ఇచ్చిన పాత వెండినంతా కరగించి తూకం వేశాడు. పదిహేను తులాలూ తేలింది.

“పదిహేను ఏం సరిపోతయన్నా, ఇంకో ఐదుతులాలూ కలిపి మంచి డిజైన్ కడియాలూ చేయి” అంది రాంబాయి.

“సరే అట్లనే చేస్తా”

నడుములో దోపుకొని ఉన్న డబ్బుల సంచితీసి రెండువందల యాభైరూపాయలు ఇచ్చింది రాంబాయి.

“ఇవి వెండికి అవుతయ సరే, నీ మజూరి యెంత?”

“యాభై రూపాయలు”

“నీ కూలీ తరువాత ఇస్తా” అని చెప్పి లేచింది.

“సరే మరి మంచిగా చెయ్యాల, నాలుగోజుల్లో ఇవ్వాల. వెళ్ళొస్తా.. మళ్ళీ వస్తా” అని చెప్పి వెళ్ళిపోయింది.

రాత్రి మిగిలిన అన్నం తాళింపువేసి పిల్లలకు వడ్డించింది సరోజిని. గబగబా పిల్లలు తినేసి బడికి పోయారు. సరోజిని ఇంట్లు ఊడ్చి, బట్టలుతికి వంట ఏర్పాటు చేసింది.

వెంకటాచారి బజారుకు వెళ్ళి ఏం చక్కా హోటల్లో టిఫిన్ చేసి కాఫీ తాగి కిళ్ళీ వేసుకుని వచ్చి ఒక ప్రధానపు ఉంగరానికి రాళ్ళు బిగించే పనిలో నిమగ్నమయ్యాడు.

సాయంత్రం వేళ ఒక కుటుంబమంతా కదిలి వచ్చారు. “వెంకటయ్య మామా” అనుకుంటూ. ‘చిన్నానా’ అని పిలుస్తోంది ఆవిడ.

“రండమ్మా రండి కూర్చోండి. ఆ ఏమిటి అందరూ వచ్చారు”

“ఏంలేదు మామ మీ బిడ్డ చాలారోజుల్నుండి అడుగుతాంది మామా నక్లెస్ చేయించమని ఇదిగో గీ ఉన్న బంగారం అంతా చూసి ఇంకెంత పడతదో చెప్పాలి. డబ్బులిచ్చిపోతాం మంచి నక్లెస్ చేసిపెట్టాలి.” వివరించాడు. అతను పాఠశాలలో పని చేస్తున్న టీచరు. ఆ టీచరు చిన్నప్పటి నుండి తెలుసు అందుకే అంత చనువు. అన్ని వివరాలు చెప్పి నక్లెసు మోడల్ చూపించి ఆర్డరిచ్చి వేయి రూపాయలు ముందుగా ఇచ్చి వెళ్ళిపోయారు.

రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు వెంకటయ్య అలా బయటికి వెళ్ళి మూడుపెగ్గులు మందు వేసుకొని వచ్చి ఇంటిముందు హాయిగా కూర్చున్నాడు. వచ్చేప్పుడు తెచ్చిన స్వీటు డబ్బా, మిక్షరు పొట్లం పిల్లలకిచ్చాడు. వచ్చే వాళ్ళు పోయేవాళ్ళు పలకరిస్తూపోతున్నారు. ఆ వీధి రోడ్డుకు ఆనుకునే వెంకటయ్య ఇల్లుంటుంది కాబట్టి, ఇంటిముందే నిలబడి కొందరు మంచీ చెడూ మాట్లాడుతున్నారు. అలా రాత్రి పడకొండు గంటల

వరకూ ఇంటి గద్దెలె ఆయన సామాజిక దర్బారు.

సరోజిని వచ్చి పలకరించి భోజనం చేయటానికి రమ్మని పిలిచింది. చిన్నగా లేసి ఇంట్లోకి వెళ్ళి భోజనం చేసి పడుకున్నారు.

◆◆◆

మెలుకువ వచ్చి ఒక్కసారిగా తేరిపారా చూసాడు వెంకటాచారి. కల చెదిరిపోయింది. అదంతా కొన్ని దశాబ్దాల క్రితం తన తండ్రి పాత్రలో తనను కలగన్నాడు వెంకటాచారి. కళ్ళు తెరచి చూడగానే సూర్యుడు తన బలహీనతపై కొరదా రులిపిస్తున్నట్టుగా చురుక్కుమంటున్నాడు. వాస్తవాలు చీకటి పడిపోతుంటే, మెరిసిన గతమంతా కలల్లో మెలుగుతుంటది ఇలా.

ఉదయం కాగానే అతనిలో ఆందోళన మొదలవుతుంది. ఈ రోజు గడవడం ఎలా అనేది తన మనసును వేధించే ప్రశ్న.

“లెండి లెండిరా పొద్దెక్కిపోతోంది. లేసి పక్కలు మడతపెట్టండి” సరోజిని పిల్లల్ని అరుస్తుంది. ఆమెకూ విషమ సమస్యగానే వుంది. వాడుక పాలమ్మ వస్తుంది. నెలపూర్తయ్యి పదిరోజులయింది. రాగానే డబ్బులడుగుతుంది. పొద్దుటే టీలేంది ఎవరూ తట్టుకోలేరు. పిల్లలకూ అలవాటయిపోయింది. టీతోనే మధ్యాహ్నం భోజనం వరకూ ఆకలిని అపుకొంటారు. రోజూ టిఫిన్లు ఎక్కడి నుండి చేసిపెట్టగలడు.

వెంకటాచారి లేచాడు. ఇంటి ప్రక్కనున్న వేపచెట్టు కొమ్మవిరిచి వేపపుల్ల నోట్లోవేసుకుని నములుతూనే అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నాడు. పిల్లలు టీ త్రాగి బడికి తయారవుతున్నారు. పెద్దబ్బాయి ముందుగది దుకాణం సర్ది పనికి సిద్ధంచేసాడు. పట్టెడ, భోర్, కుంపటి, డస్సు, నీళ్ళ తొట్టి అన్నీ సిద్ధం చేశాడు. “అరేయ్ పట్టెడ కలెబెట్టిపో” అని స్నానానికిపోతూ కేకేసాడు తండ్రి. బయట నాలుగు పలుగు రాళ్ళు ఏరుకొచ్చి సుత్తితోదంచి నూరి తెల్లగా అయ్యేదాక కలెబెట్టి కడిగి వెళ్ళిపోయాడు.

వెంకటాచారి స్నానం చేసి సూర్య నమస్కారం చేశాడు. తయారయ్యాడు. దుకాణంలో కూర్చున్నాడు. ఏముంది... ఏ పనీ లేదు. గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా పెద్దగా పనులే లేవు. పల్లెటూర్ల నుండి వచ్చేవాళ్ళు తాయెత్తులు చేయించుకొని ఇరువయో, ముప్పయో ఇస్తున్నారు. అప్పుడప్పుడు ముక్కు పుడకలు విరిగాయని, దిద్దుల్లో రాయిపోయిందని, పట్టీలు తెగిపోయాయని చిన్న చిన్న రిపేరు పనులు చేయించుకుని

పదోపరకో ఇచ్చి వెళుతున్నారు లేదంటే పాత నగలు, పట్టీలు మెరుగుపెట్టమని తెస్తున్నారు తప్ప ఆయమైన పని ఒక్కటి చెప్పడం లేదు.

అందరూ జ్యూయలరీ షాపులో కెళ్ళి రకరకాల డిజైన్లు చూసి ఏరుకొని కొనుక్కుంటున్నారు. ఇప్పుడైతే జిల్లా కేంద్రానికి వెళ్ళి పెద్దపెద్ద షాపులు, జోయలుకాస్, ఖజానా..... మొదలైన బడాషాపుల్లోకి పోతున్నారు. అక్కడయితే కళ్లు మిరిమిట్లుగొలిపే లైట్ల కాంతిలో మెరిసి మురిపించే డిజైన్లు కనిపిస్తవి. వాటికే ఆకర్షింపబడుతున్నారు. బంగారం కొని తెచ్చి కంసాలితో ఎవరు చేయిస్తున్నారు. ఎవరూలేదు. బంగారం, వెండి ధరలూ రోజు రోజుకూ ఆకాశానికి ఎగబాకుతున్నాయి. పని వాళ్ళ జీవితాలు పాతాళానికి పడిపోతున్నాయి. ఒక జ్యూయలరీ షాపు పెట్టుకునే స్తోమత ఈ సామాన్యులకు లేదాయే.

ఆలోచిస్తుండగానే ఆ వీధిలోనే ఎదురు సందులో వుంటున్న షాపుకారు కోడలు వచ్చి తన చేతి బంగారు గాజుల్ని కాస్త మెరుగు పెట్టివ్వమని అడిగింది. అడిగిందే తడవుగా తీసుకుని చూస్తున్నాడు. ఈలోపు పిల్లలు బడినుండి రానే వచ్చారు. ఇంట్లో బియ్యం లేవు. వండేందుకు ఏమీలేవు. పెద్దోన్ని పిలిచి వసువ నూరమని చెప్పాడు వెంకటాచారి. పుస్తకాలు ఇంట్లో పెట్టి నవసారం, సోరుప్పు మొదలైన వాటి మిశ్రమాన్ని నూరి తయారు చేశాడు పెద్దోడు. దాన్ని బంగారు గాజులకు పూసి నిప్పులపై అటూ ఇటూ తిప్పుతూ కాల్చి కడిగాడు. బ్రష్ తో మెరిసిపోయేలా చేసాడు గాజులను. తుడిచి ఆమెకు ఇవ్వగానే యాభైరూపాయలు చేతులో పెట్టి వెళ్ళిపోయింది. వెంటనే పెద్దోన్ని పిలిచి యాభై ఇచ్చాడు. కేజీ బియ్యం పావుకేజీ పప్పు అందుకొచ్చి అమ్మకిచ్చాడు పెద్దోడు. అప్పటికే పొయ్యిపై నీళ్ళు మరగపెట్టిన సరోజిని బియ్యం కడిగి అన్నం వొండింది. పప్పు ఉడకబెట్టి పిల్లలకు పెట్టి పంపింది.

వెంకటాచారి, సరోజిని ఇద్దరూ అన్నం తింటూ “ఏం చేద్దాం సరూ” అన్నాడు. “నాకూ తోచడం లేదు.” భర్తకు ధైర్యం చెప్పేస్తే ఆమెకూ లేకపోయింది. “ఇప్పటికే తేవాల్సిన అప్పులన్నీ తెచ్చాను. ఇంకా ఎవరూ ఇచ్చేటట్లు లేరు. ఇప్పటి వరకూ మర్యాదగా, గుట్టుగా బతికాము. మనతోపాటుగా పిల్లలూ బాధపడుతున్నారు.” అంటూ ఆకలికి అన్నం మింగుతూనే ఆవేదనను వెళ్ళగక్కాడు. అప్పటికే భార్య పుస్తైల బంగారాన్ని అమ్మేసాడు. పసుపుకొమ్ముతో కాలం గడుపుతోంది భార్య.

వేరే పనులేవీ చేయలేరు. ఆకలి దారిద్ర్యాన్ని ఎదుర్కొనే ధైర్యం సన్నగిల్లుతోంది వెంకటాచారిలో ఎలా చేయాలో పాలు

పోవడం లేదు.

ఆరోజు గడిచింది. మనోవ్యధతోనే పడుకున్నాడు. ఉదయాన్నే లేచి యధావిధిగా తయారయ్యాడు. ఈరోజు గడవటమెలానో ఆలోచిస్తూనే ఉన్నాడు. ఇంతలో వీధిలో వుండే ఒకావిడ వచ్చి నాలుగు గ్రాముల బంగారాన్ని ఇచ్చి తాను ప్రతం చేస్తున్నాను. ఒక దేవుని రూపు చేసివ్వమని చెప్పింది. నాలుగు రోజుల తర్వాత వస్తాను అంది. తీసుకున్నాడు.

కాలం గడిచిపోతుంది. మధ్యాహ్నం సమయం ముంచుకొస్తోంది. “పిల్లలు ఆకలితో వస్తరు ఇంట్లో బియ్యం లేవు” అంది సరోజిని. వెంకటాచారిలో ఘర్షణ మొదలయింది.

ఏదైతే అదేకానీ నాలుగురోజులు సమయముంది కదా అని ఆవిడ ఇచ్చిపోయిన నాలుగు గ్రాముల బంగారంలో సగం ముక్క తెగ్గొట్టాడు. బజారుకు తీసుకు పోయి అమ్మేసాడు. ఎనిమిది వేలు వచ్చాయి. బియ్యం, పప్పు, ఉప్పు, చింతపండు, కూరగాయలు పట్టుకొచ్చాడు. సరోజిని చకచకా వంట చేసి పిల్లలకు పెట్టింది. వాళ్ళు తిన్నారు. భార్య అడిగింది. వివరంగా అన్ని చెప్పాడు. “మళ్ళీ ఎలా చేస్తారు?” “ఏదో ఒక పని రాకుండా పోతుందా! చూద్దాం” అని దేవుడి మీద భారం వేశాడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. గడుస్తూనే ఉన్నాయి. మూడో రోజు గడిచింది. ఎవరూ ఏ పనికి రాలేదు. వెంకటాచారి జేబులో మూడు వేలు మిగిలివున్నాయి. కొద్ది కొద్దిగా టెన్షన్ పెరుగుతోంది ఆయనలో. నాలుగోరోజు ఉదయమూ వచ్చింది. మధ్యాహ్నం గడిచిపోయింది. సాయంత్రం మూడు గంటలకు ‘రూపులయినాయా అంటూ ఆవిడ ఇంకొకరూ వచ్చి పిలిచారు. వెంకటాచారి “ ఇంకా కాలేదమ్మా చేస్తాను” అన్నాడు. “అదేంటి సాయంత్రం కావాలి. ఇప్పటికే నాలుగు రోజులయింది. రేపు ఉదయమే ప్రతం ఇలా చేస్తే ఎలా” అని గట్టిగా అరిచింది. “నా కదంతా తెలవదు. సాయంత్రం ఆరింటికి వస్తాను. అప్పటికల్లా చేసించాల లేకుంటే కుదరదు?” అని చెప్పి రుస రుస వెళ్ళిపోయింది.

వెంకటాచారిలో టెన్షను ఎక్కువయింది. లోపలికి వచ్చాడు. ఏం చేద్దాం అన్నట్లు ముఖం పెట్టాడు. భార్య ఏమీ చెప్పలేక పోతోంది. రెండు గ్రాముల బంగారం కావాలి. లేకుంటే పరువుపోయేట్లు వుంది. గిరగిరా తిరుగుతోంది మనసు. రాములు అని తోటి పనిమంతుడు ఒక స్నేహితుడున్నాడు. అతని దగ్గరకు వెళ్ళాడు. రెండు గ్రాముల బంగారం కావాలని అడిగాడు. “ఎక్కడిది బావా! పినరంత కూడా లేదు. నెలలు గడుస్తున్నాయ్. ఎవరూ ఇయ్యలే” ఏం

చేయాలో ఆలోచిస్తూ తిరిగి వస్తున్నాడు. దారిలో అప్పిచ్చిన సాంబయ్య ఎదురయ్యాడు. “నా మూడు వేలు ఏవి?” నిలదీశాడు. రోడ్డుపైనే ఆరుస్తున్నాడు. జేబులోంచి రెండు వేలు తీసి, “ఇప్పటికి ఉంచుకో రేపు మరొక వేయి ఇస్తా, దయచేసి గొడవచేయకు” అని బతిమాలి తప్పించుకున్నాడు. ఇక వెయ్యి రూపాయలే ఉన్నాయి జేబులో.

సాయంత్రం ఆరుగంటలకు ఆవిడ, ఆవిడ భర్తా మరో ఇద్దరూ వచ్చారు. రూపేమయింది. వెంకటాచారిని నిలదీసారు. నేల ముఖం వేశాడు. మాట్లాడటం మానేశాడు. “చెప్పు ఏమయింది. నా బంగారమన్నా నాకిచ్చేసేయ్” అంటూ గద్దించారు. ఏమీ మాట్లాడలేదు వెంకటాచారి “నీ కేమయినా బుద్ధుండా బంగారం మొత్తం కాజేశావా” అంటూ మీది కొచ్చారు. “వారం ఆగండి మీ బంగారం మీ కిస్తాను” చిన్నగా చెప్పాడు. ఇంతలో ఆయన మీదికొచ్చి గల్లా పట్టుకొని “చివరిగా చెబుతున్నా రేపటికల్లా నా బంగారం నాకు ఇవ్వకపోతే నీ సంగతి చూస్తా” అంటూ ఊగిపోతూ అరుస్తూనే ఉన్నారు.

అవమాన భారంతో కుంగిపోయాడు వెంకటాచారి. బంగారం కొద్దిదే కావచ్చు. ఇప్పుడు అప్పేదీ బయట పుట్టేట్టులేదు ఆయనకు. ఇప్పటికే చాలా అప్పులు చేశాడు. పనులు వస్తే రోటేషన్ చేసేవాడు. పనులన్నీ బందయ్యాయి. ఇక ఏదారి లేకుండా అన్ని మూసుకుపోయాయి. బెంబేలెత్తి పోతున్నాడు. గత కొన్ని నెలలుగా ఈ పరిస్థితివున్నా, అన్ని ముంచుకొచ్చాయి. ఒక సామాజిక జీవి, ఇంతకాలమూ ఆ పనిమీదే బతుకు బండి లాగిన పయనం ఒక్కసారిగా ఏకాకిలా తోస్తోంది. ఈ ప్రపంచం నుండి వేరుపడ్డట్టు, సంబంధాలన్నీ తెగిపోయినట్లు కనబడుతోంది. సాలెగూటిలో ఒంటరిగా చిక్కుకుపోయి కొట్టుకుంటున్నా పురుగులామారిపోయిన తన జీవితంపై తనకే అసహ్యం వేస్తుంది. తానుకూర్చునే దుకాణంలోనే అలా కూలబడి పోయాడు. డస్కె చెక్కకు ఒత్తిపట్టి బంగారం బిల్లను రంపంతో తాను కోసినట్టుగానే తన మర్యాదను, వ్యక్తిత్వాన్ని పరిస్థితులు కోసివేస్తున్నాయి. రాలిపడుతున్న రజనులా చెల్లాచెదరయ్యాడు వెంకటాచారి. ఇంట్లో భార్యాపిల్లలు దుఃఖిస్తూనే వున్నారు. కష్టాలు, దారిద్ర్యం ఎదురయిందని, అవమానం ముంచెత్తిందని. ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాలో అగమ్యంగా తోచింది. సమస్య పరిష్కారమయ్యే దారేదీ కనపడటం లేదు. భవిష్యత్తు అంతా చీకట్లు కమ్ముకొన్నట్లు వేదన చెందాడు వెంకటాచారి.

రాత్రయ్యింది. చుట్టూ చీకట్లు కమ్ముకున్నాయి. పిల్లలకు

తన చేతులతోనే అన్నం తినిపించింది సరోజిని. “ఏమయ్యా? వస్తవా అన్నం పెడతాను” అని పిలిచింది వెంకటాచారిని. “నాకేమీ సహించటంలేదు సరోజినీ” అన్నాడు. ఇంట్లోకి వచ్చాడు. పిల్లలు నిదురపోతున్నారు. ఆ చేయితోనే వెంకటాచారికి నాలుగు ముద్దలు కలిపి పెట్టింది. ఆమె నాలుగు ముద్దలు తిన్నది. అలా నిస్సారంగానే నేలమీది చాపలో పడుకున్నారు. తెల్లారితే వాళ్ళొచ్చి ఎంత పరువు తీస్తారో అనే భయం ఇద్దరి గుండెల్ని పెకలించి వేస్తోంది.

◆◆◆

సూర్యుడు తెరచిన కళ్ళతో పైకి లేచాడు. చీకట్లను ఆమాంతంగా మింగేసి. చీకట్లనే కాదు, కాలాన్ని దిగమింగుతూనే లోకం పిలుస్తున్నట్టే నడిచొస్తున్నాడు. కానీ పాపం సూర్యుడుకేం తెలుసు వెలుగు తాకని బతుకులు చీకట్లలోనే కలిసిపోతాయని.

వీధి రోడ్డు ప్రక్కనే వున్న వెంకటాచారి చిన్న పెంకుటిల్లు చుట్టూతా వీధి జనుల సందడితో నిండిపోయింది. అందరూ మూతిపై చేతులేసుకుని దయను, కరుణను విదిలిస్తున్నారు. కొందరు దగ్గరి స్నేహితులు అయ్యా ఏమయిందీ అంటూ హైరానాపడి దుఃఖిస్తున్నారు. బంధువులు చూట్టూ చేరి రోదీస్తున్నారు. పోలీసులు వచ్చారు. విగతజీవులుగా పడివున్నారు వెంకటాచారి, సరోజిని, వాళ్ళు పిల్లలు. వెంకటాచారి పిడికిలి పట్టివుంచిన చేతిలో ఏదో కాగితం, తన దగ్గర మిగిలి వున్న బంగారం కనిపించాయి పోలీసులకు. తన సామాన్లు, నలభై గజాల చిన్న పెంకుటిల్లు మొత్తం అమ్మేసి అప్పులు, బంగారం ఇవ్వాలన్న వాళ్ళ వివరాలన్నీ రాసి పెట్టి వున్నాయి.

పోలీసులు ఆ చిట్టి తీసి అన్నీ చదువుతున్నారు.

“అయ్యా గీ అప్పులకే ఇంత పనిచేయాలా” అంటున్నారు కొందరు. “పాపం చాలా మంచి వాళ్ళు, కలుపుగోలుగా వుండేవాళ్ళు, మర్యాదగా మాట్లాడే వాళ్ళు” అంటూ వాళ్ళ గుణగణాలను ఏకరువు పెడుతున్నారు. అవును మర్యాదగా పరువుగా బ్రతికే వాళ్ళకు స్థానం లేదని నేటి సమాజం రుజువు చేసింది. కనీస బ్రతుకును తనకు కాకుండా చేసింది. ఇంత దయార్థ హృదయాలు చూస్తుండగానే ఒక కుటుంబం ఒక్క రక్షణ బొట్టూ పడకుండా విముక్తి పొందింది. తమకు తామే బాధ్యులుగా ప్రాణాలను గాలిలో కలిపేసారు. ఏ హంతకుడి ఆచూకేలేని, విశ్లేషణలేని పత్రికలోని వార్త వెంకటాచారి చిరునామాను చెరిపేసింది.

◆

పునాదులే కదిలిన వేళ

- డాక్టర్ దేవరాజు మహారాజు
9908633949

పాదాలతో యుద్ధం, పాదాలతో నిరసన
పాదాల్లో అచంచల విశ్వాసం
పాదాలు జీవిత సత్యాలు, పాదాలు అనంత దుఃఖాలు
నీళ్ళ కొరకు, తిండి కొరకు
తన వాళ్ళ ఆసరా కొరకు
తమ ఊరి నేల కొరకు, తమ ఊరి గాలి కొరకు
కదిలిన పాదాలు, శ్రామిక జన వాదాలు
కళ్ళు మాత్రమే కాదు, రక్తాలోద్భుతూ
పాదాలు కూడా దుఃఖిస్తాయ్!

పాదాలంటే పాదాలు కావు,
ధ్వంసమైన వ్యవస్థల్ని ఎత్తి చూపిన కోణాలు-
కోణాలంటే కోణాలు కాదు,
మహా నాయకుల లేకితనమ్మీద
ఎక్కుపెట్టిన బాణాలు-
చిన్ని చిన్ని పాదాలు, చిట్టి చిట్టి పాదాలు
యవ్వనంలో నవనవలాడే పాదాలు
గర్భిణుల పాదాలు, ముసలీ ముతకల పాదాలు
తమలో గూడు కట్టుకుని ఉన్న అసహనాన్ని
బద్దలు కొడుతూ లాంగ్ మార్చ్ చేసిన పాదాలు
తమ కలలు, కలతలు, కన్నీళ్ళు, కడగళ్ళు
అన్నింటినీ మూటగట్టుకుని,
నెత్తిన మోస్తూ కదిలిన పాదాలు
ఆ పాదాలకు రక్షణ కల్పించే పోలీసుల్లేరు
ఆ పాదాల గుండె చప్పుడు వినే డాక్టర్లు లేరు
పగిలి చెక్కలయిన ఆ పాదాలకు
చికిత్స నందించే ఆసుపత్రుల్లేవు

పాదాలు ప్రశ్నించడం లేదని కాదు,
నిశ్చలంగా, నిబ్బరంగా, అడుగు తర్వాత అడుగేస్తూ
ముందుకు నడిచిన పాదాలు
అసహాయ ఆక్రందనతో రగిలిపోయిన పాదాలు
దిగజారిన దేశపు స్థితిగతుల్ని
ప్రపంచానికి దండోరా వేసిన పాదాలు
పాలకుల అసమర్థతను ప్రతిఘటించిన పాదాలు
ఈ దేశపు వెన్నెముక ముక్కలు ముక్కలుగా విరిగి
రోడ్ల మీద పడిన దృశ్యం కనబడలేదా?

కన్నీళ్ళు ఆరిపోయి డొక్కలు ఎండిపోయి
శరీరంలో ఒక్క పాదాలు మాత్రమే
అతికష్టమ్మీద ఊపిరి పీలుస్తూ
ముందుకు కదిలిన దృశ్యం కనబడలేదా?
గింజలు పండించి, బస్తాలు మోసి,
రాళ్ళెత్తి భవనాలు కట్టిన
ఆ పాదాలకు నమస్కరించకుండా
అలక్ష్యం చేసిన నాయకులు
జాతికి క్షమాపణలు చెప్పాల్సిన సందర్భం!

గొప్ప చదువులు చదివి,
ఈ దేశం ముఖ్యం కాదనుకుని,
ఇతర దేశాలకు ఊడిగం చేస్తూ
అత్యాశ డాలర్ల కోసం వెళ్ళిన
వలస కూలీలు కారు వీళ్ళు -
వీళ్ళంతా దేశాన్ని ప్రేమించేవాళ్ళు
ఈ దేశ స్వతంత్ర పౌరులు!
భజనల్ని, విభజనల్ని తమ పాదాల కింద
నేలమట్టం చేసిన వీరులు!!
మీ రైళ్ళూ, బస్సులూ మీ దగ్గరే ఉంచుకోండని...
దేశమంతా తమదేననుకున్న విశాల హృదయులు
దేశ నిర్మాణంలో రాళ్ళెత్తిన కూలీలు
దేశ సౌభాగ్యాన్ని సగర్వంగా
రెపరేపలాడిస్తున్న జాతీయ జెండాలు!!

కరోనా కాలంలో పైకి ఎగబాకిన కుబేరులు

- ప్రభాత్ పట్నాయక్

ఈ సంపద కేంద్రీకరణ వరసగా ప్రతీ దేశంలోనూ, భారత దేశంతో సహా, జరుగుతోంది. మన దేశంలోని శతకోటీశ్వరుల వద్ద సంపద ఇదే కాలంలో ఏకంగా 35 శాతం పెరిగింది. ఇప్పుడు వారివద్ద 423 బిలియన్ల డాలర్లు ఉన్నాయి. అంటే రు.33 లక్షల కోట్లు. ఇదే కాలంలో ఉత్పత్తి 25 శాతం తగ్గిపోయింది. నిరుద్యోగం కూడా అదే శాతం మేరకు పెరిగింది. అక్కడ సంపద పెరగడం, ఇక్కడ తరగడం- ఇదే పెట్టుబడిదారీ విధానం నడిచేతీరు.

సంపద పంపిణీకి సంబంధించిన గణాంకాలకు భాష్యం చెప్పడం బహు క్లిష్టమైన పని. షేర్ మార్కెట్ గనుక వేగంగా వుంజుకుంటే సంపన్నులు మరింత సంపన్నులు అవుతారు. అదే ఆ మార్కెట్ హఠాత్తుగా పడిపోతే అంత హఠాత్తుగానూ వారి సంపద విలువ పడిపోతుంది. సంపన్నుల సంపదలో కొంతభాగం స్థిరాస్థుల రూపంలో, విలువైన వస్తువుల రూపంలో ఉండడంతోబాటు షేర్ల రూపంలో కూడా ఉంటుంది. స్థిరాస్థుల విలువ గంటల్లోనో, నిమిషాల్లోనో మారిపోయేది కాదు కాని ఈ షేర్ల విలువ మాత్రం నిమిషాల్లోనే తల్లక్రిందులవుతూ వుంటుంది.

ఐతే కొన్ని కొన్ని కాలాల్లో సమాజంలో సంపద పంపిణీ గురించి కొన్ని విషయాలు స్పష్టంగా చెప్పగలం. ప్రస్తుత కరోనా మహమ్మారి కాలం అటువంటిదే. ఈ మహమ్మారి విజృంభించిన గత కొద్దినెలల కాలంలో ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కోట్లాది శ్రామిక ప్రజలు ఉపాధినీ, ఆదాయాన్నీ తీవ్రంగా నష్టపోయి నానా అగచాట్లా పడుతున్నారు. ఇదే కాలంలో ప్రపంచంలోని శత కోటీశ్వరులు మాత్రం తమ సంపదను పెద్ద ఎత్తున పెంచుకున్నారు. అంటే ఈ కాలంలో ప్రపంచంలో సంపద పంపిణీలో అసమానతలు మరింత పెరిగాయి.

అక్టోబరు 7వ తేదీన గార్డయన్ పత్రిక యుబిఎస్ అనే స్వీస్ బ్యాంకు వెల్లడించిన నివేదికను ప్రచురించింది. ఆ నివేదిక ప్రకారం ఈ సంవత్సరం ఏప్రిల్ నుండి జూలై మధ్య మూడు నెలల కాలంలో (ఈ మూడు నెలలూ కోవిడ్-19 విజృంభణ తారాస్థాయిలో ఉన్న కాలం) ప్రపంచంలోని శత కోటీశ్వరుల సంపద 27.5 శాతం పెరిగింది. జూలై మాసాంతానికి ఈ శతకోటీశ్వరుల సంపద ఏకంగా 10.2 లక్షలకోట్ల డాలర్లకు, లేదా 7.8 లక్షల కోట్ల షౌండ్లకు చేరింది. (ఇది సుమారు రు.800 లక్షల కోట్లకు సమానం) దీనికన్నా ముందు అత్యధిక స్థాయి 2017 డిసెంబరులో ఉండింది. అప్పుడు వీరి సంపద విలువ 8.9 లక్షల కోట్ల డాలర్లు. (అంటే సుమారు రు.700 లక్షల కోట్లు) అప్పటినుండి ఇప్పటికి ప్రపంచంలో శతకోటీశ్వరుల సంఖ్య 2158 నుండి 2189 కి పెరిగింది. వారి సంఖ్యలో పెరుగుదల పెద్దగా లేదు కాని వారి వద్దనున్న సంపద మాత్రం గణనీయంగా పెరిగింది. 2017 డిసెంబరు చివరినుండి 2020 జూలై మాసాంతానికి మధ్య కాలంలో శతకోటీశ్వరుల తలసరి సంపద 13 శాతం పెరిగింది. ఇక్కడ ప్రత్యేకంగా గమనించాల్సిన అంశం ఒకటుంది. 2017 నుండి ఏప్రిల్ 2020 వరకూ క్రమంగా తగ్గుతూ వచ్చిన వీరి సంపద ఆ తర్వాత మూడు నెలల

కాలంలోనే అమాంతం 27.5 శాతం పెరిగిపోయింది.

ప్రజానీకంలో అత్యధిక శాతం వద్ద సంపద దాదాపు ఏమీ ఉండదు. ఏ కాస్త ఉన్నా దాని విలువలో పెద్దగా హెచ్చు తగ్గులు ఉండవు. కాని స్టాక్ మార్కెట్ విషయం అటువంటిది కాదు. అక్కడ షేర్ల ధరలు పెరిగితే సంపదలో అసమానతలు పెరిగిపోతాయి. అలాగే, షేర్ల ధరలు పడిపోతే సంపదలో అసమానతలు తగ్గుతాయి. అందుచేత సంపదలోని అసమానతలు ఎంత మార్పుచెందాయనేది నిర్ధారించడం కష్టమైపోతుంది.

ఐతే, ఏప్రిల్ తర్వాత వచ్చిన మార్పు అలాంటిది కాదు. స్పెన్సర్స్ ప్రతినిధి చెప్పిన ప్రకారం, ఏప్రిల్ 2020కి ముందు స్టాక్ మార్కెట్ సూచీ పడిపోతూంటే ఈ శతకోటిశ్వరులు ఎటువంటి భయాందోళనలకూ లోనుకాలేదు. వారి వాటాలను ఆ కాలంలో అమ్ముకోలేదు. పైగా చిన్న చిన్న షేర్ హోల్డర్లు బెదిరిపోయి తమ వాటాలను అమ్ముకొంటావుంటే ఆ వాటాలనున్నింటినీ తక్కువ ధరలకు కొనేశారు. ఏప్రిల్ తర్వాత షేర్ల ధరలు మళ్ళీ పుంజుకున్నాయి. దాంతో ఈ శత కోటిశ్వరుల వద్ద సంపద విలువ బ్రహ్మాండంగా పెరిగింది. చిన్న షేర్ హోల్డర్లు తమవద్ద షేర్లను అట్టిపెట్టుకునే సత్తా లేకపోవడంతో ఈ శతకోటిశ్వరులు ఈ విధంగా ప్రయోజనం పొందగలిగారు. అంటే ఈ మహమ్మారి కాలంలో శతకోటిశ్వరులకు కడుపేదలకు మధ్య సంపద వ్యత్యాసం పెరగడమే కాదు, శతకోటిశ్వరులకు, చిన్న మదుపుదారులకు మధ్య సంపద అసమానతలు సైతం బాగా పెరిగాయి. ఇది ఏదో యాదృచ్ఛికంగా స్టాక్ మార్కెట్లో షేర్ల ధరలలో వచ్చే మార్పుల వలన సంభవించినది కాదు. ఇది మార్కెట్ చెప్పిన పెట్టుబడి కేంద్రీకరణ క్రమం పర్యవసానం.

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థలో వచ్చే ప్రతీ సంక్షోభమూ- అది ఆర్థిక సంక్షోభం కాని, రాజకీయ సంక్షోభం కాని, పెట్టుబడి కేంద్రీకరణకు ఒక అవకాశంగా మారుతుందని లెనిన్ తన "సామ్రాజ్యవాదం" గ్రంథంలో పేర్కొన్నాడు. ఇప్పుడు ఆర్థిక, రాజకీయ సంక్షోభాలకి తోడు వైద్యరంగ సంక్షోభాన్ని కూడా చేర్చాలి. ఇంకా చెప్పాలంటే అది ఏ తరహాకి చెందిన సంక్షోభమైనా కానీయండి, పెట్టుబడి కేంద్రీకరణకు అవకాశంగా మారుతుంది.

సంక్షోభ కాలంలో చిన్న పెట్టుబడిదారులు కుదేలవుతారు. తద్వారా పెట్టుబడి కేంద్రీకరణకు మార్గం ఏర్పడుతుంది. (చేతివృత్తిదారుల వంటి తరగతులను కూడా సంక్షోభం దెబ్బతీస్తుంది కాని వారి వినాశనానికి మార్గం పెట్టుబడిదారీ ఆదిమ (ఆటవిక స్వభావం కల) సంచయం ద్వారా ప్రధానంగా జరుగుతుంది తప్ప పెట్టుబడి కేంద్రీకరణ ద్వారా కాదు) చిన్న పెట్టుబడిదారులు దెబ్బతినాక వారికి రుణాలిచ్చిన బ్యాంకులు, ఇతర ఆర్థిక సంస్థలు దెబ్బ తింటాయి. వీటన్నింటినీ పెద్ద కంపెనీలు స్వాధీనమైనా చేసుకుంటాయి. లేకపోతే ఈ చిన్న సంస్థలు పూర్తిగా మూత పడడం వలన పెద్ద కంపెనీలకు మార్కెట్లో అదనపు అవకాశాలైనా ఏర్పడతాయి.

ఈ పద్ధతికి తోడు చిన్న చిన్న పెట్టుబడులను ఒక దగ్గర చేర్చి పెద్ద మోతాదులో కేంద్రీకరించడం జరుగుతుంది. బ్యాంకులు, స్టాక్ మార్కెట్లు చేసేది ఇదే. పెట్టుబడి కేంద్రీకరణకు ఇదొక శక్తివంతమైన మార్గం.

ఈ కరోనా కాలంలో మనం ఇంకొక మార్గంలో పెట్టుబడి కేంద్రీకరణ జరగడాన్ని చూస్తున్నాం. ఈ సంక్షోభం తాకిడికి స్టాక్ మార్కెట్లో వచ్చే ఒడిదుడుకులను తట్టుకునే శక్తి శతకోటిశ్వరులకు ఉన్నట్టు చిన్న చిన్న మదుపుదార్లకు ఉండదు. శత కోటిశ్వరులు మాత్రమే తట్టుకోగలుగుతారంటే అందుకు వారి "ధైర్యం", లేక "తెగింపు", లేదా వారి "నిర్వహణా సామర్థ్యం" వంటివి ఏవీ కారణాలు కావు. ఇటువంటి లక్షణాలు వారికున్నట్టు పెట్టుబడిదారీ పురాణాన్ని ప్రవచించే పండితులు ప్రచారం చేస్తూంటారు. కాని వారు తట్టుకోగలగడానికి కారణం వారి పెట్టుబడి సైజు చాలా పెద్దదిగా ఉండడమే.

వారి దగ్గర ఎక్కువ సైజులో పెట్టుబడి ఉంది గనుక స్టాక్ మార్కెట్లో ఏర్పడే ఒడిదుడుకులను ఎక్కువకాలం తట్టుకోగలుగుతారు. అంతగా చిన్న మదుపుదారుల తట్టుకుని నిలబడలేరు. ఆ క్రమంలో వారి వద్దనుండి ఈ శతకోటిశ్వరులు వాటాలను చౌకగా చేజిక్కించుకుంటారు కూడా. ఈ శతకోటిశ్వరులు లాభపడేది వారు రిస్క్ తీసుకోడానికి సిద్ధపడినందువలన కాదు. దానికి విరుద్ధంగా ఎటువంటి రిస్కునూ తీసుకోడానికి సిద్ధంగా లేనందువల్లనే వారు లాభపడతారు. ఇదే విచిత్రం.

వారు బాగా సంపన్నులు అయినందువల్ల ఆ సంపదే వారిని ఏ రిస్కనూ తీసుకోవనసరంలేని స్థితిలో ఉంచుతుంది. అందువల్లనే వారు తమ సంపదను వైవిధ్యంకల వివిధ రూపాలలో పెట్టుబడులు పెడతారు. తద్వారా వారు తీసుకోవలసిన రిస్క్ ఏదైనా ఉంటే అది కనీస స్థాయిలో మాత్రమే ఉంటుంది. వారు పెట్టే పెట్టుబడులలో స్టాక్ మార్కెట్ పెట్టుబడులు కేవలం ఒక తరహా పెట్టుబడి మాత్రమే. అందువలన ఆ స్టాక్ మార్కెట్లో ఒడిదుడుకులు వచ్చినప్పుడు వారు ఏమీ గాభరా పడరు. చిన్న మదుపుదార్లు అలా కాదు. ఆ ఒడిదుడుకులకు వాళ్ళు అడ్డంగా దొరికిపోతారు. ఈ చిన్న మదుపుదార్ల సంకట పరిస్థితిని పెద్ద పెట్టుబడిదారులు అవకాశంగా ఉపయోగించుకుంటారు. గత్యంతరం లేక చిన్న మదుపుదార్లు తమ స్టాక్లను అమ్ముకుంటారు. వాటిని చౌకగా కొని పెద్దవారు లాభపడతారు.

ఒక వంద రూపాయలు మదుపు చేయగల వ్యక్తి ఆ వంద నుండి అత్యధికంగా లాభం పొందాలని చూస్తాడు. తాను ఎక్కువ ప్రతిఫలం పొందడానికి ఆ సొమ్మును రిస్క్ ఉన్నప్పటికీ స్టాక్ మార్కెట్లో పెడతాడు. రిస్క్ తీసుకోవడం అతనికి ఇష్టమైనందువలన కాదు. అతనికి తన ఆదాయాన్ని పెంచుకోవడం అవసరం గనుక అలా సిద్ధపడతాడు. అదే ఒక కోటీశ్వరుడు తన సంపదలో సగం బ్యాంకుల్లో దాస్తాడు. తక్కిన సగం స్టాక్లలో పెడతాడు. సంపదను పెంచుకోవడం అతనికి అంత అత్యవసరమేమీ కాదు. అందువలన ఉన్న సంపదను కాచుకోడానికి ప్రాధాన్యతనిస్తాడు. ఇప్పుడు స్టాక్ మార్కెట్లో 10 శాతం పతనం సంభవించిందనుకోండి. దానివలన రు. 100 స్టాక్లలో పెట్టినవాడు తన సంపదలో 10 శాతం నష్టపోతాడు. అదే కోటీశ్వరుడు తన మొత్తం సంపదలో సగం బ్యాంకుల్లో ఉంచాడు గనుక 5 శాతమే నష్టపోతాడు. ఆ 5 శాతం నష్టాన్ని కోటీశ్వరుడు తట్టుకోగలుగుతాడు కాని రు.100 మదుపు పెట్టినవాడు అలా తట్టుకోలేకపోతాడు. మరింత నష్టపోకూడదని తన స్టాక్ను గత్యంతరంలేని పరిస్థితుల్లో అమ్ముకుంటాడు. దానిని కోటీశ్వరుడు చౌకగా కొని స్టాక్ మార్కెట్ సానుకూలంగా మారేదాకా ఉంచుకుంటాడు.

పెట్టుబడిదారీ సమాజంలో స్టాక్ మార్కెట్లలో

ఎగుడుదిగుడులు మామూలే. ఐతే సంక్షోభకాలాల్లో మార్కెట్ పతనాలు మరీ తీవ్రంగా ఉంటాయి. ఈ సమయంలోనే పెద్ద మదుపుదార్లు కాచుకుని వుండి చిన్న మదుపుదార్ల స్టాక్లను చేజిక్కించుకుంటారు. పెట్టుబడి కేంద్రీకరణ అసాధారణమైన వేగంతో జరుగుతుంది.

పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ప్రారంభదశలో చిన్న ఉత్పత్తిదార్ల నిస్సహాయతను అవకాశంగా తీసుకుని పెట్టుబడిదారులే విధంగా బలపడ్డారో అదేవిధంగా ఇప్పుడు చిన్న మదుపు దారుల నిస్సహాయతను శతకోటీశ్వరులు అవకాశంగా తీసు కుంటున్నారు. రు. 100 విలువ గల షేర్ ను రు.100 కే న్యాయమైన ధరకు కొంటే శతకోటీశ్వరుడివద్ద అదనంగా సంపద ఏమీ చేరదు. అలాగాక, స్టాక్ మార్కెట్ పతనమవుతున్న సమయంలో రు. 100 విలువ గల షేర్ ను రు.50 కే కొని అట్టిపెట్టుకుంటే తర్వాత ఆ షేర్ విలువ తిరిగి మామూలు స్థాయికి, అంటే రు.100 కి చేరినప్పుడు అతని వద్ద సంపద రు.50 అదనంగా పెరుగుతుంది. అదే సమయంలో చిన్న మదుపుదారుడి వద్ద రు.50 మేరకు సంపద తగ్గిపోతుంది.

స్విస్ బ్యాంకు ప్రతినిధి ఈ విధంగా మహమ్మారి కాలంలో సంపద కేంద్రీకరించబడడం అనేది పెట్టుబడిదారీ విధానానికి విరుద్ధం అన్నాడు. అంతకన్నా పొరపాటు అవగాహన ఇంకొకటి ఉండదు. ఈ విధంగా సంపద కేంద్రీకరణ జరగడం అనేది పక్కాగా పెట్టుబడిదారీ సూత్రాలకు అనుగుణంగానే జరుగుతోంది. పెట్టుబడిదారీ వ్యవస్థ ప్రతీ మానవ విషాదాన్నీ తన సంపద పెరుగుదలకు అనుగుణంగా ఉపయోగించు కుంటుంది.

ఈ సంపద కేంద్రీకరణ వరసగా ప్రతీ దేశంలోనూ, భారతదేశంతో సహా, జరుగుతోంది. మన దేశంలోని శతకోటీశ్వరుల వద్ద సంపద ఇదే కాలంలో ఏకంగా 35 శాతం పెరిగింది. ఇప్పుడు వారివద్ద 423 బిలియన్ల డాలర్లు ఉన్నాయి. అంటే రు.33 లక్షల కోట్లు. ఇదే కాలంలో ఉత్పత్తి 25 శాతం తగ్గిపోయింది. నిరుద్యోగం కూడా అదే శాతం మేరకు పెరిగింది. అక్కడ సంపద పెరగడం, ఇక్కడ తరగడం- ఇదే పెట్టుబడిదారీ విధానం నడిచేతీరు.

(ప్రజాశక్తి దినపత్రిక 27.10.2020)

డా. కేశవరెడ్డి

చివరి గుడిసె - యానాదుల జీవిత చిత్రణ

- సుంకర గోపాలయ్య
9492638547

తెలుగు సాహిత్యంలో ఉన్న అనేక ప్రక్రియలలో నవల ప్రాచీనమైనది. నవల కాల্পనికమే కాకుండా జీవిత రచన కూడా. యధార్థ మానవ జీవితాన్ని వ్యక్తీకరించడానికి నవల బాగా సాయపడుతుంది. నవలలో జీవితాన్ని విస్తృతంగా చెప్పవచ్చు. సమకాలీన సమస్యలను నవలలో సమర్థవంతంగా చెప్పవచ్చు. తెలుగునాట ఒకప్పుడు నవలలు విస్తృతంగా వచ్చాయి. పాఠకులు కూడా ఆదరించారు. సామాజిక సమస్యల్ని చర్చించడానికి నవల ఒక విస్తృత సాధనం.

తెలుగు నవలలు అన్ని అంశాలను చిత్రించాయి. ప్రతీ విషయాన్ని గురించి నవలలు ఉన్నాయి. గిరిజన జీవితాన్ని ప్రతిబింబించిన నవలలు తక్కువనే చెప్పుకోవాలి. గిరిజనులలో యానాదులు ఒక తెగ. ఆంధ్రప్రదేశ్ షెడ్యూల్ తెగల జాబితాలో 32వ కులం. నల్లమల అడవుల నుంచి నెల్లూరు సముద్ర తీరం వరకు యానాదులు విస్తరించి ఉన్నారు.

సామాజిక పరిణామంలో ఆహార సేకరణ దశకు చెందిన జాతి యానాదులు. యానాది అనేది అనాది యొక్క శబ్దరూపాంతరం కావచ్చు. అనాది అనగా ఆదిలేనిది అని అర్థం. యానాదుల జీవన చిత్రణలో వచ్చిన నవల డా॥ కేశవరెడ్డి 'చివరి గుడిసె'. ఈ నవలలో కేశవరెడ్డి చేసిన జీవిత చిత్రణ, భాషను గురించి పరిశీలిద్దాం.

అయితే 21వ శతాబ్దంలో కూడా యానాదుల జీవితాల్లో ఇంకా మెద్దగా మార్పు రాలేదని చెప్పాలి. చేపల వేట, ఎలుకలు పట్టడం, తోటల్లో కాపలా, కుందేళ్ళు, ఉడతలు, ఉడుములు

పట్టుకు తినడం వంటి పనుల్లోనే ఇంకా కొనసాగడం విషాదం.

స్వాతంత్ర్యానికి ముందు జరిగిన కథ "చివరి గుడిసె". మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీకి చెందిన 1871 క్రిమినల్ తెగ చట్టంలో 1924 నుండి యానాదుల్ని కూడా పుట్టునేరస్థ జాతిగా ప్రభుత్వం పరిగణించింది. ఈ నేపథ్యంలోనే రచయిత కథను ప్రారంభించారు.

కేశవరెడ్డి యానాదుల జీవితం గురించే గాక, వారి జీవితాలు ఎలా పీడనకు గురయ్యాయో చెప్తూనే ఓ భూస్వామికి, ఆహారాన్ని ఏరుకుని తినే యానాదికి మధ్య సంఘర్షణగా దీన్ని చిత్రీకరించారు. ఇందులో భూస్వామి, యానాది భూమిని, శ్రమని, ధైర్యాన్ని, అస్తిత్వాన్ని అన్నింటినీ కొల్లగొట్టాడు. భూస్వామి కారణంగా యానాదుల మిట్ట మీద ఒకే ఒక గుడిసె మాత్రమే ఉండటం తీవ్రమైన పరిణామం.

ఇందులో 'మన్నుగాడి' పాత్రకి కులవృత్తి తప్ప మరొకటి చేతగాదు. వేరే పనులు చేసుకొని కూడా బతక వచ్చు అని అతనికి తెలియదు. అతని ప్రపంచం అడవి. మన్నుగాడి కొడుకు 'చిన్నోడు' ప్రతిదానికి భయపడిపోతూ ఉంటాడు. మామూలుగా యానాదుల్లో ఉండే సహజ లక్షణం భయం.

కేశవరెడ్డి ఈ నవలలో యానాదుల జీవిత చిత్రణను మన కళ్లముందు ఉంచారు. మన్నుగాడి కొడుకు చిన్నోడు మొదట పోలీసులని చూసి భయపడటంతో కథ ప్రారంభం అవుతుంది. అక్కడ నుండి ఉడతల వేట, యానాదుల 'జూడ'ని పట్టే వేట మొదలు పెడతారు. అందుకే రచయిత ఉడతల

వేటకు వెళుతూ ఉన్న తండ్రి కొడుకుల సంభాషణ 'జాడ' గురించి మొదలు అవుతుంది.

వాళ్ళిద్దరి మధ్య సంభాషణలో రచయిత యానాది మాండలికాన్ని బాగా పలికించారు.

“నాయనా చెట్టు పైన ఇంకొక ఉడత గూడ వుండాది” అన్నాడు.

మన్నుగాడు ‘యాడ?’ అనడిగాడు.

చిన్నోడు ‘అద్దో... ఆడ కూసోనుండాది జూడు’ అంటూ చేయి పైకెత్తి ఒక కొమ్మ వైపు చూపించాడు.

మన్నుగాడు కొడుకు చేతి పైన పిడికుద్ది ఒక దెబ్బ వేసి “చేత్తో చూపించొద్దురా. మనకున్నట్టి దానిగ్గాడి కండ్లుండాాయి. యాడుందో నోటితో చెప్పు” అన్నాడు.

ఇలా రచయిత యానాదుల భాషను చక్కగా వాడుకున్నాడు.

అదేవిధంగా మణియం భూమిలో ఎలుకలు పట్టే విధానాన్ని కేశవరెడ్డి కళ్లకు కట్టినట్లు చిత్రించారు. మణియం యానాదుల మీద చీటికి మాటికి దొంగతనాలు మోపి, వాళ్లని చితగొట్టేవాడు. ఆ బాధలకు తట్టుకోలేక యానాదులంతా వారికున్న పొలాన్ని, జాగాల్ని వదిలి చెట్టుకొకరు, పుట్టకొకరు వెళ్ళిపోయారు.

మన్నుగాడి మీద కూడా ‘మేక’ దొంగతనం మోపి హింసిస్తాడు. యానాదులు ‘పుట్టుదొంగలు’ అంటాడు. ‘మన్నుగాడి’ని ఎప్పుడు తరిమేద్దామని మణియం ఎదురు చూస్తూ ఉంటాడు.

తన పొలంలో ఎలుకలు, పంటని నాశనం చేస్తూ ఉండటం చూసి మన్నుగాడిని పురమాయిస్తాడు. మన్నుగాడు, మణియం చెప్పిందే తడవుగా, కొడుకుతో కలిసి, రాత్రంతా మేలుకొని ‘ఎలుకలు’ పట్టేస్తారు. బుట్టనిండా ఎలుకలు, గంప నిండా ధాన్యం చూసి వారం రోజులు దిగులు లేదనుకుంటారు.

యానాదులు అల్పసంతోషులు. వాళ్ళు మణులు, మాణిక్యాలు కోసం చూడరు. అర్రులు చాచరు. బ్యాంకు బ్యాలెన్సుల కోసం చూడరు. ఆ రోజు ఏది దొరికితే అది. దొరక్కపోతే ‘నీళ్ళు’ తాగి పస్తులు ఉంటారు. రాత్రి వేట అయితే పగలు నిద్ర. పగలు వేట అయితే రాత్రి నిద్ర. ఎలుకలు పట్టిన రాత్రి వారి సంతోషానికి అవధులు లేవు. భైరాగితో కలిసి కల్లు తాగారు. పాటలు పాడారు. ఆడారు. వారికి భైరాగి పాడిన ‘తత్వం’ నచ్చలేదు. ‘ఏడుపు పాట’ అన్నాడు మన్నుగాడు.

యానాదులు చావుకు, పెళ్ళిళ్ళకు, సమారాధనలకు వేషాలు కట్టుకుని, హాస్యపు మాటలు చెప్పుకుంటూ, పాటలు పాడుకుంటూ ‘కుశాల’ గా ఉంటారు. అందుకే ‘మన్నుగాడు’ కుశాల పాట పాడాడు. రచయిత ఏ దృశ్యాన్నీ వదలడు. అలా ఆనందంగా ఉన్న వారిని చూసి “రాజి ఎలుకలను చీల్చడం మానేసి, తోక ఆడిస్తూ ఆ ముగ్గురినీ మార్చి మార్చి చూడసాగింది.” ఇలా ప్రతీ సన్నివేశాన్నీ వృధా కానివ్వడు రచయిత.

అలా ఆడి, పాడి తిని నిద్రపోయారు ముగ్గురు. యానాదిమిట్ట పొలంలో కాపలాదారుడు పొలం వంక చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు. అర ఎకరా పొలంలో వరికంకులు లేవు. దొంగలు పడ్డారు. పరుగు పరుగున దొర ఇంటికి చేరాడు. జరిగిన సంగతి చెప్పాడు. వాడి చెంప చెళ్ళుమనింది.

జీతగాడు గుర్రాన్ని బయటకు తెచ్చాడు. ‘మణియం చెంగున గెంతి దాని వీపు మీద కూర్చుని, గుడి కాళ్ళతో దాని డొక్కల్లో పొడిచాడు. గుర్రం పరుగు ప్రారంభించింది. అలా వెళుతున్న మణియాన్ని చూసి ఒక రైతు ఇలా అనుకుంటాడు.

“ఐపోయింది ఆ పనికి పాలు మాలిన వాడెవడో గాని వాని పెండ్రెం మెడలో తాడు ఈ పొద్దు తెగిపోయింది” అని ముసుగు పెట్టి పడుకున్నాడు. ఇక్కడ మనకు ‘బానిసత్వపు’ ఆనవాళ్ళు కనిపిస్తాయి. మణియం ‘హావా’ ఎలా ఉందో తెలుస్తుంది.

సరాసరి ‘మన్నుగాడి’ గుడిసె దగ్గరకు చేరిన మణియం మాటలు, యానాదోళ్ళ మీద వేసే నెపాలు ఇబ్బందిగా ఉంటాయి. “నువ్వు తోకల్నే గాడు, తలకాయల్ను గూడా కోసే వాడినని నాకు తెలుసు”, “యానాదోడు ఉన్నకాడనే ఉండి గోలకొండ కాడ అగ్గిబెట్టేస్తాడు. యానాదోడు చేసే పన్నన్నీ సొంత చేతులతో చెయ్యడు. ముంగినను ఎగదోలి పామును సంపిస్తాడు. కుక్కను ఎగదోలి కుందేలును సంపిస్తాడు. రాతిరి జేసిన పని గూడ అట్టనే జేసినావు. నువ్వు గుడిసె ముందర పడుకుని యానాదోల్లను రప్పించి అర ఎకరాల వారి పైరును సుబ్బరం చేయించినావు” ఇలా ‘మణియం’ మన్నుగాడి మీద అభాండాలు, వాడి జాతి మొత్తాన్ని అవమానించే మాటలు మాట్లాడతాడు.

మణియం ‘మన్నుగాడి’ని ఇష్టప్రకారం కొడతాడు. అది చూసి ‘చిన్నోడు’ వణికిపోతాడు. మన్నుగాడిని మణియం పొట్టన పెట్టుకుంటే... చిన్నోడు భయంతో ఉర్రేసుకుని

తేజోమయమైన రోజు

- గోపగాని రవీందర్

9440979882

అ లారమ్ మోగుతుంది

అదేపనిగా దానికిచ్చిన ఆజ్ఞలను
చక్కగా పాటిస్తున్నానని హెచ్చరించినట్లుగా
మగత కళ్ళను తుడుచుకుంటూనే
చిందరవందరైన పక్కమీంచి లేచి
ఇంకొంచెం నిద్రపోతే బాగుంటుందని
అనుకుంటామో లేదో కానీ
ఈ రోజుకు సరిపడ పనులు ఒక్కసారిగా
సెల్ స్ట్రీప్ మీదికి వచ్చిన నోటిఫికేషన్ల
మనస్సు గుర్తు చేస్తుంది చేయవలసిన వాటిని.
మబ్బులను చీల్చుకుని వచ్చే
తొలివెచ్చని సూర్య కిరణాలను ముద్దాడాలని
పరవశంతో వీస్తున్న గాలిని పలకరించాలని
చీకట్ల తెరలను పుర్చిస్తు సాగే నడకలో
కనిపించే వాళ్ళకు చిరునవ్వును బహుకరిస్తు
ముందుకు ప్రవహించడమొక తీవ్రజ్ఞాపకం.
పచ్చని చెట్ల మీద చిలుకలు వాలినట్లుగా
బడి ప్రాంగణంలో పిల్లలు వాలిపోయారు.
ఆ ప్రదేశమంతా ఒక సంరంభం
ఆ క్షణాల్లో సజీవత్వం తొణికిసలాడుతుంది
తరగతి గదుల్లో వింత కాంతుల్లో పిల్లలు
నిత్యం చూసేవాళ్ళే కావచ్చు
నేర్చుకోవాలనే తపనతో ఉంటారు
ప్రతిమాటను ఆస్వాదిస్తారు వాళ్ళు
అందుకే ఫినిక్స్ పక్షి నవుతాను
రోజు కొత్తగా కనిపించడానికి.
సహచరుల మాటల మధ్యన
రోజువారి సంభాషణలు
విశ్లేషణలు అసెంబ్లీని తలపిస్తాయి.

మనది ప్రజాస్వామ్యమని
ప్రజలే చరిత్ర నిర్మాతలని
సుప్రీంకోర్టు అంతిమ తీర్పులా
ప్రకటించి ఊరట చెందుతాం.
ఇన్ని కఠిన నియమాలు ఉన్న దేశంలో
నిర్మానుష్య ప్రదేశాల్లో అత్యాచారాలు
జరుగుతాయి నాగరికత తలదించుకునేలా
ఉద్యోగులు అవినీతి కేసుల్లో ఇరుక్కుంటారు
ప్రజాప్రతినిధుల నిధుల దుర్వినియోగంపై
విచారణ కమిటీలు వేస్తారు
భిన్న వర్గాల మీద జరుగుతున్న
వివక్షలపై చర్యలు జరుగుతాయి
ఫలితాలకై వేచిచూస్తునే ఉంటాం
యువతరం మత్తులో మునిగిపోతుంది
బాల్యం పనిలో కరిగిపోతుంది
పత్రికల్లోని పతాక శీర్షికలకు విలువుండదు
చానెళ్ళ బ్రేకింగ్ న్యూస్ ఆ సమయానికే
రైతుల ఆత్మహత్యలపై సానుభూతి
పవనాలు వీస్తాయి ఆగకుండా
నిత్యకృత్యమైన అంశాలని మదనపడతాం.
సగం చదివిన కవితా పుస్తకం
తెరిచి ఉంటుంది నా పక్కనే
గమనంలో ఈ రోజు ముగుస్తుంది
అన్యమనస్కంతో ఆందోళనగానే
రాత్రి వాగ్దానం చేస్తుంది ధైర్యంగా
తేజోమయమైన రేపటి రోజును...!

చనిపోయాడు. భైరాగి రాజిని ఉసిగొల్చి .. మణియం తల మొండాన్ని వేరు చేయించాడు.

‘చివరి గుడిసె’ కూలిపోయింది. ఆనవాళ్ళు లేకుండా పోయింది.

మనుషుల పుట్టుక కంటే కులమే సమాజంలో మనిషి జీవనాన్ని, మరణాన్ని నిర్ణయిస్తుంది. మన్నుగాడు ‘యానాది’ గా పుట్టడమే, ఆ కులంలో పుట్టడమే వాడి చావుకి కారణం. అత్యంత అమాయక జాతి అయిన యానాదులను దొంగలుగా

చిత్రీకరించడం, గెజిట్ ఆధారంగా మాట్లాడటం తప్పు.

ఈ కథలో భైరాగి మానవత్వానికి, భూస్వామి అమానుషత్వానికి, మన్నుగాడు బానిస అమాయకత్వానికి ప్రతీకలు. ఇప్పటికీ ‘యానాదుల’ భూముల్ని కాజేసే ‘దొంగ దొరలు’ ఉన్నారు. వారి పేర్ల మీద ‘బ్యాంకు లోన్లు’ తెచ్చి, తిని బలిసిన యజమానులు ఉన్నారు. వ్యవస్థలో మార్పుకోసం ‘చివరి గుడిసె’ మళ్లీ మొలకెత్తాలి. ఆ ‘వెంపలి’ చెట్ల నుండే వెలుగు పుట్టాలి. యానాదులకు కూడా ఉగాదులు రావాలి.

ఓటు - నోటు

- ఆర్. సి. కృష్ణస్వామిరాజు
9393662821

రెవిన్యూ అధికారులనుంచి తెలుగు లెక్కరర్ బాలఫణి ఎలక్షన్ డ్యూటీ ఆర్డర్స్ అందుకున్నాడు. ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షణలో పాలు పంచుకొంటున్నందుకు పాల పొంగు లెక్కన పొంగిపోయాడు. ఒకటికి రెండు సార్లు ఆర్డర్స్ ను తనివితీరా చూసుకున్నాడు.

ఎన్నాళ్లగానో ఎలక్షన్ డ్యూటీ చేయాలని తపన పడిన బాలఫణికి ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసరుగా వచ్చింది. ఆనంద డోలికల్లో ఊగుతూ కలెక్టర్ కండక్ట్ చేసిన శిక్షణా తరగతులకు హాజరైనాడు. వారు అందించిన విధివిధానాలను డే అండ్ నైట్ చదివినాడు.

జిల్లా హెడ్ క్వార్టర్స్ కి అరవై కిలోమీటర్ల దూరంలో 500 పై చిలుకు ఓట్లు వున్న పోలింగ్ స్టేషన్ ని కేటాయించారు. బాక్సులు ఇతర సరంజామా అంతా సిద్ధం చేసుకున్నారు. ఒక అసిస్టెంట్ ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్, ఇద్దరు పోలింగ్ అసిస్టెంట్లు, ఒక పోలీసుతో కలిసి రూట్ ఆఫీసర్ పర్యవేక్షణలో బస్సులో బయలుదేరారు. కొండ, గుట్ట, కయ్య, కాల్వ దాటి గమ్యం చేరారు. బడిలో ఏర్పాటు చేసిన పోలింగ్ బూత్ వద్దకు వెళ్లారు. ఊరి చుట్టూ పచ్చటి అరటి తోటలు, చక్కటి మామిడి తోటలు కనులకు విందు చేస్తున్నాయి.

◆◆◆

ఉదయం ఏడింటికంతా పోలింగ్ ప్రారంభమయ్యింది. ఒకటి అరా ఓట్లు పోల్ అవుతున్నాయి కానీ ఏమాత్రం స్పీడు అందుకోలేదు. తాగడానికి నీళ్లు కావాలని ఊర్లో వాళ్ళకి చెబితే ఎనిమిదో తరగతి చదివే సుశీలను పంపారు. పట్టు జాకెట్టు, పట్టు పావడ వేసుకొని తలలో కనకాంబరాలు పెట్టుకొని ఘల్ ఘల్ గజ్జెల శబ్దాలతో నడుస్తూ వచ్చి నీళ్ల బిందె, స్టీలు గ్లాసు ఇచ్చి వెళ్ళింది.

పోలింగ్ బూత్ గుట్ట మీద ఉండడం వల్ల ఊరంతా స్పష్టంగా కనబడుతోంది. జనాలు స్నానాలు చేసి శుభ్రంగా రెడీ అయి వచ్చి ఊర్లోని రాములవారి గుడికాడ చేరుతున్నారు. వాళ్ళల్లో వాళ్ళు మాట్లాడుకొంటున్నారు గానీ వచ్చి ఓటు వేయడంలేదు. ఊరి పెద్దలు ఎవరితోనో ఫోన్లలో మాట్లాడుతున్నారు. టీఫెన్లు పొట్లాలు కట్టకచ్చుకొని అక్కడే కూర్చొని తింటున్నారు. పొగాకు చెక్కలు నమిలేవాళ్ళు నముల్తూ, బీడీలు తాగే వాళ్ళు తాగుతూ లోకాభిరామాయణాలు చెప్పు కుంటున్నారు.

మధ్యాహ్నం మూడు అయ్యింది. అయినా ఎవ్వరూ ఓటింగ్ కి రాలేదు. ప్రిసైడింగ్ ఆఫీసర్ బాలఫణికి గుబులు పుట్టుకొంది.

అయిదు గంటల వరకే కదా పోలింగ్. అయినా ఒక్కరు

కూడా రారేమిటబ్బా? ఎన్నికల బహిష్కరణ లాంటిది ఏమైనా చేస్తున్నారా? అయినా ఊర్లో సమస్యలేమీ ఉన్నట్లు లేవే!

ఊర్లో బడి వుంది గుడి వుంది. ఊరికి చక్కటి రోడ్లు వుంది, నీళ్లన్న చిరువు వుంది. ఇంకేమి సమస్యలుంటాయబ్బా? అయినా మనకెందుకులే? కలెక్టరు ఇచ్చిన ట్రైనింగ్లో ఊర్లో విషయాల్లో తల దూర్చుద్దండి అని చెప్పిన విషయం గుర్తొచ్చి గమ్మున కూర్చోన్నాడు

ఆ ఊర్లో పొలిటికల్ యాక్టివిస్ట్ కాబోలు, తెల్ల పంచె తెల్ల చొక్కా, చేతిలో న్యూస్ పేపర్ పెట్టుకొన్న నలభై ఏళ్ల ఘటికాచలం అప్పుడప్పుడు పోలింగ్ బూత్ వైపు వచ్చి వెళు తున్నాడు. ఓటింగ్ సరళి గమనించి తాజా వార్తలు ఊర్లో వాళ్లకు చేర వేస్తున్నాడు.

ఇంతలో సర్రున ఒక పడవలాంటి కారు వచ్చి ఆగింది. పట్టు పంచె కట్టిన పెద్దమనిషి ఒకాయన, జీన్స్ ప్యాంటు వేసిన ఒక కుర్రాడు కారు నుంచి దిగారు. కుర్రాడి చేతిలో పెద్ద బ్యాగు ఒకటి వుంది. ఊరి పెద్దలను గుడి వెనకాలకి తీసుకుపోయినారు. ఏమి మాట్లాడినారో ఏమో అక్కడే వున్న ఘటికాచలం నాలుగుగంటలకి చేయి ఊపినాడు. అంతే, జనాలు పోలో మని పోలింగ్ బూత్ వద్దకు పరుగులు తీశారు. ఇంతసేపు ఓట్లు వేయడానికి రాకుండా ఇప్పుడు వస్తున్నారేమిటని అడుగుదామనిపించింది. అయినా ఉడుతకెందుకు ఊర్లో పెత్తనమని నోరు కట్టేసుకున్నాడు. జనాలు ఎగురుకొంటూ వచ్చి ఓట్లు వేసి వెళ్లారు. వాళ్ళ ముఖాలు వంద ఓట్లు బల్బుల్లా వెలిగిపోతున్నాయి.

టైం ఏడు గంటలయ్యింది. నియోజకవర్గం ప్రధాన కేంద్రానికి పోలింగ్ బాక్కులు తీసుకెళ్లడానికి బస్సు వచ్చి ఆగింది. రూట్ ఆఫీసర్ గబగబా దిగి అంతా రెడీనా అని అడిగినాడు. అంతా రెడీ సార్ అని చెప్పి బాక్కులను బస్సు లో ఎక్కిస్తూ వుంటే ఫుల్ ఫుల్ శబ్దాలతో సుశీల పరుగెత్తుకొంటూ వచ్చింది. “సార్, తెల్లారి నీళ్ళ బిందె, గ్లాసు తెచ్చి ఇచ్చినాను. మా అమ్మ తెమ్మంటా వుంది అవి ఎక్కడున్నాయి” అని అడిగింది.

“అయ్యోరామా, బిందె, గ్లాసు నీకు ఇవ్వనే లేదు కదూ, వుండు ఇస్తాను, అని చెప్పి బూత్ పక్కనే వున్న అశోక చెట్టు

వద్దకి వెళ్లాడు. వెనకనే వచ్చిన సుశీలకు బిందె, గ్లాసు చేతికిస్తూ ఉండబట్టలేక “సుశీలా సుశీలా, పోలింగు ఏడు గంటలకు ప్రారంభమైతే మీ వాళ్ళందరూ సాయంత్రం నాలుగు గంటల వరకు ఓటు వేయడానికి రాలేదెందుకు” అని అమాయకంగా అడిగాడు.

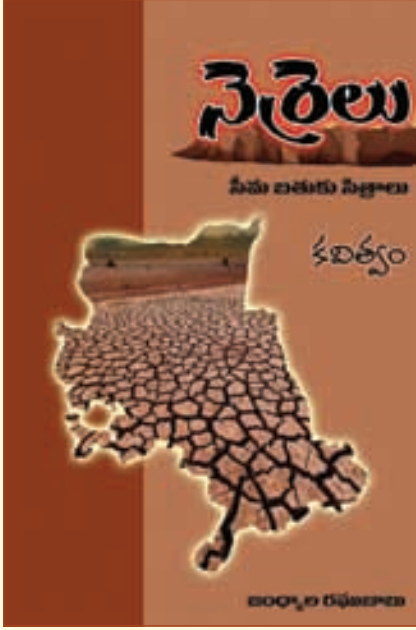
సుశీల గబుక్కున చేతులు కట్టుకొని “ఏమీ లేదు సార్, నిన్న రాత్రి ఒక పార్టీ వాళ్ళు వచ్చి ఓటుకు అయిదు వందలు ఇస్తామని చెప్పి వెళ్లారు. ఈ రోజు సాయంకాలం వరకు తెచ్చివ్వలేదు. అప్పుడిస్తాము ఇప్పుడిస్తాము, ఓటేసేయండి మళ్ల ఇస్తాము అని చెప్పినారంట. ఈ కాలం కన్న బిడ్డల్నే నమ్మని రోజులు కదా, చేతిలోకి పైసలొస్తేనే ఓటు వేస్తామని గట్టిగా కూర్చోన్నారు మా వాళ్ళు. అంతా కట్టుగా నిలబడినారు. అప్పటికి గానీ వాళ్ళు దిగిరాలేదు. కొంచెం ఏమారి వుంటే వాళ్ళు డబ్బు ఎగ్గొట్టేవాళ్ళు. మాకు ఉత్త చేతులే మిగిలివుండేవి. చివరికి పైసలు పంపినారు. మా వాళ్ళు ఓటుకు వచ్చినారు. ఇదంతా పెద్దోళ్ళు గుడికాడ మాట్లాడుకుంటా వుంటే విన్నాను” అని చెప్పేసి బిందె గ్లాసు తీసుకొని పరుగులు తీసింది. సుశీల సమాధానానికి బాలఫణి క్యార్ మన్నాడు.

ఇలా కూడా జరుగుతుందా అని ముక్కు మీద వేలేసుకున్నాడు. పసిపిలకాయలకు ఏమి తెలుసని అనుకుంటాము కానీ వాళ్ళు సూక్ష్మంలో సూక్ష్మం కనిపెట్టేస్తారు కదబ్బా అని అనుకున్నాడు. బడి గోడ మీది గాంధీ బొమ్మ నవ్వుతూ వుంది.

రూట్ ఆఫీసర్ అరుస్తూ ఉంటే గబగబా వెళ్లి బస్సులో కూర్చోన్నాడు. రోడ్డు పక్కన వున్న మామిడిచెట్టు, అరటిచెట్లు చిన్నగా అటూఇటూ ఊగుతున్నాయి. “రాజకీయ నాయకులు నాలుగు ఆకులు ఎక్కువ తిని వుంటారని విన్నాను. ఓటర్లు వారికన్నా ఆరు ఆకులు ఎక్కువే తినగలరని గ్రౌండ్ లెవెల్ కి వస్తే కానీ తెలియలేదు. వాళ్ళ సందులో వీళ్ళు దూరాలని, వీళ్ళ సందులో వాళ్ళు దూరాలని. ఒకరిని మించి మరొకరు” అని అనుకుంటూ తల గోక్కోసాగాడు. బస్సు దుమ్ములేపుకొంటూ హోరన్ కొట్టుకొంటూ బయలుదేరింది.

రోడ్డు పక్కన అరటి తోటల మధ్యన సినీ హీరో హోర్డింగ్ వీధి దీపాల వెలుగులో మెరుస్తూ వుంది. “ఓటు మాక్కును వినియోగించుకోండి. ప్రజాస్వామ్యాన్ని పరిరక్షించండి” అని. ◆

జంధ్యాల రఘుబాబు

సీమ వెతల బతుకు ముఖచిత్రం 'నెర్రెలు'

- కెంగార మోహన్

9000730403

మా సీమలో కన్నీళ్ళే అతివృష్టి. ఎండిన కన్నీటి చారికలే అనావృష్టి. మా బతుకులన్నీ కళేబరాలతో సహవాసం. ఎవరేమనుకున్నా ఎండిన గుండెల సాక్షిగా పచ్చనిజం. రాయలసీమ బతుకుల గూర్చి నాలుగక్షరాలు రాస్తే కళ్ళనిండా ఆనంద భాషాలు నిండుకుంటాయి. ఒక ప్రాంతం మీదుండే మమకారం కాదు.. ఈ సీమలో ఏళ్ళకం ఏళ్ళుగా తిష్టవేసుకూర్చున్న కరవు రాకాసిమీద కసి. నిరంతరం కష్టాల కొలిమిలో కాగుతున్న బతుకు తునకలు మా సీమ పొలాలు. ఇక్కడి ప్రజలకు గొంతు తడిపే గుక్కెడు తాగునీళ్ళు.. పొలాల గుండెల్ని తడిపే సాగునీళ్ళు కావాలి. వానచినుకుకోసం నిత్యం ఎదురుచూసే రైతులకి పాలకులు నీళ్ళ ఇస్తే చాలు.. స్కీముల పేరుతో ఖాతాలోకి డబ్బు జమచేయాల్సిన పనిలేదు. పెండింగ్ ప్రాజెక్టులు కట్టి ఆదుకుంటే ప్రపంచానికే అన్నం మెతుకుల్ని పండించి ఆదుకునే అన్నదాతలు మా సీమరైతులు.. ఇప్పుడు ఈ రైతుల బతుకుముఖచిత్రం మారిపోయింది. కనుచూపుమేరలో కానరాని పచ్చటిపొలాలు, ఎండిన పొలాలు దీనంగా ఆకాశానికేసి చూస్తూ కనబడతాయి. ఇక్కడ వ్యవసాయజూదంలో ఓడి పురుగుమందులు తాగే లేదా ఉరికొయ్యకో వేలాడి పాడెక్కిన బతుకులు సర్వసాధారణం. బతుకంటే ఇక్కడ భయం భయం.. ఈ సీమనాదిలి వందల

వేల మైళ్ళు దాటి వలసెల్లిన బతుకులు చాలా ఉంటాయి. కొన్ని గ్రామాల్లో మిట్ట మధ్యాహ్నం సృశాన వాతావరణం కనబడుతుంది. ఇంత హృదయవిదారక దృశ్యాలున్నాయా? అంటూ చలిమర గదుల్లో కూర్చుని యోచించాల్సిన పనిలేదు.. ఈ బతుకులన్నిటినీ ప్రత్యక్షంగా చూడకపోయినా సీమ ఆయువు పీల్చిన జంధ్యాల తనసిరాలో కన్నీళ్ళను ఒలికించాడు. పల్లెవాతావరణంతో పెద్దగా పరిచయం లేకపోయినా చిద్రమౌతున్న జీవనచిత్రాల్ని కన్నార్పకుండా చూసిన అనుభూతితో నెర్రెలు కవిత్వం తెచ్చాడు కవి జంధ్యాల రఘుబాబు. ఈ కవిత్వం పాలకులను మా బతుకుల్ని మార్చమని విన్నవిస్తుంది.. ప్రశ్నిస్తుంది.. వినకపోతే సమరశంఖరావం పూరిస్తుంది. ఈ కవిత్వం సుదీర్ఘంగా కొనసాగిన కరోనా లాక్డౌన్ కాలంలోనూ అంతకు ముందూ రాసిపెట్టుకున్నది కూడాను.... అలా రాసిందే ఈ నెర్రెలు కవిత్వం అనిపిస్తుంది. ఈ సంపుటిలోని కవితలు రాయలసీమ రైతుజీవనస్థితిగతులకు అద్దం పడతాయి. వాటిలో కొన్ని పరిశీలించినపుడు బతుకు క్వారంటైన్ కవితలో..

మా బతుకు అప్పుడూ ఎప్పుడూ

క్వారంటైన్ లోనే ఉంటుంది

మామూలుగా ఎన్నడు జీవించామని

విత్తనమేసి ఆశగా ఆకాశంకేసి చూస్తే

వర్షం కానరాక క్వారంటైన్ అంటుంది.

రైతుల జీవితాలు క్వారంటైన్ తో పోల్చడం కవితాత్మక ఎత్తుగడే..కవికి నిశిత పరిశీలన, దార్శనికత ఉన్నప్పుడు కవిత్వం గుండెల్ని చీల్చుకుని పెల్లుబుకుతుంది. తెలుగు కథాసాహిత్యానికి పెట్టుడు రెక్కలు కథల సంపుటి ద్వారా నువ రిచితులైనా ప్రజాఉద్యమాల్లో అలుపెరుగని కార్మికనాయకులు. బహుశా ఆ ఉద్యమాలు ఆ సైద్ధాంతిక విషయావగాహన అతని కలాన్ని మరింత పదునెక్కేలా చేశాయనిపిస్తుంది. కథల్లో ఎన్నో పేద మధ్య తరగతి బతుకుల్ని తన కలంతో అక్షరీకరించిన సృజనశీలి. నెర్రెలు అంటే చీలికలు అని..సీమలోని జిల్లాల్లో ఎక్కువగా ఉచ్చరించే పదం. వానరాక చినుకుకోసం అర్రులు చాచే ధరణి ముఖం నెర్రెలు. అందుకే ఈ కవి జీవితంలోని ఒక్కో మలుపుకి

సాక్ష్యాలుగా నిలిచినట్లున్నాయి

కరువు భూమిలోని నెర్రెల్లాగా అంటాడు..గుండెమండితే ఇటువంటి కవిత్వమే జడివానై కురుస్తుంది. కవిత్వం నిండా పాలకులపై నిరసన..కవిత్వం నిండా కన్నీటి ఉప్పెన. కొన్ని కవితలు చదివిస్తాయి..మరికొన్ని కవితలు ఆలోచింపజేస్తాయి..ఇంకొన్ని కవితలు ప్రశ్నలుగా మిగులుతాయి..బహుశా అటువంటి కోణంలో సాగిన ఈ కవిత..

అదిగో నేడుదయించే పశ్చిమాన

ఎర్రని సూర్యుల ద్వయం

తూరుపు వెలుగులు తెచ్చిన

అరుణ సోదర ఐక్యమత్యం..కవి కామ్రేడ్ల ఐక్యతను కోరుకుంటున్నాడు. చెప్పదలచుకున్న విషయాన్ని వ్యతిరేకార్థంలో చెప్తున్నప్పుడు విరోధాభాసాలంకారమంటారు. అలా చెప్పే ప్రయత్నం చేశారు. కవికున్న భాషాసాహిత్యజ్ఞానం అటువంటిది. విభజన తర్వాత అందరికంటే ఎక్కువగా నష్టపోయింది రాయలసీమే. ఈ రాళ్ళసీమ నుండి ఎంతమంది ముఖ్యమంత్రులు ప్రధానమంత్రులు, రాష్ట్రపతులైనా సీమను సస్యశ్యామలం చేయలేకపోయారు. ఇప్పటికీ ఆ దిశగా అడుగులు వడలేదు. విభజనను ఇవ్వవడని కవి సమానవాదాను మాత్రం నిలదీసి అడుగుతాడు. సమైక్యతను కోరుకుంటానే..

కలసివుంటే కలదు సుఖమని

తెలీని అమాయకులం కాదు..

సుఖపడుతున్నదెవ్వరో

తేల్చండి ముందు

కష్టాల జాగీరిక చేయలేం..అంటూ నిలదీస్తాడు..రాష్ట్రాల మధ్య నీళ్ళ వివాదం ఈనాటిది కాదు..ఏళ్ళకు ఏళ్ళుగా సాగుతున్న బహిర్గత యుద్ధం. నదీనదాలు ప్రకృతివరాలు..కానీ ఎవరి భూభాగానికి అనుగుణంగా సమాన హక్కు కోరుకోవడం నమాజం..నమానత్వం లేక ఏ ప్రాంతం కూడా నష్టపోకూడదు..ఐక్యత మన జవసత్వాల్లో లేనపుడే అంతరాలు, అసమానతలు పురుడుబోసుకుంటాయి. ఈ కవి సడరు విషయాన్ని పసిగట్టి గట్టిగా నిలదీస్తాడు.

రాయలసీమలో ఉన్న పెండింగ్ ప్రాజెక్టులు పూర్తయితే తప్ప గుక్కెడు సాగు నీళ్ళు పొలాలను తడవవు. ఏళ్ళకు ఏళ్ళ తిష్టేనుకూచున్న నిధుల నమస్య..అధికారుల అలసత్వం..పాలకుల పక్షపాతం..వెరసి సాగుతున్న కన్నీటి స్రవంతే రాయలసీమ..ఈ కవిత్వం దుర్మీతి రాజకీయ వ్యవస్థపై కొరడా ఝుళిపిస్తుంది..ఈ కవిత్వంలో గొప్ప కవితా వాక్యాలున్నా వాటిని క్రమపద్ధతిలో మాలకట్టడంలో కవి తడబడ్డాడు. కొన్ని చోట్ల గొప్పగా కవితాత్మకంగా చెప్పగలిగాడు. మా బతుకు సంధ్రాన కరగని కరువే ఓ జీవనది లాంటి గొప్ప కవితావాక్యాలు ఈ సంపుటిలో మనకు దర్శనమిస్తాయి. కాని ఒక్కోసారి దేనికది పొనగని కవితావాక్యమై కనబడుతుంది. **“కండలు కరిగించే కష్టజీవికి/ఎండిన బతుకున వలస/ రంగు మార్చు పెద్దోళ్ళకు/ గూడు మారు వరస..”** ఇది పొంతనలేక సాగే కవితా వాక్యమనిపించింది. అలాగే **“కొండలు తొలిచేస్తున్నారు/ పల్లాలు తొవ్వేస్తున్నారు/ అడవులు నరికేస్తున్నారు/ ఇసుకను తోడేస్తున్నారు”** లాంటి కవితా పంక్తుల్లో పల్లాలు తవ్వడం అర్థ రహితంగా అనిపిస్తుంది..అక్కడక్కడా కొన్నిచోట్ల శిల్పం దెబ్బతినిందనే చెప్పవచ్చు..అందుకే లునాషార్కి శిల్పం గూర్చి చెబుతూ.. **“It is impossible..to ignore the Specialized task of the analysis literary forms and the Marxist critic must not turn a blind eye to this”** కవిత్యానికి నిర్దిష్టమైన సూత్రాలేవి లేవు. ఇలా ఉండాలని ఎవరూ చెప్పలేదు కూడా..కాని కవిత కనీసం గుండెను స్పృశించాలన్న ప్రాథమిక సూత్రాన్ని విస్మరించకూడదు.. కవిత్వం రాసినా, కథ రాసినా అది హృదయానికి తాకాలి. అలా తాకనప్పుడు, స్పృశించనప్పుడు,

గుండెను గాయం చేయనవుడు, మనిషిని నడిపించనవుడు ఎన్ని అక్షరాలు వొలకబోస్తేనేమి.? ప్రాణప్రదమైన కవిత్వాన్ని రాసే ప్రతీ ఒక్కరూ బాగా రాయాలని కోరుకుంటాను. ఈ క్రమంలో కవిత్వం రాస్తున్న ఏ కవైనా తెలుగు కవిత్వాన్ని ప్రపంచ వీధుల్లో మోసుకెళ్తున్న కవుల కవిత్వం వీలైనంతమందివి చదవాలి. అక్షరాల ఉచ్చాస నిచ్చాసాలుగా బతికే కవుల కవిత్వం మన గుండెగదిలో భద్రమవ్వాలి. అర్థమైతే చాలు..జనంలోకి వెళితే చాలు..అని అనుకుంటున్న రోజుల్నుంచి నేను కూడా ఇప్పుడు శేషేంద్ర చెప్పినట్లు “జయదేవుడు చెప్పిన ఉష్ణోగ్రత కలిగి ఉండాలి, ఒక మారణాస్త్రంలా ఉండాలి..పట్టుకుంటే చస్తామేమో అనే భయం కలిగించాలి. చదివి పాఠకుడు చావాలి..కొత్త జన్మవైతే అదీ పరమార్థం అని కవిసేన మానిఫెస్టో(పుట:51)లో చెప్పినమాటలు అక్షరసత్యాలనిపిస్తుంది.

ఈ నెర్రెలు కవిత్వం వస్తు ప్రధానమైన కవిత్వం..సీమ బతుకులు వస్తువులైనప్పుడు శిల్పం గూర్చి కొన్ని సందర్భాలలో పట్టించుకోవడం అనివార్యం కాదు. కాని ఈ కవిత్వంలో అక్కడక్కడా గుండెను పిండేసే కవిత్వం సాక్షాత్కరిస్తుంది..అలా కనబడిందే ఈ కింది కవిత

అవును మా ఊరెల్లిపోతున్నది

తననితాను వదలలేక

బంధాలను కరువు మెడలో

మాలగా అలంకరించి

మా ఊరు కదిలిపోతోంది

మా ఊరు మమ్మల్ని వదిలేసి..ఇప్పుడు మనుషులు వలసెల్లడం కాదు..ఊళ్ళకు ఊళ్ళు వలసెల్లిపోతున్నాయి. కరోనా విపత్కర పరిస్థితి మానవజాతిని అతలాకుతలం చేయకమునుపే వానల్లేక, వనుల్లేక, తిండిలేక, బతుకు జీవుడా అంటూ పట్టణాలకు వెళ్ళారు. వారి బతుకులు కరోనా విలయతాండం చేశాక మళ్ళీ స్వగ్రామాల ముఖం చూశాయి. కొంతమంది దారిలోనే అసువులు బాసారు. ఇప్పుడు వాళ్ళంతా ఇంటిపట్టునే కాలేకదుపుకు మాలే గంజి చందంగా బతుకుతున్నారు. ఈ కవిత్వం సీమ బతుకుల ముఖచిత్రమే కాదు..కరోనాలో మనిషి బతుకుల్ని అతలాకుతలం చేసిన రేఖాచిత్రం కూడా..ఈ కరోనా పరిస్థితుల్లో సీమ బతుకుల గూర్చి ఎలా కవిత్వీకరించారు.. ఈ కవితను

వరిశీలిస్తే..కరోనాకంటే క్యాపిటలిజమే ప్రమాదకర మంటాడు..ఈ కవితాత్మక మాటల్లో కవికున్న సైద్ధాంతిక నిబద్ధత అర్థమౌతుంది..

మహమ్మారి కరోనా కాదు..

కరుడుగట్టిన క్యాపిటలిజం

కరుణలేని ప్రపంచీకరణం

డబ్బున్నోడి మదం..ఇలా గ్లోబలీకరణపై కవితాస్త్రం సంధిస్తారు. మనకుతెలిసిందే కార్పొరేటులో అమ్ముడౌతున్న అవురీఏక్మాల్ మనిషే..ఈ సత్యం తెలుసుకున్నాక కూడా ఈ మాయావ్యాపార మంత్రాల్ని మనం నమ్ముతున్నాం. ఇది మన బతుకు..ఇదీ మన బతుకు..మనం ఉన్నది గ్లోబల్ గుప్పెట్లో..ఈ కవిత్వంతోపాటు పాటలు కూడా ఉన్నాయి. అవి సమాజిక స్పృహను కాంక్షించే పాటలు..సీమలో ఎన్నో ఏళ్ళుగా పోరాడుతున్న కడవ ఉక్కుకోసము, సీమ వలసబతుకుల్ని తెలిపే మట్టివాసనల పాటలు, కర్నూలుకు హైకోర్టు కోరుతూ సాగిన పాట, రాయలసీమ అస్తిత్వ పాటలు ఇందులో ఉన్నాయి. కవి ఫ్యాక్షన్ సుభిక్షం అంటూ కవితా శీర్షికతో కవిత రాశారు. సీమలో కరువు కాటకాలున్నాయి..ఫ్యాక్షన్లేదు..ఇప్పుడు ఫ్యాక్షన్ హత్యలు లేవు..హత్యారాజకీయాలు బాగా తగ్గిపోయాయి...

ఎండిన మా బతుకుల మధ్య

పచ్చగా ఎదిగే ఫ్యాక్షన్

ఓ మహమ్మారిలా మారింది. ఇప్పుడీ కవిత అనివార్యమైతే

కాదు. ఏది ఏమైనా కొన్ని కవితలు మినహా కవిత్వం నిండా కన్నీళ్ళు..భారమైన సీమ బతుకుల్ని కవి జంధ్యాల రఘుబాబు చక్కగా అభివ్యక్తీకరించారు. వస్తుప్రధానంగా సాగిన ఈ కవిత్వం రాయలసీమ బతుకులు తెలిసినవాళ్ళను ఆకట్టుకుంటుంది..

తరాలుగా ఎండిన

మాచేళ్లన్నీ

ప్రతీఏడూ నెర్రెల్లి

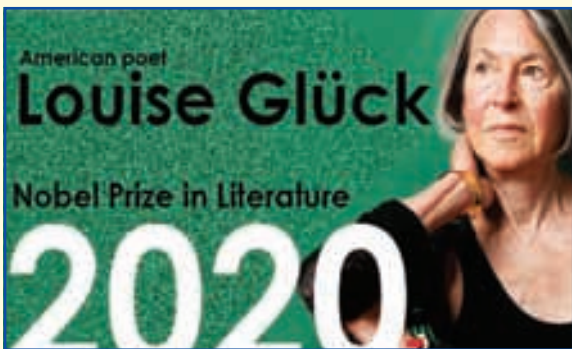
ప్రసవిస్తూనే ఉన్నాయి..ఇంతకంటే రాయలసీమ

కన్నీళ్ళకు ఇంకేమి కావాలి..ఈ ఒక్కమాటతో కవి సీమచిత్రాలను కవితాక్షేత్రంలో అనేకానేక రంగులద్ది చిత్రించారు..

అమెరికా కవయిత్రికి నోబెల్

ఈ సంవత్సరం సాహిత్యంలో నోబెల్ బహుమతి అమెరికా కవయిత్రి లూయీస్ గ్లక్(77)కు దక్కింది. 'ఎటువంటి దాపరికాలు, రాజీలేని గ్లక్ తన కవితల్లో.. కుటుంబ జీవితంలోని కష్టనష్టాలను సైతం హాస్యం, చమత్కారం కలగలిపి చెప్పారు' అందుకే 2020 సంవత్సరానికి గాను సాహిత్యంలో నోబెల్ పురస్కారానికి ఎంపిక చేస్తున్నట్లు స్టాక్ హోమ్ లోని నోబెల్ అవార్డు కమిటీ ప్రకటించింది. 'హృద్యమైన, స్పష్టమైన ఆమె కవితా స్వరం వ్యక్తి ఉనికిని విశ్వవ్యాప్తం చేస్తుంది' అని స్వీడిష్ అకాడమీ శాశ్వత కార్యదర్శి మాట్స్ మామ్ పేర్కొన్నారు. 2006లో గ్లక్ రచించిన 'అవెర్స్' కవితా సంకలనం అత్యుత్తమమైందని నోబెల్ సాహిత్య కమిటీ చైర్మన్ ఆండెర్స్ ఒల్సన్ పేర్కొన్నారు. గ్లక్ తో కలిపి ఇప్పటి వరకు 16 మంది మహిళలకు మాత్రమే ఈ గౌరవం దక్కింది. స్వీడిష్ అకాడమీ ఈ బహుమానం కింద గ్లక్ కు రూ. 8.25 కోట్ల (10 మిలియన్ క్రోనార్లు)తోపాటు ప్రశంసా పత్రం

అందజేయనుంది. హంగేరియన్ యూదు మూలాలున్న లూయీస్ గ్లక్ 1943లో న్యూయార్క్ లో జన్మించారు. కనెక్టికట్ లోని యేల్ యూనివర్సిటీ ఫ్యాకల్టీగా గ్లక్ పనిచేస్తున్నారు. ఆమె 1968లో 'ఫస్ట్ బోర్న్' పేరుతో మొట్టమొదటి కవిత రాశారు. అతి తక్కువ కాలంలోనే సమకాలీన అమెరికా సాహిత్యంలో ప్రముఖ కవయిత్రిగా పేరు సంపాదించుకున్నారు. ఆరు దశాబ్దాల్లో డిసెండ్రింగ్ ఫిగర్స్, ది ట్రయంఫ్ ఆఫ్ అచిల్స్, అరారట్ వంటి 12 కవితా సంకలనాలను, రెండు వ్యాస సంకలనాలను ఆమె రచించారు.

నిన్న మొన్నటిదాకా

కుటుంబ గూడులో కువకువ లాడిన
ఆ గువ్వలు చెర పెట్టబడి.. విరవబడిన రెక్కలతో
కబ్జాలకు గురౌతున్న అడ దేహాలకో మాట !
నగరాలలో మ్యాన్ హోల్ గూర్చి
ఇక భయం అక్కరలేదు
మింగేసే కృష్ణ బిలాలిక్కడే ఉన్నాయే
జనారణ్యంలో.. న్యాయమే వైపో తేలిపోయాక
అడవుల గూర్చి ఆటవిక న్యాయాల గూర్చి
ఆడిపోసుకో నక్కరలేదు
కన్నవాళ్ళకు ఒక విజ్ఞప్తి !
క్షేమంగా ఇల్లు చేర్చిన..
దారులకు దండం పెట్టుకోండి
ఏమో దారులూ.. దాడి చేయొచ్చు
రహదారులు రక్కెయొచ్చు
కసాయి ముండ్ల కంపలకు
గాయపర్చడమే కద తెలిసింది
కబళించిన దృశ్యాలేవీ కంటబడకుండా
ఎప్పుడో కళ్ళకు గంతలు కట్టేసుకుంది న్యాయ దేవత

అడవులే మేలు

దారల విజయ కుమారి

9177192275

ఏడు మల్లెల ఎత్తుల్లో.. ఎత్తుకుని పెంచిన
చిట్టితల్లులకు
ఘడియ ఘడియకూ గండమే
అడుగు అడుక్కూ.. ఆక్రందనమే
ఆడపిల్లలూ.. జాగ్రత్త..!
ఇకనైనా.. పూల కిందే పొంచివున్న
బుసలను గుర్తుపట్టడం
ముండ్లను ఒడుపుగా విరిచేయడం నేర్చుకోండి
ఇప్పుడైనా.. న్యాయం కళ్ళ గంత లిప్పేసి
చూసే చూపులకు పుటం వేయాలి
సీతాకోక చిలుకల్లాంటి ఆడపిల్లలు
స్వేచ్ఛగా ఎగరేలా
నిర్భీతి వనాలను సాగుచేయాలి
అదీ లేదంటే..
ఆడబిడ్డలూ.. ఇక అడవుల్లో తలదాచుకోండి
అక్కడ మనుషులుండరు !

(మనీషాకు నివాళి గా)

చింతాడ రామారావు

ఊడలు సాంఘిక నాటకం - ఒక పరిశీలన

- భుజంగరావు కంచరాన
9441589602

“మనిషి సృష్టించిన సూక్ష్మరూప ప్రపంచమే రంగస్థలం - మనిషి చుట్టూతూ విశాలమైన రంగస్థలమే ప్రపంచం” - ఐసాక్ గోల్డ్ బెర్గ్

సమాజంలోని వాస్తవ సన్నివేశాలు, సంఘటనలు ఆధారంగా లేదా వాటి ప్రేరణతో రంగస్థల ప్రదర్శనలు రూపొందుతాయి. వీటిలో ప్రధానంగా మనిషి జీవితం, సమాజ గతి ప్రతిబింబిస్తాయి.

మరో రకంగా చెప్పాలంటే రంగస్థలం యొక్క వెనుక తెర గగనిక, ముందరి తెర యవనికల మధ్య లోకరీతి ప్రదర్శితమౌతుంది. ఈ రకమైన ప్రదర్శనా కళ రూపకము, యక్షగానము, ప్రహసనము, వీధి భాగవతము, చిందు భాగవతము, బయలాట ఏకాంకిక, నాటకము, నాటిక మొదలైన ఎన్నో రూపాల్లో, ఎన్నో పేర్లతో, రూపాంతరం చెందుతూ మానవ జీవన సంఘర్షణని ప్రతిబింబిస్తూ వస్తోంది.

ప్రదర్శనా కళల్లో నాటకానిది ప్రత్యేకమైన స్థానం. సమాజహితం దాని పేరే నాటకం. సాహిత్యంలో ఉన్నత శ్రేణి ప్రక్రియగా, కళల్లో అత్యంత ప్రభావ శీలమైన మాధ్యమంగా నాటకం ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంది. పాత్రల సంభాషణల ఆధారంగా కథ సాగిపోతూ ఆబాలగోపాలాన్ని అలరించింది నాటక ప్రక్రియ. ఏ ఇతర వినోద మాధ్యమాలు లేని కాలంలో పౌరాణిక నాటకాలు ఆనాటి సమాజాన్ని ఉర్రూతలూగించిన

గతం మన కళ్ళ ముందుంది. ఆ తరువాత కాలంలో జీవితాన్ని అంటిపెట్టుకుని ఉంటూ, జీవితాన్ని అనుకరించింది సాంఘిక నాటకం. అలా జీవిత వైరుధ్యాలను వాస్తవిక దృక్పథంతో సజీవంగా చిత్రించిన నాటకాలు శతాబ్దాలు గడిచినా ఇప్పటికీ నిలిచి ఉన్నాయి. పద్య నాటకాలు వెలకట్టలేని తెలుగు సంపద. పౌరాణిక, జానపద, సాంఘిక నాటకాల్లో దేని ప్రత్యేకత దానిదే! సినిమా, టీవీ వంటి డబ్బుల కోసం పనిచేసే మాధ్యమాల్లా కాకుండా నాటకం అన్ని వేళలా సమాజ శ్రేయస్సు కోసం పాటు పడింది. సమాజంలోని అనేకానేక బలహీనతల్ని ఎత్తి చూపింది. మూఢాచారాలను రూపుమాపే కర్తవ్యాన్ని తీసుకుంది. తప్పు దారిని ఎత్తి చూపడమే కాకుండా సరైన మార్గం ఏదో నూచించింది. కేవలం సమస్యల్ని గుర్తింపజేయడంతో సరిపెట్టకుండా పరిష్కారాల కోసం కూడా అన్వేషించింది. నాటకం ఏనాడూ సమాజాన్ని వదలేదు. తనలో మమేకం చేసుకున్నది. ఆయా కాలాల్లో సమాజ స్థితికి అద్దం పట్టింది.

మనిషిని సమాజాన్ని వేధించే సమస్యలు, అవలక్షణాలు, దురాచారాలు, పీడన, దోపిడి వంటి అసంగతాలు గతంలో ఉన్నాయి. ఇప్పుడూ ఉన్నాయి. భవిష్యత్తులో కూడా ఉంటాయి. ప్రతి తరంలోనూ కొత్త కొత్త సమస్యలు పుడుతూనే ఉంటాయి. కొన్ని సమస్యలు వ్యక్తుల పరిధిలో పరిష్కారం అవుతాయి.

మరికొన్ని సమస్యలు సమాజ కృషితో పరిష్కరించబడతాయి. కొన్ని మాత్రం శతాబ్దాల తరబడి అపరిష్కృతంగానే మిగిలిపోతాయి. వివిధ రకాలైన సాంఘిక సమస్యలను ఎత్తిచూపడంలో లేదా పరిష్కారాన్ని సూచించటంలో నాటకం చాలా గొప్ప పాత్ర పోషించిందని చెప్పాలి. ప్రగతిశీలమైన దృష్టితో, సంఘ సంస్కరణాభిలాషతో వెలువడి జనం గుండెల్లో ముద్రపడిన సాంఘిక నాటకాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. 19వ శతాబ్దంలో అప్పటి సమాజాన్ని తీవ్రంగా వేధించిన దురాచారాలపై కందుకూరి వీరేశలింగం వంతులు ఎక్కుపెట్టిన ప్రహసనాలు ఈ కోవకే చెందుతాయి. కన్యాశుల్కం, బాల్య వివాహం, వృద్ధ వివాహం మొదలైన అంశాలు కేంద్ర బిందువుగా చేసుకుని మహాకవి గురజాడ వెలువరించిన కన్యాశుల్కం నాటకం చాలా శక్తివంతమైన భూమిక నిర్వహించింది. ఇప్పటికీ ఈ నాటకం సజీవంగా ఉందంటే తెలుగు ప్రజల గుండెల్లో ఎంతగా స్థిరపడిందో చెప్పొచ్చు. ఉత్తరాంధ్ర నేల నుండి కూడా గొప్ప నాటకాలు, నాటికలు చాలా వచ్చాయి. రావిశాస్త్రి 'నిజం', వంగపండు 'అడవి దివిటీలు', గణేష్ పాత్రో 'పావల', గొల్లపూడి 'కళ్ళు', అట్టాడ 'మడిసెక్క', విజయభాస్కర్ 'కుర్చీ' ఈ కోవలో ఇంకా చాలా ఉన్నాయి.

అయితే ఇటీవల కాలంలో తెలుగు నేల మీద నాటకం యొక్క స్థితిగతుల్ని పరిశీలిస్తే ప్రతి రంగస్థల అభిమాని విచారించాల్సిన దుస్థితి కనిపిస్తుంది. ఒక వెలుగు వెలిగి ఊరూరా ప్రదర్శనలతో జనసామాన్యానికి చేరువైన రంగస్థలం ఇప్పుడు వెలవెలబోతున్న పరిస్థితి. ప్రజాదరణ తగ్గి, ప్రయోగశీలత కొరవడి, పోషకులు ప్రోత్సాహకులు లేక కేవలం ఏవో కొన్ని నాటక పోటీల్లో మిణుకు మిణుకు మంటున్న చిన్న ఆశగా మాత్రమే జీర్ణించుకోలేని వాస్తవం. మన సమాజంలో అన్ని రంగాలతోపాటు కళ కూడా వ్యాపార వస్తువుగా మారిపోవడం వల్ల నాటకరంగం నిర్లక్ష్యానికి గురైంది. మరోవైపు వెండితెర, బుల్లి తెరల జోరు ముందు సాంకేతికంగా వెనుకబడటం కూడా కారణమైంది.

కొనిన టీవీ షోల కోసం వెకిలి హాస్యం పండిస్తూ సాగే పంచు డైలాగుల స్క్రిప్టున్నీ సృజనాత్మకమైనవే కావచ్చు. కానీ నాటక రచన ప్రయోజనం వీటికి ఏ కోశానా పట్టడం లేదు. ప్రేక్షకుల్ని కేవలం నవ్వించి, మత్తులో ముంచి, నిద్రపుచ్చేవిగా

ఉంటున్నాయి తప్ప ఆలోచించే, ప్రశ్నించే చైతన్యం వారికి కలగనివ్వవు. వీటి లక్ష్యం కూడా ప్రేక్షకుల్ని నవ్వించి నిద్రపుచ్చడమే తప్ప ఆలోచింపజేయడం కాదు.

తెలుగు నాటక కథా సంపుటులు, కవితా సంపుటులు విరివిగా వెలువరిస్తున్నప్పటికీ ప్రజాకోణంలో నాటకాన్ని కొత్తగా అక్షరబద్ధం చేస్తున్న వాళ్ళు దాదాపు లేరు అని చెప్పాలి. నాటకం క్రమంగా కనుమరుగవుతున్న సంకేతాలు వర్తమాన తెలుగు సాహిత్యంలో స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నాయంటే నిష్ఠురంగా అనిపించవచ్చు. నాటక రచన సాలు సాగుతూ ఉంటేనే రంగస్థలంపై తెర లేస్తుంది. దీపాలు వెలుగుతాయి. ఏదేమైనా నాటకానికి ఇప్పుడు కష్టకాలం. రంగస్థలానికిది దెష్టకాలం. నాటక అభిమానులకు దుష్టకాలం. నిరాదరణకు గురై తల్లడిల్లుతున్న నాటక కళ తిరిగి జవజీవాలు అందుకునే విధంగా ఊపిరిలూదాల్సిన సందర్భం ఇది.

ఈ సంధిదశలో సిరా వెలువరించిన సాంఘిక నాటకం 'ఊడలు'. ఎన్నో ప్రజాగజళ్లకు ఊపిరి పోసిన నిబద్ధ కవి. బడుగుల వెతల్ని కథలుగా మలిచి జన చైతన్యం కోసం పాటుపడిన ప్రజా రచయిత సిరాగా ప్రసిద్ధుడైన చింతాడ రామారావు సాహితీ ప్రక్రియలు అన్నింటిలోకి అత్యంత క్లిష్టమైన నాటక ప్రక్రియను ఎంచుకుని ప్రభావవంతంగా చాలా నాటకాలు రాశారు. 'నరబలి' వంటి ఇతని నాటకం వందలాది ప్రదర్శనలతో మెప్పించింది. గతంలో నాగలి, వీరనారి గున్నమ్మ, గరిమెళ్ళ సత్యనారాయణ, పిచ్చోడు, బడిడు మొదలైన నాటకాలు వెలువరించారు.

సాహితీస్రవంతి ప్రచురించిన ఈ ఊడలు నాటకంలో తొమ్మిది రంగాలున్నాయి. ఈ నాటకం తొలి రూపం 'గ్రీన్ క్లెమేట్' మాసపత్రిక 2013 జూలై నుండి నవంబర్ వరకు సీరియల్ గా ప్రచురించింది. ఈ నాటకంలోని సిక్కోలు ప్రజా జీవనానికి సంబంధించిన పర్యావరణ సమస్యని లోతుగా చర్చకు పెట్టారు. ప్రకృతి వనరుల దోపిడీ విధానాలను బహిర్గతం చేశారు. ప్రజాస్వామ్యమనే మేడిపండు నిజరూప విన్యాసాలను కళ్లకు కట్టారు. మాను ఎక్కడుందో తెలియనంతగా బలిసిపోయిన ఊడల అరాచకత్వాన్ని ఈ కథా గమనంలో దృశ్యమానం చేశారు. ప్రజాపోరాటాలకు స్ఫూర్తిగా నిలిచిన శ్రీకాకుళం జిల్లా ఆదివాసీ, మత్స్యకార, రైతాంగ ఉద్యమాల సమీప గతం నుంచి నాటకానికి ప్రాణప్రదమైన

ఇతివృత్తాన్ని తీసుకున్నారు. ఇతివృత్తానికి అనువైన పూర్వరంగం కోసం ఎంచుకున్న ఘటనలు వాస్తవికతను ప్రతిబింబిస్తాయి. సామాన్యులు, బడుగుల జీవితాలతో వారి బతుకు తెరువుకు సంబంధించిన అంశాలతో.. పెనవేసుకున్న ప్రకృతి, సహజ వనరులు - విధ్వంసానికి గురికాకుండా నిలువరించడం చైతన్యవంతులైన సామాన్య ప్రజలకు సాధ్యమేనని ఈ నాటకంలో నిరూపించారు. ప్రవాహ సదృశమైన తన శైలిలో ప్రతిరంగం ముగింపు నేపథ్యంలో వినిపించేందుకు కూర్చిన గజల్ చరణాలు స్ఫూర్తినిచ్చేవిగా గొప్పగా ఉన్నాయి. నాల్గవ రంగం ముగింపు నేపథ్యంలో వినిపించే గజల్ చరణం ఈ విధంగా ఉంటుంది.

**‘శతకోటి జీవుల బతుకు చిత్తడి నేల
ధనదాహ దాడులకు దాసోహమవుతున్నది
చెమట తడులకు సిరులు కురిపించు ఈ పల్లె
ముచ్చరుల చేజిక్కి మటుమాయమౌతున్నది’**

నాటకం ఆసాంతం సంభాషణల్ని చాలా సహజంగా పలికించారు. కొన్ని డైలాగులు పటాసుల్లా సందర్భోచితంగా పేలుతుంటాయి. మచ్చుకి కొన్ని..

“రాజకీయాల్లో వారసత్వాన్ని మించిన క్యాలిఫికేషన్ వేరే ఏముంటుంది?”

“డబ్బుతో పదవి... పదవితో డబ్బు..సంపాదించుకుంటూ మనమే చక్రం తిప్పుదాం.”

“పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలన్నీ ఎటునుండో వచ్చి నోళ్ళు ఎత్తుకుపోతారు!”

“ఓరి వెరివాడా! మీడియా మా పెంపుడి వులి. దాని గొలుసులెప్పుడూ మా చేతిలోనే ఉంటాయి”

వ్యాఘ్రే: మిమ్ముల్ని కొంటాను మీ ఉద్యమాన్ని కొంటాను!

ఉష: ఉద్యమాన్ని కొనడం నీ వల్ల కాదు. నీ డబ్బు వల్ల అంతకన్నా కాదు. ఉద్యమాన్ని కొనే శక్తి డబ్బుకే ఉంటే ఈ సమాజం ఎప్పుడో అంతరించి పోయేది.

తేజ: ఉద్యమాలు ఎప్పుడూ స్వయం జ్వలితాలు..స్వశక్తి పూరకాలు!

ఉష: ఉద్యమం అంటేనే అధికారంలో ఉన్న వారి మీద అన్యాయానికి గురైన వాళ్ళు ఎక్కువెట్టిన బాణం.

జగ: ఉద్యమం అంటేనే అధికారంలో ఉన్న వారి మీద అన్యాయానికి గురైన వాళ్ళు ఎక్కువెట్టిన బాణం.

జగ: ఉద్యమం ముందుకు సాగుతున్న కొద్దీ ఎన్నో మలుపులు తీసుకుంటుంది. మనల్ని లొంగదీసుకుని ఉద్యమాన్ని నీరుగార్చడానికి శత్రువు అనేకమైన పన్నుగడలు పన్నుతాడు. జాగ్రత్త!

జగ: మన సమాజంలో ఒకనాటి తాత్వికత ఇప్పుడు లేదు. ఇప్పుడున్నదంతా నయవంచన, నామరాజతనం, దొంగ దెబ్బ తీసే నీచగుణం.

జగ: అందరికీ సమానంగా అందిరావాల్సిన జాతి సంపద ఏ కొందరి ఇళ్లకో చేరుకుంది. ఆనాటి బ్రిటీష్ ఈస్టిండియా కంపెనీని మించిపోయింది ఈనాటి మనవాళ్ళ దోపిడి! తెల్లదొరలు మన దేశాన్ని దోచుకుంటే వారు విదేశీయులు కనుక మన జాతి అంతా ఏకమై వారిని పారద్రోలి మన దేశాన్ని రక్షించుకుంది. కానీ మన దొరల నుండి మనల్ని మనం కాపాడుకోవడం సులభం కాదు. వీరు విదేశీయులు కాదు వెళ్లగొట్టడానికి! మన కుటుంబ సభ్యులమని చెప్పుకుంటారు. మన మధ్యనే ఉంటూ, మన స్వేదాన్ని సేవిస్తూ, మన మీద సవారి చేస్తున్నారు. దేశ ద్రోహానికి పాల్పడుతున్నారు. పైగా మేమే నిజమైన దేశభక్తులం అని బాకాలు ఊదుకుంటున్నారు.

ఉష: అందరినీ మత్తులో ముంచి కళ్ళు తెరవనీయకుండా కట్టి పడేస్తున్నారు.

వ్యాఘ్రే: భూమి పుట్టిన నాటి నుంచి భూదేవికి బాల తోడుగులా ఉన్న కొండల్ని పిండి చేస్తున్నామని క్వారీలను అడ్డుకుంటున్నారు.

సింహ: చెప్పానుగా! ప్రజాస్వామ్యాన్ని పెట్టుబడిదారులం అయిన మేము ఏనాడో హైజాక్ చేసేశాము. మేమే రాజకీయ నిపుణులం! మేమే ఆర్థిక శాస్త్రవేత్తలం! మేమే ప్రణాళికా రచయితలం! మేమే పాలకులం! ప్రతిపక్షాలం! మేమే ప్రజలం. ఇది ఒక వల. ఆ వలలో ప్రజల్ని బంధించాము. అందులో గిలగిల తన్నుకోడమే తప్ప బయటికి రాలేరు.

ఊడలు నాటకంలో రాష్ట్రమంత్రి సింహబలనాయుడు, అతని కుమారుడు పారిశ్రామికవేత్త వాఘ్రేశ్వర నాయుడు, మంత్రి వ్యక్తిగత సహాయకుడు ఉమామహేశ్వరరావు పట్నాయక్ దోపిడి వ్యూహకర్తలుగా కనిపిస్తారు. ప్రజల మనిషిగా ఆదివాసీ ప్రాంతంలో పేరు పొందిన ఆ గ్రామ సర్పంచ్ జగన్నాథం రాజు, అతని కుమార్తె ఉష, మేనల్లుడు తేజ ఈ కుట్రని

ఎదుర్కోవడం కోసం ప్రతిఘటిస్తూ ఉంటారు. నాటకంలో చాలా కీలకమైన పాత్ర అలాగే క్లైమాక్స్ లో ఒక తెగింపుకి ఉద్యమకారుల ఐక్యతకి కారణమయ్యే పాత్ర - టముకు బోడయ్య.

చాపరాయి అనే ఆదివాసీ గ్రామం గ్రామకంఠం భూముల్లో దాగున్న రంగురాళ్ల గనినీ, దాని సమీపంలోని కొండల్లో అతి విలువైన గోల్డెన్ గెలాక్సీ గ్రానైట్ సంపదని దోచుకోవడం కోసం పన్నాగాలు చేస్తుంటారు మంత్రి, అతని తనయుడు. అల్యూమినియం ఫ్యాక్టరీ నిర్మాణం పేరుతో ఆ ఊరిని రెవెన్యూ రికార్డులో లేకుండా చేసి, కొండపోరంబోకు భూమిగా రికార్డులు మార్పించి, గ్రామాన్ని తొలగించడానికి ఎత్తుగడలు వేస్తుంటారు. సింహబలనాయుడు తన డబ్బు అధికారంతో ఊరిని లేపేసే ప్రయత్నాల్లో ఉంటే, ఆత్మాభిమానంతో ఎదురొడ్డి పోరాడి ప్రజా ఉద్యమాల విజయ బావుటా ఆ నేల మీద ఎగరవేయడానికి ఉష, తేజతో కలిసి జగన్నాథం రాజు ప్రయత్నిస్తుంటాడు. ఈ సంఘర్షణ చివరి దశలో రచయిత సిరా ప్రవేశపెట్టిన అద్భుతమైన టెక్నిక్ తొమ్మిదవ రంగాన్ని చాలా ఉత్కంఠ భరితంగా నడిపిస్తుంది. వేదిక కుడి ఎడమల రెండు భాగాలుగా ఒకేసారి వైరి పక్షాల ప్రయత్నాలకు వేదికగా మార్చి నాటకాన్ని రక్తికట్టించారు. ఈ నాటకంలో మరొక ముఖ్యమైన అంశం ఫ్రీజ్ టెక్నిక్. నాటకం ప్రారంభంలో ఫ్రీజ్ అయిన సన్నివేశం ముగింపులో ఫ్రీజ్ అయిన అమ్మోరు ఊరేగింపు దృశ్యం ఒకటిగా మారి నాటకం ముగుస్తుంది. ఈ ఫ్రీజ్ టెక్నిక్ నాటకానికి అదనపు ప్రయోజకత్వాన్ని చేకూర్చింది.

నాటకంలోని పాత్రలు ముందుకొచ్చి ప్రేక్షకులతో మాట్లాడుతూ, రసానుభూతి నుంచి వారిని బయటికి తీసుకువచ్చే ప్రక్రియని ఎలియనేషన్ అంటారు. రంగస్థలంపై జరిగే సన్నివేశం, సంభాషణల్లో ప్రేక్షకులు మైమరచి తాదాత్మ్యం చెందకుండా ప్రతిక్షణం తాను నాటకాన్ని చూస్తున్నాననే భావాన్ని ప్రేక్షకుడికి విధిగా కలిగించాలి. అతడి తాదాత్మ్యానికి విచ్చిత్తి జరగాలి. అప్పుడే ప్రేక్షకునిలో ఆలోచన మొలకెత్తుతుంది. అదే ఎలియనేషన్ సిద్ధాంతం. ప్రేక్షకుడు నాటకాన్ని చూసి ప్రదర్శనానంతరం తల వాల్చుకుని వెళ్లిపోకూడదు. అతనికి ఆలోచనలు ఉంటాయి. ఆ ఆలోచనలకు పదును పెట్టాల్సిన అవసరం ఉంటుంది.

దానికోసం నాటక రచయితలు కొన్ని ప్రత్యేకమైన టెక్నిక్స్ ఉపయోగిస్తుంటారు.

విదేశీ నాటకంలో వినియోగించిన ఫ్రీజ్ టెక్నిక్ ను తెలుగు నాటకరంగం ఆహ్వానించింది. 1964లో 'మరో మొహంజోదారో' నాటకం ద్వారా ఎన్.ఆర్. నంది ఈ ఫ్రీజ్ ప్రక్రియను తెలుగు నాటకరంగంలోకి ప్రవేశపెట్టారు. ఆ తరువాత ఇది అనేక నాటకాలలో ప్రవేశపెట్టబడింది. ఎలియనేషన్ ధోరణి ప్రయోగించిన సందర్భంలో విధిగా మిగిలిన పాత్రలన్నీ ఫ్రీజ్ అయిపోతాయి. సూత్రధారుడు పాత్రలను, లేదా సన్నివేశాన్ని వివరించే సమయంలో కూడా పాత్రలు ఫ్రీజ్ అవుతాయి. ఫ్రీజ్ టెక్నిక్ ఉపయోగించిన చాలా నాటికలు, నాటకాలు విజయవంతమయ్యాయి. పరుచూరి వెంకటేశ్వరరావు 'దారి తప్పిన ఆకలి' నాటిక లోనూ, తనికెళ్ళ భరణి 'గోగ్రహణం' నాటికలోనూ, నడిమింటి నరసింహారావు రచించిన 'బొమ్మలాట', 'గంగిరెద్దులాట' రెండు నాటకాల్లోనూ, యండమూరి 'కుక్క' నాటికలో కూడా ఈ టెక్నిక్ విజయవంతం అయ్యింది.

మంచి నాటకం అంటే ప్రదర్శన చూసినప్పుడే కాకుండా - చదివినప్పుడూ మన ఆలోచనలను స్పందింపజేయాలి. ఆధునిక నాటకం మానవీయ విలువలను ప్రతిబింబించాలి. సమాజాన్ని పట్టి పీడిస్తున్న అనేక సమస్యలకు పరిష్కారం చూపాలి. ప్రజల్లో మానసిక వికాసం కలిగించి, వారి భావాలను చైతన్యవంతం చేయ్యగలిగినదే ఉత్తమ నాటకం అవుతుంది. మంచి నాటకం సమాజాన్ని విమర్శనాత్మక వాస్తవిక దృష్టితో పరిశీలించి, అందులోని వ్యక్తుల జీవితాలకూ, కష్టసుఖాలకూ అద్దం పట్టాలి. వాస్తవ జీవితానికి దగ్గరగా ఉండే కథను, భాషను, భావాలను ప్రతిబింబించాలి. ఈ స్కేల్ పై చూస్తే ఊడలు నిస్సందేహంగా ఒక మంచి నాటకం.

సుదీర్ఘ కాలం పాటు ఉద్యోగరీత్యా ప్రజలతో సన్నిహితంగా మెలిగే అవకాశం ఉండడం వలన ప్రజా సమస్యల్ని నేరుగా పరిశీలిస్తూ వాటి మూలాల్ని వెదికి పట్టుకునే నేర్పు సిరాకు అభి వుంటుంది. అందుకే సిరా నాటకాల్లో పైపైన చర్చించే సమస్యలు కాకుండా ప్రజా సమస్యల మూలాలు మనకి కనిపిస్తాయి. చాలా కాలంగా ప్రజా దృక్పథంలో సాహితీ కృషి సాగిస్తున్న నిబద్ధుడు కనుక సిరా వ్యక్తిత్వం ఆయన రచనల్లో కనిపిస్తుంది. చిన్నప్పటి నుంచే

నాటకరంగంలో ప్రవేశం ఉండటంతో పాటు రంగస్థలం పట్ల అతని ఆసక్తి, చిన్న బతుకుల పట్ల చింత అతని రచనలకు మూలమయ్యాయి. ఏకపాత్రలు, రూపకాలు, నాటకాలు రాయడమే కాకుండా కవిత్వం, కథలు, గేయాలు, పాటలు, పరిశోధక వ్యాసాలు, హైకూల వంటి ఇతర ప్రక్రియల్లో కూడా విరివిగా కృషి చేశారు. ఇతని రచనల్లో మరో ప్రత్యేకమైన పాఠ్య గజళ్లు. స్ఫూర్తిదాయకమైన, చైతన్య పూరితమైన, ఆలోచనాత్మకమైన ఆయన భావాలు ప్రజాగజళ్లుగా వెలువడ్డాయి. దివంగత ప్రజా గాయకులు ప్రధాన ఆదినారాయణ వేల వేదికల మీద జనరంజకంగా సిరా గజళ్లు ఆలపించేవారు.

“వేల మాటల గోల యేల

పండించి చూపు ఒక వడ్లగింజ

ప్రజల నుండి విడిగి రాని

పాలకుడే పొల్లు గింజ”

ఇటువంటి గజల్ భావాలు సిరా మార్కుతో అనేక వేదికల మీద వినిపిస్తుంటాయి. విజయనగరానికి చెందిన గజల్ గాయకుడు వినోద్ కూడా సిరా గజళ్లను తరచూ ఆలపిస్తూ ఉంటాడు.

సిరా నాటకాల్లో గాని, కథల్లో గాని కనిపించే ప్రత్యేకత ఏమిటంటే అతను నడయాడే నేలమీది ప్రజల భాషను ఏమాత్రం పాలిష్ చేయకుండా యధాతథంగా ఉపయోగించడం! సిక్కోలు యాసలోని సొంపు..నాగావళి పాయల్లోని ఊటనీళ్లు నేర్పిన సహజమైన వెటకారపు ఇంపు.. సంభాషణల్లో ఉపయోగిస్తూ పాత్రలకు ప్రాణం పోయడం వలన ఆయా పాత్రలు సజీవంగా కనిపిస్తాయి. ఈ నాటకంలో ఉపయోగించిన ముద్రాట, కుంకటేరు, అర్థబిల్ల, అమ్మోరు వొసుం, మెట్లంగి గుట్ట, బక్కిరేసిందట, బలిసిపోవడం... ఇటువంటి పదాలు సిక్కోలు జనవ్యవహారంలో ఉన్నవే.

సిరా రచనల్లో మసిపాత, తిరి తిరగబడింది, తూగుడు కుర్చీ, వలపచ్చికం, బక్కలు, మదుం కింద మడి, జేగురు, పాతర, గరిక మొదలైన కథలు కూడా ఉన్నాయి. ఈ కథా శీర్షికలన్నీ గమనిస్తే రచయిత శ్రీకాకుళం మాండలికాన్ని ఎంతగా గుండెలకు ఎత్తుకున్నారో మనకు అర్థమవుతుంది.

సిరా ఎప్పుడూ ప్రజా పక్షమే. సిరా రచనలన్నీ పలికేది ధిక్కారస్వరమే! పీడిత జనవాణికి దర్పణంగా నిలిచే రచనలే ఆయన కలం నుండి వెలువడ్డాయి. అణగారిన వర్గాల

ఆరాటాన్ని ఆయన కలం పలికించింది. ఈ ఊడలు నాటకంలో కూడా సంపద, అధికారం ఈ రెండు పరస్పర ఆధారితంగా భారత ప్రజాస్వామ్యంలో పెనవేసుకున్న వైనాన్ని ఆయన విశదీకరించారు. అశ్రిత పెట్టుబడిదారీ విధానం ఏ విధంగా మనల్ని విచ్చిన్న పరుస్తోందో నిష్పర్ణగా చూపించారు. బూటకపు అభివృద్ధి ఎవరికి లాభాల పంటగా మారుతుందో కళ్ళకు కట్టారు. క్రోనీ క్యాపిటలిజం చేతిలో ప్రజాస్వామ్యం ఎంతలా దగాపడిందో చూపారు. ప్రజాస్వామిక విలువల కోసం గొంతెత్తి ప్రజల పక్షాన నినదిస్తున్నారు. విధ్వంసానికి, వినాశనానికి కారణమవుతున్న దోపిడీ విధానాలను ప్రజలు తిరస్కరిస్తుంటే దాన్ని పాలకులు అభివృద్ధి అని, అనివార్యమని ఎందుకంటున్నారో.. సహజ వనరుల దోపిడీ విధానాల వెనుక ఎవరెవరి ప్రయోజనాలున్నాయో తెలియజేస్తారు.

వనరుల్ని కొల్లగొడుతున్నారు అని ప్రజలు ఆరోపిస్తున్నప్పుడు సంపద సృష్టిస్తున్నారని, సంపదని వెలికితీస్తున్నారని కార్పొరేట్ దిగ్గజాలకు పాలకులు కొమ్ముకాస్తున్న వైనాన్ని కూడా తేటతెల్లం చేశారు. అడవి, కొండలు, సముద్రతీరం, సారవంతమైన వ్యవసాయ భూమి ధర్మల్, అణువిద్యుత్ కర్మాగారాల కోసం ఫారమాస్యూటికల్ కంపెనీల కోసం అనేక ఇతర కార్పొరేట్ కంపెనీలకు కారుచౌకగా ధారాదత్తం చేస్తున్న పరిస్థితుల్ని చర్చించారు.

ఉత్తరాంధ్ర ప్రజలు తమ అస్తిత్వాన్ని కోల్పోయి, కరువు నేలలో ఉపాధి లేక వలస బాట పడుతున్న పరిస్థితుల యొక్క మూలాలు ఈ నాటకంలో మనకు కనిపిస్తాయి. ఈ నేల వర్తమాన సామాజిక స్థితిని ఈ నాటకంలో చూపిస్తూ ఉత్తరాంధ్రలో పాలకవర్గం దౌర్జన్యాలను అత్యంత సహజంగా అక్షరీకరించారు. ఇటీవల ప్రజా పోరాటాల్లో సోంపేట, కాకరాపల్లి, గంగవరం ప్రాంతాల్లో ప్రజలు చూపిన తెగువ ఈ నాటక ఇతివృత్తాన్ని తలపిస్తుంది.

రాజకీయాల్లో కుటుంబ వారసత్వం, డబ్బు, కులం, మతం వంటి విషవలయం సమాజాన్ని ఏలుతూ పౌరుల్ని కోతుల్ని చేసి ఆడించాలని చూస్తోంది. అవినీతి పెట్టుబడి సమాజంలోకి దిగబడి మనిషిని చుట్టేసి అతని బతుకులోని జవాన్ని ఆహారంగా మలుచుకుని బలిసిపోతోందని రచయిత వాపోతారు. ప్రజాస్వామ్యాన్ని చుట్టుముట్టి కమ్ముకున్న అవినీతి నీడలు, అక్రమాల జాడలు, దౌర్జన్యాల ఊడలు వీటన్నిటిని అంతమొందించే చైతన్యం ప్రజల్లో కలిగించడమే ఈ నాటక లక్ష్యం.

చిలకొయ్యకు తగిలించిన చొక్కా
నెలలతరబడి అక్కడే వేలాడుతున్నట్లు మనిషి జీవనం
యాంత్రికమై పోయింది
రాత్రింబవళ్ళు మార్చి మార్చి రావడం
రోజంతా చేసిన పనులే చెయ్యడం
నలుగురూ నాలుగు పక్కలకు
హడావిడి పరుగులు
యూనిఫామ్ వేసుకుని బడికెళ్ళే విద్యార్థిలా
అదే దినచర్యని మోసుకుంటూ బతికెయ్యడం
మనుషుల మధ్య బంధాలేవీ?
మాటల పలకరింపులేవి?
అందుకే రోజుకో గంటైనా మాట్లాడుకుందాం
లీజర్ పీరియడ్లను వెతుక్కుదాం
మనసు విప్పిన కబుర్లు చెప్పుకుందాం
హృదయం ఎంత శుభ్ర పడిందో తెలుస్తుంది
మాటలమువ్వల గలగలల్లో
గతం దాచిస్తూ పకాలు గుర్తుకొస్తాయి
బాల్యం మళ్ళీ అడుగులు కదుపుతుంది
వెనక్కి వెళ్ళిన కాలాన్ని తడిమి చూసుకుంటుంటే
మాటలు పేర్చుకున్న సమయాలు కనబడతాయి
కాలంతో పాటు పెరిగిన జీవితం

మాట్లాడుకుందాం

- పాతూరి అన్నపూర్ణ
9490230939

తన వయసును కోల్పోతున్నది
బతుకుతున్న రోజులన్నీ
మాటల వారధిపై మనసును పంచుకుంటేనే
ప్రతి క్షణాన్నీ అనుభవించగలం
స్పందనలన్నీ గొంతు దగ్గరే ఆగిపోయి
మాటలు లేని నిశ్శబ్దాన్ని భరిస్తే
హృదయభారం ఎక్కువవుతుంది
ఒంటరతనం మనసుకూ మంచిది కాదు
అందుకే మాటలతో
దగ్గరితనానికి బాటలు వేసుకుందాం..

లౌకిక ప్రజాస్వామ్యం భారతదేశం
లొక్కల రాజ్యంగా మారినాడు
పాలకుల వికృత విన్యాసాలతో
కులతత్వం మతమోఢ్యం ప్రజ్వరిల్లి
అవకాశవాదుల ఆస్థానాల్లో తిష్టవేసి
జాతి సమైక్యతను దెబ్బతీస్తున్నాయి
వేదాలు వెతికినా
పురాణాలు విప్పినా
శాస్త్రాలు పరిశీలించినా
శాస్త్రజ్ఞులనడిగినా
కులం కుంటిసాకేసని ఘోషిస్తున్నాయి
కులం కాలనాగులు మతం
మారణహోమాలు
అస్తవ్యస్తపరుస్తున్నాయి వ్యవస్థలన్నిటినీ

మత సమైక్యత

- నూతలపాటి సాంబయ్య
9848034930

సహనం, సమానత్వం సమాధిచేయబడ్డాయి
అణచివేయాల్సిన పాలకులు ధృతరాష్ట్రులయ్యారు
తరం మారినా ఓ యువతరమా
జనతను జాగృతం చేయండి
కులమతాల ధూళిని తాకనివ్వకండి
మన ఐక్యతా కరచాలనమే
దేశాన్ని ప్రగతి పథంవైపు నడిపిస్తుంది
మత సమైక్య మానవ సమాజమేర్పడుతుంది

సాధికార సమీక్షణం 'విశద'

పిళ్ళా
కుమారస్వామి

- బిక్కి కృష్ణ
8374439053

కవిత్వం ఎప్పుడు పుడుతుంది అంటే కొమ్మల్లో పక్షి పాడుతుండగా కవి ఆ దృశ్యాన్ని చూసి చెట్టును చెట్టు అని గాక ఆకులు దాల్చిన వీణ అని అన్నప్పుడు అది కవిత అంటూ ఏది కవిత్వమో, ఏది కాదో తెలియజెప్పిన కవి గుంటూరు శేషేంద్ర శర్మ. కవులు కవిత్వం రాస్తారు గాని, వారు కప్పి చెప్పిన కవిత్యాన్ని విప్పి చెప్పేవాడే విమర్శకుడు (సి.నా.రె.).

విమర్శకుడు, సమీక్షకుడు లేకుంటే సృజనలోకంలో అయోమయ పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. తెలుగు సాహిత్యంలో కవిత్యాన్ని, కథలను, నవలలను సమీక్షించి, విశ్లేషించి విడమరచి చెప్పే విమర్శకులు, సమీక్షకులు తక్కువ మందే ఉన్నారు. ఏ సాహిత్య ప్రక్రియలోనైనా వస్తుశిల్పాల రహస్యాలు పాఠకులకు విప్పిచెప్పే సమీక్షకులు, విమర్శకుల అవసరం ఎంతో ఉంది. అలాంటి వారిలో నిబద్ధత, నిజాయితీ, కలిగిన సాహితీ సమీక్షకులు, విమర్శకులు పిళ్ళా కుమారస్వామి. ఆయన ఇటీవల 'విశద' పేరుతో ఒక సాహిత్య సమీక్షల పుస్తకం వెలువరించారు. 25 వ్యాసాలున్న ఈ సంపుటిలో అనేక కవిత, కథా సంపుటలతోపాటు ఇతరతర అంశాలపై సమీక్షలు, విశ్లేషణలు చేశారు. విభిన్న ప్రక్రియల రచనలను చాలా నిబద్ధతతో విశ్లేషించారు. అవసరమైనచోట తన అభిప్రాయాలను నిర్మోహమాటంగా వెల్లడించారు. వ్యాసాలను సృజనాత్మక శిల్పసోయగంతో మెరిపించారు.

ఎవరి కవిత్వం... వాళ్ళకు గొప్పగా కనిపిస్తుంది. వస్తుశిల్పాల పట్ల జాగురూకత కలిగిన కవులు, రచయితలు చాలా తక్కువమందే ఉన్నారు. కాని కొందరు శిల్ప చాతుర్యంతో ఎలాంటి వస్తువునైనా మంచి కవితగా శిలీకరించే నైపుణ్యం సాధించారు. అలాగే కథకులు కూడా పాఠకులలో చైతన్యం తెచ్చే కథలను, వివిధ కథన రీతుల్లో అల్లిక జిగిబిగి అన్నట్టు కథలు వెలువరిస్తున్నారు. అలాంటివారి రచనలను సేకరించి పఠించి, ఎంతో ఓపికతో, విశ్లేషించి, సమీక్షించి 'విశద' సమీక్షా పుస్తకం వెలువరించిన పిళ్ళా కుమారస్వామి కృషి నిజంగా అభినందనీయమే.

ఎందుకంటే ఇవాళ ఒకరి కవితలు, కథలు మరొకరు చదివి విశ్లేషించే స్థితిలో లేరు. ఎంతసేపూ వారి వారి సోత్కర్షలు, పురస్కారాలు, పుస్తకాల ఆవిష్కరణలు, కాకాలు, బాకాలు, కోటాలు, కుట్రలు, కుయుక్తులు... ఇలా తెలుగు సృజనాత్మక లోకంలో ఎన్నో అంటు జాడ్యాలు. పదిమంది కవులను, రచయితలను ఒకచోట చేర్చి 'కవి సమ్మేళనాలు, సాహిత్య చర్చలు, సమావేశాలు నిర్వహించే నాధులే కరువైన సమయంలో అనంతపురంలో ఇదో పిళ్ళా కుమారస్వామి నేనున్నానంటూ ముందుకొచ్చారు. గత కొన్నేళ్ళుగా సాహితీస్రవంతి ఆధ్వర్యంలో ఎన్నో ప్రజోపయోగమైన సాహితీ సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. అంతేకాదు ఎందరో కవులు, రచయితల పుస్తకాలు ఆవిష్కరించి, సమీక్షలు

రాస్తున్నారు. ఈ నేపథ్యమంతా చెప్పకుండా కుమారస్వామి 'విశద' పుస్తకం సమీక్ష చేయడం అర్థరహితమనిపించింది.

ఇక పుస్తకంలోకి తొంగిచూస్తే .. స్వామి సమీక్షలు చదువుతుంటే.. మరో లోకంలో విహరించినట్టు ఉంటుంది. ఒక్కోసారి 'నిజమైన కవి ఎప్పుడూ పీడితుల వైపే నిలబడతాడు' లాంటి స్టేట్‌మెంట్స్ చూసాక, హఠాత్తుగా ఆగిపోతాం - ఎందుకంటే పీడితులవైపు ఎంతమంది కవులు నిలబడి కవిత్వం రాస్తున్నారన్నదే ప్రశ్న.

కుమారస్వామి 'ఒక స్వప్న చేలాంచల కవిత్వం' అదే శీర్షికతో వెంకటకృష్ణ కవిత్వాన్ని అధ్యుతంగా విశ్లేషించారు. "వెంకటకృష్ణ తన తడారని జ్ఞాపకాలను, తుఫాను హోరులాంటి ఆలోచనలను ఒడిసిపట్టుకోవడానికి కవిత్వాన్ని ఆలంబన చేసుకున్నాడు. శిల్పరాహిత్యం నేటి కవులకు ఫ్యాషన్‌నైంది అనే విమర్శకులకు చక్కని సమాధానమిస్తుంది ఈ కవిత్వం." అంటూ సమీక్షకుడు. అంతేకాదు "అభ్యుదయం భావుకత కలిపి కవిత్వాన్ని ఆవిష్కరించాడు వెంకటకృష్ణ" అంటూ వ్యాసం ముగిస్తాడు. కవికాని వాడెవడూ కవిత్వాన్ని ఇలా విశ్లేషించలేదు. ఎందుకంటే కవి రసలోకాల్లో కెళ్ళి 'కవిత్వాన్ని ఆస్వాదించే శక్తి వారికుండదు. అందుకే రా.రా. లాంటి విమర్శకులు తిలక్ కవిత్వాన్ని అర్థం చేసుకోలేకపోయారు. కుమారస్వామికి ఆధునిక వచన కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతులు, అభివ్యక్తి రీతుల పట్ల ఉన్న అవగాహనతో వెంకటకృష్ణ కవిత్వాన్ని చక్కగా సమీక్షించారు. అయితే వస్తువు - శిల్పం పట్ల కవికి ఎలాంటి అవగాహన ఉండాలో కుండబద్దలు కొట్టినట్టు నిర్మోహమాటంగా చెబుతాడు.

మల్లెల రాసిన 'రాయలసీమ రైతు కళ్ళల్లో నదుల కలలు అలలెత్తి పొంగి ప్రవహిస్తూనే ఉవుంటాయ్' అన్న కవితను విశ్లేషిస్తూ "మల్లెల తన శిల్ప సౌందర్యంలో సీమ నిర్ణలారణ్యంలోని ఆక్రందనలు మరచిపోయాడు. సౌకుమార్యంలోకి ప్రవేశించాడు. ఉన్నది ఉన్నట్లు చిత్రీకరిస్తే పాఠకుడు తాదాత్మ్యం చెందుతాడు. చైతన్యం పొందుతాడు. ప్రజాగర్జన వినిపించాల్సిన చోట సౌకుమార్యం పనికిరాదు" అంటూ నిర్మోహమాటంగా కవిత్వాన్ని విశ్లేషించే గుణం ఈ రచయితను మంచి సమీక్షకుణ్ణి చేసింది. 'రాయలసీమ వ్యధార్థ జీవన యధార్థ చిత్రం పెన్నేటి పాట' అంటూ విద్వాన్ విశ్వం

రాసిన 'పెన్నేటి పాట' లోని కన్నీటి వ్యధను హృదయ విదారక దృశ్యాలలోని అంతఃసారాన్ని కుమారస్వామి అద్భుతంగా ఆవిష్కరించారు తన వ్యాసంలో. ఇంతకుముందు ఎంతోమంది 'పెన్నేటిపాట'పై సమీక్ష విశదంగా ఎవరూ రాయలేదు. ఇందులో "రాయలసీమ ఫ్యాక్షన్ సీమ. ఇదీ ప్రచారంలో ఉన్న తీరు. వాస్తవం దీనికి భిన్నం. ఏ కొద్దిమందో ఫ్యాక్షన్ పడగనీడలో ఉన్నారు. కాని విశాల జనబాహుళ్యం జీవన పోరాటంలో అలసినాసిన నిదిరిస్తున్నవారే.." అంటూ సీమ గురించి చక్కని విశ్లేషణతో వివరణ ఇచ్చారు.

కొలకలూరి ఇనాక్ 'విమర్శిని' గ్రంథంపై కుమారస్వామి సరికొత్త కోణంలో సమీక్షా వ్యాసం రాసారు. ఇందులో ఇనాక్ దళిత బహుజన దృక్పథం గల సాహితీ విమర్శకులు. విమర్శినిలో అడుగుడుగునా ఇది స్పష్టమవుతుంది. మొట్టమొదటి దళిత గీతంగా మాలవాండ్ర పాటను గుర్తించారు. దీనిని దళిత కవి రాసి ఉంటారని ఊహించారు. కానీ దానిని మంగిపూడి వెంకటశర్మ రాశారని సాహితీ విమర్శకులు రాచపాళెం పేర్కొన్నారని క్లారిటీ ఇచ్చాడీ రచయిత. ఒక ఆదర్శ జీవితం ఉన్న సమాజాన్ని ఇనాక్ 'విమర్శిని' గ్రంథంలో స్వప్నించారని తేల్చారు స్వామి.

'కాసుల కబంధ హస్తాలలో కళల సాహిత్యం' పేరుతో జనసాహితీ ప్రచురించిన మమనార్డ్ తెలుగు అనువాద పుస్తకాన్ని, 'సాహితీ విమర్శకులకు ఒక కరదీపిక' మమనార్డ్ పేరుతో కుమారస్వామి రాసిన సమీక్షా వ్యాసం సరికొత్త ఆలోచనలను రేకెత్తిస్తుంది. రచయితలు ద్వంద్వ స్వభావం గలవారై ఉంటే దాన్ని ప్రజలు అసహ్యించుకుంటారు. తాను చెపుతున్న దానికి, ఆచరణకు పొంతన లేనప్పుడు ప్రజలు రచయితలంతా ఇంతేనా అని రచయితల పట్ల చులకన భావం పెంచుకుంటారు. దీన్నే నిబద్ధత లేకపోవడం అంటారు. ఆ రోజుల్లో కూడా రచయితల్లో నిబద్ధత లేకపోవడాన్ని సింక్లర్ తప్పు పట్టారని ఈ రచయిత వివరించారు. నిజమే ఇవాళ వ్యక్తి స్వేచ్ఛకి, వ్యక్తి అంతర్ముఖీనతకీ ప్రాధాన్యం ఇచ్చే పోస్టు మోడ్రనిజం రంగప్రవేశం చేసాక నిబద్ధత అనే పదానికి అర్థం లేకుండా పోయింది. 'మమనార్డ్' ఒక కరదీపిక లాంటి వాడని కుమారస్వామి తీర్మానించారు.

పలమనేరు బాలాజీ రాసిన 'నేల నవ్వింది' నవలపై పిళ్ళా

కుమారస్వామి లోతైన సమీక్ష చేశారు. రైతు వ్యధార్థ జీవన చిత్రాన్ని ఆవిష్కరించిన ఈ నవల కొన్ని ప్రశ్నలు రేపుతుంది. రైతు ఎలా బతకాలి? నీళ్ళు లేని బీడు భూముల్ని ఎలా తడపాలి? రాయలసీమ రైతు బతికేదెట్లా? ఈ ప్రశ్నలకు మనకు సమాధానం కావాలి. ఇది చాలా ఏళ్ళ నుంచి సామాన్యులను వేధిస్తున్న ప్రశ్న. అంటూ రచయిత ముగింపు నిచ్చారు. నంబూద్రిపాద్ రచించిన 'వేదభూమి' గ్రంథాన్ని కుమారస్వామి కూలంకషంగా విశ్లేషించారు. ఆర్యద్రావిడ సంస్కృతి, వేదాలు, పునర్జన్మ మొదలైన విషయాలు పుస్తకంలో ఎలా శాస్త్రీయపద్ధతిలో రచించబడ్డాయో చర్చించారు. ఈ నేపథ్యంలో రుగ్వేదకాలం నాటి భౌతిక పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకునే 'వేదాలలో ఉన్నది కూడా నిజంగా భౌతికవాదమే' వంటి వాక్యాలను కుమారస్వామి ఉల్లేఖించారు.

మన భాష యాన మరిచిపోయి ప్రామాణిక భాష కోసం వెంపర్లాడి మనదైన జీవితాన్ని కోల్పోయాం. గుంటూరు, కృష్ణ జిల్లాల భాషే ప్రామాణిక భాషని అదే ప్రాంతంలో దళితులు మాట్లాడే భాష భాషే కాదని సోకాల్డ్ మేధావులు కొట్టి పారేసినారు. అందుకే దళితుల యానలో ఇండస్ మార్టిన్ 'కటికపూలు' కథలు వెలువరించి దళితుల భాషలోని యాన పరిమళాన్ని కథల్నిండా గుబాళింపజేశారని సమీక్షించి సంబరపడిపోతాడు స్వామి. కవితనైనా, కథనైనా కుమారస్వామి పూర్తిగా చదివి అందులో లీనమైపోతారనడానికి ఈ 'కటికపూలు' వ్యాసమే నిదర్శనం. వస్తుశిల్పాల వెంట ఎవరి మనసు పరుగుడుతుందో, లోతైన తాత్వికత మూలాల్లోకి వెళ్ళగలిగే దీక్షాదక్షతలు ఎవరిలో ఉంటాయో వారే మంచి విమర్శకులవుతారు. అందుకే కాస్టెల్ వెట్రో, రోబోర్ట్ ల్ మింటుర్నో, సెరెలిజర్ పునరుజ్జీవనోద్యమ యుగంలో విమర్శనా జగత్తులో ఆధిపత్యం వహించారు. అరిస్టాటిల్ మొట్టమొదట కావ్యశాస్త్రం రచించారు. నేటివరకు పాశ్చాత్య దేశాల్లో మరో కావ్యశాస్త్రం రాలేదు. అలాగే రాయలసీమలో పుట్టపర్తి, రాళ్ళవల్లి, కట్టమంచి, రా.రా లాంటి విమర్శకులు తెలుగునేలలోనే పుట్టలేదంటే అందులో ఆశ్చర్యం లేదు. సీమ రచయితలు, కవులు శిల్పం పట్ల నిర్లక్ష్యం వహిస్తారేమోగాని సీమ విమర్శకులు మాత్రం విమర్శలో ముక్కుసూటిదనం ప్రదర్శించారు. కుమారస్వామి కూడా 'విశద' సమీక్షా

సంపుటిలో చాలాచోట్ల తనకు నచ్చని అంశాలను ప్రజల పక్షం వహించని సాహిత్య భావాలను, భౌతిక భావజాలాన్ని తిరస్కరించే భావవాద సౌందర్యానుభూతులను, కుల, మత, ప్రాంత, భాష వివక్షతలను సందర్భానుసారంగా ఎండగడుతూ వచ్చారు.

'నల్ల చేపపిల్ల కథ', 'అనంత కథల్లో శ్రామిక కార్మిక జీవితం', 'కొత్త భావాల్ని ప్రసరిస్తున్న 'వారధి', 'బాధా తప్ప హృదయాల విషాద గీతిక 'ఆవేద' లాంటి వ్యాసాలు చదువుతుంటే కుమారస్వామి ఆయా గ్రంథాలను ఎంతో శ్రమతో చదివి లోతైన విశ్లేషణ చేశారో ఇట్టే అర్థమవుతుంది.

ఈ పుస్తకం ముందుమాటలో రచయిత 'సమీక్షకు', విమర్శకు గల తేడా పట్ల ఇంకా స్పష్టత నాలో లేకపోవడమే' అన్న సంశయాన్ని వ్యక్త పరిచారు. బహుశా విమర్శకులు గొప్పవారని భావిస్తున్నాడేమో, సహృదయత లేని, అకడమిక్ అహంకారుల కన్నా సహృదయులే సద్విమర్శకులన్న కెనెల్ బ్రె రచనలను కుమారస్వామి చదవలేదేమో! కెనెత్ బ్రె తన రచన కౌంటర్ స్టేట్ మెంట్ లో విమర్శనాత్మక నియమాలను ప్రతిపాదించాడు. కళను అనుభవించకపోవడం.. అనుభవంతోపాటే కలిసి ఉండే వస్తువును విమర్శకులు గుర్తించకపోవడం.. దారుణమంటారు. గొప్పగొప్ప విమర్శకులు, పరిశోధకులు, కవులు, రచయితలు ఎంతసేపూ తమ స్వార్థ సంప్రయోజనాల కోసం పరితపిస్తుంటారు. ఇతరుల పుస్తకాలను కనీసం చదవరు. చదివి ఆస్వాదించరు. ఆస్వాదించి కుమారస్వామిలా విశ్లేషించి పుస్తకాలుగా ఆవిష్కరించరు. అందుకే కెనెత్ బ్రె 'ఫర్మానెన్స్ అండ్ ఫేంజ్' గ్రంథంలో సమస్త జీవరాసులను విమర్శకులుగా భావించాడు. అలా ఆయన సామాజిక సమస్యలన్నింటిని కావ్యాత్మక, విమర్శనాత్మక, కళా కౌశలంగా భావించాడు. పిళ్ళా కుమారస్వామి కూడా అలాంటి గొప్ప భావనతో, బాధ్యతతో, నిబద్ధతతో, నిజాయితీగా అనేక పుస్తకాలను పట్టుదలతో పరిచి, శ్రమతో విశ్లేషించి, సహృదయంతో సమీక్షించి 'విశద' సాహిత్య సమీక్షణా గ్రంథాన్ని వెలువరించారు. ఇది కేవలం సమీక్షా గ్రంథమే కాదు ఒక మంచి విశ్లేషణా విమర్శనా గ్రంథం. ప్రతి ఒక్కరూ చదువదగిన పుస్తకమిది. రచయితకు అభినందనలు. ♦

కోట్ల
వెంకటేశ్వర రెడ్డి

కరోనాపై 'గడప దాటని యుద్ధం'

- పుట్టి గిరిధర్
9491493170

ప్రముఖ కవి ఎన్.గోపి సృష్టించిన నానీలు ఇప్పటికీ వన్నె తగ్గకుండా దేదీవ్యమానంగా వెలుగుతూనే ఉన్నాయి. చిన్న పెద్ద తేడా లేకుండా కవులందరు ఆదరిస్తూనే ఉన్నారు. ఇప్పుడు ప్రముఖ కవి, కాళోజీ అవార్డు గ్రహీత కోట్ల వెంకటేశ్వర రెడ్డి ఎన్నో కవితా సంపుటిలతో బాటు నూరు తెలంగాణ నానీలు, నిషేధానంతర నానీలు వెలువరించారు. తర్వాత వారి నుండి వెలువడిన మరో నానీల సంపుటి "గడప దాటని యుద్ధం" ఇది కరోనా నేపథ్యంగా వచ్చింది. కుటుంబాలన్నీ ఇంట్లో ఉండి గడప దాటని యుద్ధం ప్రకటించాయి. అదే శీర్షికతో వుస్తకం ఎంతగానో ఆకట్టుకుంటుంది.

నేను

గణం తప్పని పద్యాన్ని,

ఇవాళ

గడప దాటని యుద్ధాన్ని! అని ప్రకటిస్తూ, గడప దాటని మనిషైనా, మతమైనా ఆరాధనీయమని సెలవిస్తారు.

రోగాలు మనిషికి కొత్త కాదు. నాగరికత పెరుగుతున్న కొద్దీ కొత్త రోగాలు ఉద్భవిస్తున్నాయి. దానికి కారణం మనిషే అనేది సుస్పష్టం. కానీ కొత్తగా వచ్చే రోగాలను ఎదుర్కోడానికి మనిషి సిద్ధంగా ఉన్నాడా అనేది ఆలోచించాల్సిన విషయం. ఎందుకంటే అన్నీ నా అరచేతిలోనే ఉన్నాయని అని విర్రవీగిన మనిషి ఈ కరోనాకు లొంగిపోవాల్సి వచ్చింది. కాలం కలిసి రానప్పుడు ప్రకృతికి తలవంచాల్సిందేనని గ్రహించడం ఇప్పుడు మనిషి వంతు అయ్యింది.

ఇలాంటి కష్టకాలంలో కవులేం చేస్తారు అనడానికి వారి కవిత్వమే నిదర్శనం. మనుషులకు మనోధైర్యాన్ని

నూరిపోయడం, తగిన జాగ్రత్తలు చెప్పడం, కర్తవ్యాన్ని గుర్తుచేయడం నేటి కవులు బాధ్యతగా తీసుకున్నారు. లాక్డౌన్ మొదలైనప్పటినుండి కవుల కవితా వస్తువు అంతా కరోనామయమైపోయింది. అందుకే ఒక నానీలో ఇదే మాట చెప్పారు.

కరోనాకు/ మంత్ర విద్య వచ్చు,/ కవితా వస్తువులన్నీ/
మాయం చేసింది!

అలా వెలువడుతున్న కవిత్వానికైనా కరోనా బలైతే బాగుండని ఆశాభావాన్ని వ్యక్తపరుస్తారు.

ఎవరి పద్యానికి/ కరోనా బలయితుందో,/ వారే పో/
ఈనాటి మహాకవి! అంటారు.

నిజానికి డాక్టర్లు దేవుళ్లే, కాకపోతే ఇప్పుడు ప్రతి ఒక్కరు ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్నారు.

ఇంత విపత్తులో/ దేవుళ్ళెక్కడ?/ ధైతస్కోపుల్లో/

గాంధీ హాస్పిటల్లో! అంటూ వాస్తవాన్ని మన ముందుంచారు. ఈ కాలంలో డాక్టర్ల పాత్ర ఎంతో గొప్పదని తెలియజేశారు. తెల్లకోటే ధైవమని చూపిస్తారు.

పోలీసులు, కార్మికుల పాత్ర ఎంతో విలువైనదని, నాలుగో సింహం ఎలా కాపలా కాస్తుందో చెప్పారు. వారికి సహకరించకపోతే మనమే బలైపోతామని హెచ్చరిస్తారు.

మనిషి ఆలోచన మొత్తం కరోనా చుట్టూ తిరుగుతోంది. మందు కనిపెట్టేవరకు మనిషి మనిషిలా ఉండడం సాధ్యపడటం లేదు. ఎన్ని చావులు చూస్తున్నాం. జాగ్రత్తగా ఉండకపోతే కరోనా సోకడం ఎంతసేపు. మనిషిని మనిషి చూడటానికే భయపడుతున్నాడు. అగ్రరాజ్యాలు సైతం విలవిలలాడిపోవడం చూశాము, మన జీవితమెంత. ముందు

జాగ్రత్తలు ఎంత తీసుకున్నా మన దేశం కూడా కరోనా బారిన పడి పోరాటం చేస్తూనే ఉంది. నివారణ మందు కోసం ఆశగా ఎదురు చూస్తూనే ఉంది.

ఈ కష్టకాలంలో వలస జీవులది అత్యంత దయనీయ పరిస్థితి.

రోడ్లన్నీ

బావురుమంటున్నాయి

కందిపోయే

వలస పాదాలను చూసి! ప్రతి మనసు కరిగిపోయింది. దయగల ఎన్నో హృదయాలు కష్టకాలంలో ఆడుకున్నాయి. కానీ పూర్తిస్థాయిలో ఆడుకోలేకపోయామనే బాధ మాత్రం ఎప్పటికీ ఉంటుంది. అందుకే

ఇంట్లో ఉన్నా

కంటికి నిద్ర కరువు,

మధ్యలో

వలస పాదాలు గుర్తొచ్చి! అంటారు.

ఇంట్లో ఉండి రెండు గిన్నెలు తోమి మగాడు ఎలా ప్రచారం చేసుకుంటున్నాడో చెప్తారు. ఇల్లు చిలుకలు వాలిన చెట్టులా మారిందని, ఏకాంతం ఎండమావి అయ్యిందని, తిరుగుబోతులకు కూడా ఇల్లే వైకుంఠం, కడుపే కైలాసం అయ్యిందని చెప్తారు.

నిర్బంధం ఎంత దుర్మార్గంగా ఉంటుందో ప్రపంచం అనుభవిస్తోందని వి.వి. నిర్బంధాన్ని ఉదాహరణగా చూపిస్తారు.

అమ్మలక్కల ముచ్చట్లు లేక పక్కీంట్లో ఏమౌతుందోనని కడుపునొప్పిని వ్యగ్యంగా చిత్రిస్తారు.

పిల్లలు ఇంట్లో ఎలా బంధీలు అయ్యారో, సెలవులున్నా ఆటస్థలాలను కరోనా ఎలా లాగేసుకుందో చెప్తారు.

ప్రేమికులు లేక వసంతాలన్నీ ఒట్టిపోతున్నాయని పార్కుల నిశ్శబ్దాన్ని వర్ణిస్తారు.

అలాగే ఈ కరోనా ప్రభుత్వాన్ని ఎలా కంటికి కునుకు లేకుండా చేస్తుందో చెబుతూ ప్రతిపక్షం కంటే బలమైంది

ఈ కరోనా అంటారు.

సగం జీతం, సగం పెన్షన్ తో ప్రజలు ఎలా ఇబ్బందులు పడుతున్నారో వివరిస్తారు.

దేవుడే

క్వారెంటైన్ లో ఉన్నాడు

నెగెటివ్ వచ్చేదాకా

దర్శనాల్లేవ్! అంటూ గుడులు మూసుకున్న పరిస్థితిని చూపెడతారు.

మందు బాబుల బాధను కూడా ఇందులో చక్కగా వర్ణిస్తారు. సాయంత్రాలు ఎలా కష్టంగా సాగుతున్నాయో చెబుతూ మధుశాల సమాధి కట్టుకుని సృశాన వైరాగ్యంతో ఉందని అటువైపు రానని మత్తు పోయి వివత్తు ఎలా సంభవించిందో చెప్తారు.

చావు ఎలా వచ్చినా ఫర్వాలేదు, కరోనాతో మాత్రం రావద్దని కోరుకుంటారు. ఎందుకంటే ఆ చావు దిక్కులేని చావు అవుతుందని చివరికి చావు రక్త సంబంధీకుల్ని సైతం దూరం చేస్తుందని తెలియజేస్తారు. ఇలా కరోనా కాలంలో మనుషులు ఎదుర్కొంటున్న ప్రతి అంశం ఇందులో నానీలుగా రూపుదిద్దుకున్నాయి.

ఆచార్య బన్న అయిలయ్య “ శబ్దం నాడిని పట్టుకున్న కవి కోట్ల, నయన శక్తి, నాద శక్తి ఉన్న కవి కనుకనే మూడు దశాబ్దాలుగా కవితా వితర్కిపై నిలిచి వెలుగుతున్నారు” అంటారు.

ముందుమాటలో గోపి అన్నట్లు “ఒక సంవేదన, ఒక జీవన వైవిధ్యం, ఒక విపరీత పరిస్థితిని ఎదుర్కొనే వీరత్వం, మొక్కవోని మానవత్వం, ఏకకాలంలో అనేక రసాల మధ్య కాలువలు తీసే మిక్కుటమైన భావోద్ద్రేకం ఈ నానీల్లో కనిపిస్తాయని” అంటారు

అలాగే మామిడిహరికృష్ణ “కరోనాను అడ్డుపెట్టుకొని ఎన్నెన్నో సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక, చారిత్రక, మానవీయ, ధార్మిక, ఆధ్యాత్మిక, తాత్విక అంశాలను ప్రస్తావించిన తీరు ప్రశంసనీయం, అలా నిరంతరం ప్రవహించే కవి కోట్ల” అంటారు.

జలజం సత్యనారాయణ “కోట్ల రోజూ కవిత రాయనిదే నిద్రపోడు, విషయం ఏదైనా ఆయన కవిత్యానికి అర్హమైనదే. అతన్ని నేనెప్పుడూ అలవోక కవి అని పిలుస్తుంటాను. చిన్న చిన్న మబ్బు తునకల్లో చమక్కున మెరుపులా మెరిసే భావ అర్థ స్ఫూర్తిని నింపడంలో కోట్లకు సాటి ఎవరూ లేరు” అంటారు

ఇలా సులభమైన శైలితో, నేటి పరిస్థితులకు తగ్గట్లుగా ప్రతి ఇంట్లో, సమాజంలో మనిషి పడుతున్న ఆవేదనకు అక్షరరూపం ఈ “గడప దాటని యుద్ధం”. ఈ యుద్ధంలో మనిషి విజయం సాధించాలని ప్రతి ఒక్కరి ఆశ. అది నిజం కావాలని కోరుకుందాం.

స్వీకారం

విశద సాహిత్య సమీక్షలు
పిళ్ళా కుమారస్వామి
 వెల : 120/- పేజీలు: 156
 ప్రతులకు : 9490122229

ఆధునిక సాహిత్యం అర్థం కావాలంటే ఆధునికంగా జీవించాలి. ఆధునిక జీవితం తెలిసి ఉండాలి. వీరు మాత్రమే ఆధునిక సాహిత్యాన్ని సాధికారికంగా విమర్శించగలరు. విమర్శ అస్త్రాన్ని పెంచగలదు. ఈ విషయంలో కుమారస్వామి సమర్థుడని ఈ గ్రంథంలోని చాలా వ్యాసాలు నిరూపిస్తాయి.

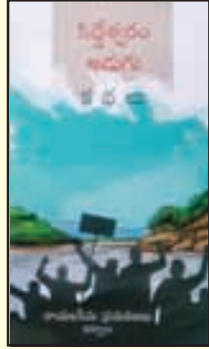
- డా. మేడిపల్లి రవికుమార్

నెర్రెలు సీమ బతుకు చిత్రాలు
జంధ్యాల రఘుబాబు
 వెల : 75/- పేజీలు: 56
 ప్రతులకు : 9849753298

ఇది మన గురించిన మన కవిత్యం. మన ఆవేదనలున్నాయి. ఆవేశాలున్నాయి. ఆక్రోశాలున్నాయి. అన్నింటికీ మించి ఇందులో జనం ఉన్నారు. ఈ కవితల్లో మన వెతల్ని వెదుక్కోవచ్చు. జరిగిన మోసాల్ని మననం చేసుకోవచ్చు. మన మెతకదనాన్నీ చూసుకోవచ్చు. పోరుదారుల్నీ పోల్చుకోవచ్చు. వీటన్నింటికీ ఒక కవిత్యపు లయనూ, లోతునూ చేకూర్చే ప్రయత్నం రఘుబాబు చేశాడు.

- డా. గేయానంద్

సిద్ధేశ్వరం అడుగు కథలు
సంకలనం
 వెల : 50/- పేజీలు: 56
 ప్రతులకు : 89850348894

రూప సారాల మధ్య సమన్వయం సాధించిన ఈ నాలుగు కథల్ని చదవండి. సీమ కలాల ఈస్టిక్ విన్యాసాలకు మీరు ముగ్ధులవుతారు. సీమ జనం బాధల పట్ల సానుభూతి పెంచుకుంటారు.

- హెచ్చార్కె

ఊడలు సాంఘిక నాటకం
చింతాడ రామారావు (సిరా)
 వెల : 150/- పేజీలు: 81
 ప్రతులకు : 9866087709

అభూత కల్పనలలో, అబద్ధాల్లో యీ నాటకంలో కన్పించవు. ఇందులో ప్రజలు గానీ, ప్రజల జీవితాలతో ఆడుకొనే అధికారర్లు, రాజకీయ నేతలుగానీ... అవాస్తవంగా కనిపించరు. రోజూ యీ నేలలో నడయాడే వాళ్లలా అచ్చు గుడ్డినట్టు అలాగే వుంటారు! వాస్తవ సామాజిక చిత్రణను అద్భుతంగా అందించిన రామారావు గారికి అభినందనలు.

- అట్లాడ అప్పలాయుడు

రాజుగారి కథలు
 బాలల బొమ్మల కథలు
ఆర్.సి. కృష్ణస్వామిరాజు
 వెల : 125/- పేజీలు: 112
 ప్రతులకు: 9393662821

అటు ప్రౌఢ సాహిత్యం, ఇటు బాల సాహిత్యం ఏకబిగిన వ్రాస్తూ మాలాంటి తెలుగు సాహితీ ప్రియులకు 'సాహితీ సవ్యసాచి' గా సాక్షాత్కరిస్తున్నారు కృష్ణస్వామిరాజు గారు. బాల సాహిత్య కృషితో మన చేతికందిన ఈ మూడు పదుల 'రాజు గారి కథలు' నిండు అచ్చమైన, స్వచ్ఛమైన బాలసాహితీ గుభాళింపులు వుండి చదివించే గుణం నిండుగా నింపుకుని ఆంగ్ల మాధ్యమంలో చదువుతున్న వారికి సైతం అర్థమయ్యే తెలుగు సరళత్వంతో వున్నాయి.

- డా. అమ్మిన శ్రీనివాసరాజు

జగదం - ఒక పరిశీలన
డా. తాళ్ళపల్లి యాకమ్మ
 వెల : 100/- పేజీలు: 120
 ప్రతులకు: 9849963491

జింగయ్య జీవితంలోని ముఖ్యాంశాలను పరిశోధించిన డా. యాకమ్మ పరిశోధన కాకలుతీరిన ఒక బంగారమవు కడ్డిలాగా, తెలుగు సాహిత్యంలో ఒక మంచి రెఫరెన్స్ గ్రంథంలా ఇతరులకు భవిష్యత్తరాల వారికి దోహదపడుతుంది.

- ప్రొఫెసర్ పి. కనకయ్య

స్వీకారం

అల్పవీడనం కథలు
దాసరి రామచంద్రరావు
 వెల : 150/- పేజీలు: 214
 ప్రతులకు : 7093800678

జీవితం పట్ల ప్రేమ, సమాజం పట్ల బాధ్యత కలిగిన వ్యక్తి ఉపాధ్యాయుడైతే, విశేషించి రచయిత అయితే ఆ వ్యక్తినుంచి నేర్చుకోవలసింది ఎంతో ఉంటుంది. మిత్రుడు దాసరి రామచంద్రరావు అటువంటి విశిష్టమైన వ్యక్తి. సునిశిత పరిశీలన, నిరంతర అధ్యయనం కథారచయితగా అతనిని ప్రత్యేకంగా నిలబెడతాయి. కథని ఒక కళాకృతిగా మలచడం అనేది ఏ కొద్దిమంది రచయితలు మాత్రమే నిబద్ధతతో నిర్వహిస్తారు. ఆ కొద్దిమందిలో దా.రా. ఒకడు. - గంటేడ గౌరునాయుడు

ప్రపంచీకరోనా కవితలు
డా. ఎన్. గోపి
 వెల : 100/- పేజీలు: 70
 ప్రతులకు : 9391028496

ఒక రకంగా ఇది ఆర్కైవ్ కవిత్వం. ఆర్కైవ్ అంటే ప్రాచీనపత్రాలు భద్రపరిచే భాండాగారం. కరోనా కాలంలో ఒక కవి మనోలోకంలో చెలరేగిన భావ ప్రకంపనలను రికార్డు చేయాలనే తావత్రయమే ఈ ప్రయత్నం. భవిష్యత్తులో ఇవి చదివిన వారికి గతంలోని భావచరిత్ర దృగ్గోచరం కావాలనే ఆశ. కరోనానాటి భావనలను అందరితో పంచుకోవాలనే చావల్యం వీటిలో మీకు కనిపిస్తుంది. - గోపి

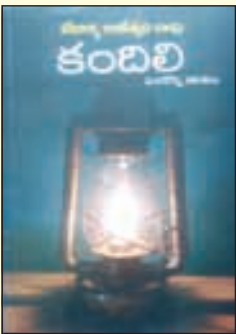
జర్నలిస్టుగా అంబేద్కర్ సంగీతాల్పితీనివాస
బాసా హెచ్ అంబేద్కర్
 వెల : 60/- పేజీలు: 64
 ప్రతులకు : 9989265444

బాసా హెచ్ అంబేద్కర్ 1920 జనవరి 31న 'మూక్ నాయక్' పత్రిక ప్రారంభించారు. ఆ తర్వాత అంబేద్కర్ జర్నలిస్టుగా మొత్తం ఐదు పత్రికలు నడిపించారు. వీటి ద్వారా దళితుల్లో చైతన్యం తీసుకురావడానికి నిరంతరం కృషి చేసింది. ఈ కృషి ఇంతవరకు చరిత్రలో సాధికారికంగా రికార్డు కాలేదు. జర్నలిస్టుగా అంబేద్కర్ ని విస్మరించిండు. జర్నలిస్టుగా అంబేద్కర్ ఔన్నత్యాన్ని ఈ పుస్తకం రికార్డు చేసింది. - సికోలు బుక్ ట్రస్ట్

కెరటం దళిత నవల
డా. తాళ్ళపల్లి యాకమ్మ
 వెల : 100/- పేజీలు: 140
 ప్రతులకు : 9849963491

ఈ నవలలోని వస్తువు దళిత జీవితం. అది మల్లమ్మ కుటుంబం మిషగా మాదిగ గూడెంలోని కటిక దారిద్ర్యాన్ని, దళితుల అమాయకత్వం, మౌఢ్యం, నిరక్షరాస్యత, ఓర్వలేనితనం, జలసీ మొదలైన విషయాలు ఇతివృత్త పరిణామంలో భాగంగా డా. యాకమ్మ గారు చిత్రించారు. ఇవి కథా గమనంలో సహజాతి సహజంగా ఒదిగిపోయేలా రాసారు. తెలంగాణలో దళిత స్త్రీ రాసిన తొలి దళిత నవల కెరటం. - ఆచార్య బన్న అయిలయ్య

కందిలి మరణాన్ని కవితలు
లేదాళ్ళ రాజేశ్వర రావు
 వెల : 100/- పేజీలు: 184
 ప్రతులకు : 9848787284

సమాజంలో జరుగుతున్న సంఘటనల్ని, మనుష్యుల విభిన్న వ్యక్తిత్వాలను, కుటుంబ జీవన విషాదాల్ని, ఆకలి నేర్పిన పాఠాల్ని, బ్రతుకు పోరాటపు చెమటనీ, సాంద్రమైన మనో నిక్షిప్తభావాల్ని అలవోకగా వ్యక్తం చేయగలరని ఈ 'కందిలి' కవితా సంపుటిని చదివితే మనకు తెలుస్తుంది. - గోపగాని రవీందర్

ఊపిరి పాట కరోనాపై కవన శరాలు
సంపాదకులు: గోపగాని రవీందర్
 వెల : 80/- పేజీలు: 104
 ప్రతులకు : 9848787284

అనేకానేక సంక్షిప్తతలతో ముడిపడిన ఈ కరోనా సందర్భంలో తమ అంతరంగంలోని అలజడిని కవిత్వం చేయడానికి కవులు చేసిన ప్రయత్న ఫలితమే ఈ సంకలనం. ఊపిరి తీసిన కరోనాని ప్రతిఘటించాలన్న సంకల్పం, దృఢచిత్తం ఈ కవిత్వం నిండా పరుచుకుంది. - గుడిపాటి

స్వీకారం

రక్షణ కథల సంపుటి
డా. తాళ్ళపల్లి యాకమ్మ
 వెల : 100/- పేజీలు: 116
 ప్రతులకు : 9849963491

'రక్షణ' పేరుతో యాకమ్మ తన సామాజికవర్గం, సామూహిక జీవిత చిత్రాన్ని మన ముందుంచుతున్నది. 14 కథల ఈ సంపుటిలో దళిత విమెన్ ఎంపవర్ మెంట్ (సాధికారత), మాదిగ ఆశ్రిత కులాల దయనీయస్థితి, అంబేద్కర్ స్ఫూర్తి, విద్యవల్ల కలిగే విజయాలను, సక్సెస్ స్టోరీలను రికార్డు చేసింది. అట్లాగే ఛిద్రమాతున్న సామాజిక సంబంధాలను ఒక సోషల్ సైంటిస్ట్ లాగా చిత్రించింది.

- సంగీశెట్టి శ్రీనివాస్

ధూరమెంతైన కవిత్వం
గోపగాని రవీందర్
 వెల : 100/- పేజీలు: 120
 ప్రతులకు : 9440979882

సామూహికతనం చిక్కబడుతున్న/ ఉద్యమ బుతురాగాల కాలమిది./ ఆడపిల్లలపైన అమానుష దాడులని/ నీలోనే కుమిలిపోతే ఆగిపోవు./ అణగారిన జీవితాల్లోని గాఢల/ అలజడులతో రోడ్లు ఊగుతున్నాయి/ చట్టం చట్టంలోనే చక్కబడుతాయనే/ ఊకదంపుడు మాటలను నమ్మరిక/ సున్నితమంటు దాటవేసే మాటలపై/ నిప్పులు కురుస్తున్నాయి జడివానలా/ ఎగిసే కెరటాల్లా కదులుతున్నారు/ కవనయోధులు కరచాలనాలతో/ రేపటి ఊపిరికై వెలుగు దివ్యెలుగా...!

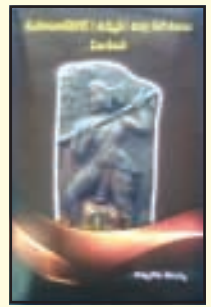
- గోపగాని రవీందర్

కల్లిలం కరోన - కోవిడ్ 19 పథ్యమాలిక
పత్తి ఓబులయ్య
 వెల : 20/- పేజీలు: 26

సాహిత్యం నమకాలంతో ప్రయాణిస్తున్నప్పుడే సంపూర్ణంగా ప్రయోజనాన్ని అందిస్తుంది. నమాజం అతలాకుతలంగా ఉన్నప్పుడు కవి కలం పడతాడు. వీడలు దాపురించినపుడు హృదయానికి పనిబెడతాడు. అలా కరోనా తీవ్రంగా మనల్ని బాధిస్తున్న రోజుల్లో కళాహృదయులు శ్రీ పత్తి ఓబులయ్యగారు హృదయ వేదనతో కలం పట్టారు. కరోనా కోవిడ్ -19 అనే కృతినీ సమాజానికందించారు.

- డా. దండెబోయిన పార్వతి

మహాబూభనగర్ (ఉమ్మడి) జిల్లా
వీరశిలలు పరిశీలన
కొమ్మగోని శీనయ్య
 వెల : 100/- పేజీలు: 112
 ప్రతులకు : 9440118718

క్షణ భంగురమైన జీవితమును ఉత్తమ ఆశయ సాధనకు వెచ్చించి వీరునిగా గుర్తింపు పొందడము చిరస్మరణీయము. ఉమ్మడి మహాబూభనగర్ జిల్లా వీరశిలలను పరిశీలించి వీరుల చరిత్రను కొంతవరకైన వెలుగులోకి తేవడానికి చేసిన చిరు ప్రయత్నమిది.

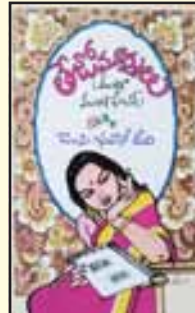
- కొమ్మగోని శీనయ్య

నాన్న మొగ్గలు
డా. భీంపల్లి శ్రీకాంత్
 వెల : అమూల్యం పేజీలు: 30
 ప్రతులకు: 9032844017

లోగడ అతికొద్దిమంది మాత్రమే నాన్నను స్మరిస్తూనో, ప్రశంసిస్తూనో కవితలు, దీర్ఘకవితలు, కావ్యాలు విరచించడం జరిగింది. ప్రస్తుతం ఆ పని 'మొగ్గలు' ప్రక్రియలో డాక్టర్ భీంపల్లి శ్రీకాంత్ చేయడం జరిగింది. 'మొగ్గలు' నూతన కవితా ప్రక్రియ. దాని సృష్టికర్త శ్రీకాంత్. మొగ్గలకు ఉండాల్సిన లక్షణాలను తన మొగ్గల్లో పాటించి చక్కని కవిత్యాన్ని పాఠకులకు అందజేస్తున్న శ్రీకాంత్ కు ముందుగా అభినందనలు.

- ఉమ్మెత్తల

తేజోమూర్తులు ముఖాముఖి ఫీచర్స్
డా. సి. భవానీ దేవి
 వెల : 70/- పేజీలు: 70
 ప్రతులకు: 040-27636172

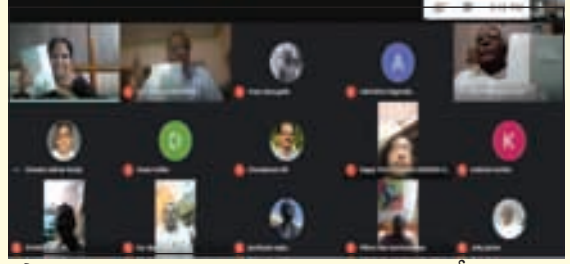
అనేక పత్రికల్లో, వివిధ శీర్షికల్లో, వివిధ రంగాలకు చెందిన ప్రముఖుల్ని కలిసి ఇంటర్వ్యూలు చేశాను. ఆ ఇంటర్వ్యూలు ఆయా పత్రికల్లో ఆనాడు ప్రచురింపబడి విశేషంగా పాఠకుల అభిమానం చూరగొన్నాయి. నా సాహితీప్రవాహంలో ఒక వెలుగుపాయగా కొనసాగిన, కొనసాగుతున్న విలేఖరి కలంలోంచి ఈ తేజోమూర్తులను అక్షర సక్షత్రాలుగా దర్శించే ప్రయత్నమే ఈ ప్రచురణ.

- డా. సి. భవానీ దేవి

‘విశద’ పుస్తకావిష్కరణ

సాహితీ స్రవంతి ఆధ్వర్యంలో అక్టోబర్ 22న పిల్ల కుమారస్వామి విమర్శనా గ్రంథం ‘విశద’ ఆవిష్కరణ సభ గూగుల్ మీట్ లో వెబినార్ ద్వారా జరిగింది. ఈ సభకు సాహితీస్రవంతి జిల్లా అధ్యక్షులు డా॥ ఎం. ప్రగతి అధ్యక్షత వహించారు. ప్రసిద్ధ సాహిత్యవేత్త కొలకలూరి ఇనాక్ ఆవిష్కరించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ సమాజంలో కనిపించేది వేరు. అసలు వాస్తవం వేరు. ఆ వాస్తవాన్ని కళాత్మకంగా రచయిత తీర్చిదిద్దితే దాన్ని విమర్శకుడు విప్పి చెప్పి పాఠకులలో చైతన్యాన్ని తీసుకొస్తారని ఆయన అన్నారు. విమర్శకులు తగ్గిపోతున్న కాలంలో విమర్శారంగంలో కుమారస్వామి కృషి చేయడం అభినందనీయమన్నారు. ప్రముఖ విమర్శకులు రాచపాళెం మాట్లాడుతూ కుమారస్వామి దాదాపు 25 మంది రచనలపైన సాహిత్యవిమర్శలు చేసి వాటిని ఒక గ్రంథంగా తీసుకురావడం హర్షణీయమన్నారు. సాహితీ స్రవంతి రాష్ట్ర

ఉపాధ్యక్షుడు రఘుబాబు మాట్లాడుతూ రాయలసీమ నుంచి కొత్త విమర్శకుడు రావడం చాలా సంతోషం. ఇటువంటి విమర్శకులు ఇంకా చాలా మంది రావాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు. సద్గ్రంథ చిదంబర రెడ్డి మాట్లాడుతూ విశద పుస్తకం చదివితే అందులోని రచనలను చదవాలని అనిపించే విధంగా రాశారన్నారు. రచయిత కుమారస్వామి స్పందిస్తూ తన రచనలను ఆదరిస్తున్న వారందరికీ కృతజ్ఞతలు తెలిపారు. రచన రచయిత సామాజిక బాధ్యతగా ఆయన పేర్కొన్నారు. ఈ వెబినార్ లో సైబాబా, చందమూరి నరసింహారెడ్డి, చంద్రశేఖర్, నాగశేష తదితరులు పాల్గొన్నారు. ♦

అంపశయ్య నవీన్ లిటరరీ ట్రస్ట్ నవలల పోటీ

కొత్తగా నవలలు రాసే రచయితలను ప్రోత్సహించాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఈ సంవత్సరం కూడా నవలల పోటీ నిర్వహిస్తున్నట్లు అంపశయ్య నవీన్ లిటరరీ ట్రస్ట్ తరపున డి. స్వప్న ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. ప్రథమ బహుమతిగా పదివేలు, ద్వితీయ బహుమతిగా ఐదువేల రూపాయలను అందించనున్నట్లు తెలిపారు. 2016-2019 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నవలా రచన జరిగి ఉండాలని కోరారు. రచయితలు తమ నవలలను డి. స్వప్న, కార్యదర్శి, అంపశయ్య నవీన్ లిటరరీ ట్రస్ట్, 2-7-71, ఎక్స్లెజ్ కాలనీ, హనుమకొండ, వరంగల్-506 001 చిరునామాకు నవంబర్ 15వ తేదీలోపు పంపవలసిందిగా కోరారు. ఇతర వివరాలకు 0870-2456458 నెంబరులో సంప్రదించవచ్చును. ♦

ఉమ్మడిశెట్టి సత్యాదేవి సాహితీ అవార్డు - 2020

కవితా సంపుటాలకు ఆహ్వానం

33వ ‘ఉమ్మడిశెట్టి సత్యాదేవి సాహితీ అవార్డు -2020’ కోసం కవులు తమ కవితా సంపుటాలను పంపవలసిందిగా అవార్డు వ్యవస్థాపకులు డా॥ ఉమ్మడిశెట్టి రాధేయ ఒక ప్రకటనలో కోరారు. ఎంపికైన ఉత్తమ కవితా సంపుటికి ఐదువేల రూపాయలు నగదు బహుమతి అందజేయనున్నట్లు ఆయన తెలిపారు. 2020 సంవత్సరంలో ప్రచురించిన కవితా సంపుటాలను డా॥ ఉమ్మడిశెట్టి రాధేయ, చైర్మన్, ఉమ్మడిశెట్టి లిటరరీ ట్రస్ట్, 31-1-606-1, షిర్డి నగర్, రెవిన్యూ కాలనీ, అనంతపురం - 515 001 చిరునామాకు 31.01.2020 తేదీలోపుగా పంపాలి. ఇతర వివరాలకు 9985171411, 8247523474 నెంబర్ల ద్వారా సంప్రదించవచ్చును. ♦

విశాలాక్షి సాహిత్య మాసపత్రిక, శ్రీమతి అరిశా ఆదిలక్ష్మమ్మ గారి స్మారక కథల పోటీ

విశాలాక్షి సాహిత్య మాసపత్రిక జనవరి 2021 సంచికను కథల ప్రత్యేక సంచికగా తీసుకువస్తున్న సందర్భంగా శ్రీమతి అరిశా ఆదిలక్ష్మమ్మ స్మారకంగా కథల పోటీని నిర్వహిస్తున్నట్లు నిర్వాహకులు ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. ఏడు కథలను బహుమతులకు ఎంపిక చేస్తారు. ఒక్కో కథకు ఐదువేల రూపాయల నగదు బహుమతి అందజేస్తామని తెలిపారు. సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికచేసిన కథలకు ఐదు వందల రూపాయల పారితోషికాన్ని ఇవ్వనున్నట్లు తెలిపారు. నవంబరు 15వ తేదీలోపు కథలను 27-5-487, పద్మావతి నగర్, ఎస్ విజిఎస్ కాలేజీ దగ్గర, బాలాజీ నగర్ ఎక్స్ ప్రెస్ నెలూరు - 524002 పంపవలసిందిగా కోరారు. ఇతర వివరాలకు 9440529785 నెంబరు ద్వారా సంప్రదించవచ్చును. ♦

మాడపాటి హనుమంతరావు

22.01.1885 - 11.11.1970

'ఆంధ్ర పితామహ' హనుమంతరావు తెలంగాణా ఆంధ్రోద్యమ నిర్మాతలలో ప్రథమ గణ్యుడు.

ఆంధ్ర పితామహ బిరుదాంకితుడు. రచయిత, వ్యాసకర్త.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విధానమండలి తొలి అధ్యక్షులు. ప్రజాహిత కార్యసేవా తత్పరుడు

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్ తాజా ప్రచురణలు

పేజీలు 32
 రూ. 10/-

విప్లవం అంటే ఏమిటి?

భగత్ సింగ్ ను భారతదేశంలో తొలితరం మార్క్సిస్టుల్లో ఒకరుగా పేర్కొనవచ్చు. హిందూస్థాన్ సోషలిస్టు రివల్యూషనరీ ఫార్ట్ స్ట్రావకుల్లో ఆయన ఒకరు. భారత్, బ్రిటన్ రాజకీయ

ఖైదీలకు సమాన హక్కులు కల్పించాలని ఖైలులో 64 రోజులపాటు నిరాహారదీక్ష చేపట్టి బ్రిటీషు పాలకులకు సింహస్వప్నంగా నిలిచాడు. ఆయన రాసిన రెండు ముఖ్యమైన వ్యాసాలను ఈ చిన్న పుస్తకరూపంలో అందిస్తున్నాం. ఇవి నేటి యువతరానికి ఎంతో స్ఫూర్తినిస్తాయి.

నాన్నా ఎందుకిలా చేశారు.

ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు లాలా లజపతిరాయ్ ను కాల్చి చంపిన షోలీను అధికారిపై ప్రతీకారం తీర్చుకోవడం, పార్లమెంట్ భవనంలో బాంబు విసరడం చేసినందుకు 1931 మార్చి 23న భగత్ సింగ్, రాజగురు, సుఖదేవ్ లను

పేజీలు 32
 రూ. 10/-

ఉరితీశారు. భగత్ సింగ్ అమరుడై దాదాపు 90 ఏళ్లు కావస్తున్నా నేటికీ యువతరానికి వేగుచుక్కగా నిలిచారు. ఆయన ఉరితీతకు ముందు తన కుటుంబీకులకు, విప్లవ సహచరులకు రాసిన లేఖలు నేటి యువతరానికి ఎంతో స్ఫూర్తినిస్తాయి. చాటన్నిటిని ఈ చిన్న పుస్తకరూపంలో అందిస్తున్నాం.

భారతదేశ చరిత్రను మార్క్సిస్టు దృక్పథంతో పరిశీలించిన గ్రంథమిది. భారతదేశ చరిత్ర చాలా సంగ్రహంగా ఇందులో రెప్పారు. మనదేశ చరిత్రలో జరిగిన విభిన్న సంఘటనలను మార్క్సిస్టు తత్వశాస్త్రమైన 'చారిత్రక ధౌతికవాద సిద్ధాంత' దృక్పథంతో కాన్రేట్ ఇ.ఎం.ఎస్. సంఖ్యాద్రిఫాట్ ఈ పుస్తకంలో పరిశీలించారు. భారతదేశంలో ఇంత వరకు జరిగిన సామాజిక మార్పులు, యుద్ధాలు వాటి వర్గ ధోరణి, సామాజిక మార్పుల్లో విభిన్న వర్గాల పాత్ర, భారతీయ సామాజిక వ్యవస్థ ప్రత్యేకతలు మొదలగువాటిని సంగ్రహంగాను, స్పష్టంగాను కాన్రేట్ ఇ.ఎం.ఎస్. వివరించారు.

భారతదేశ చరిత్ర
 ఇ.ఎం.ఎస్. సంఖ్యాద్రిఫాట్
 పేజీలు 128 రూ. 100/-

గతితార్కిక ధౌతికవాదం
 పేజీలు 104 రూ. 85/-

మార్క్సిజాన్ని అధ్యయనం చేసేవారు గతితార్కిక ధౌతికవాదాన్ని తెలుసుకొని తీరాలి. అందులోనూ కమ్యూనిస్టులైన వారికి ఇది విధి. గతితార్కిక చారిత్రక ధౌతికవాదాన్ని అధ్యయనం చేయకుండా కమ్యూనిస్టులైనవారు సరైన రాజకీయ అవగాహనకు కూడా రాలేరు. వలైన విధానాలనూ అనుసరించలేరు. అందుకు జరిగే ప్రయత్నంలో ఒక భాగంగానే ఈ పుస్తక రచన. మార్క్సిస్టు తత్వశాస్త్రాన్ని ఇంకా ఎక్కువ లోతుగా ఎక్కవ వివరాలతో అభ్యసించడానికి ఇది ప్రాతివదికగా ఉపయోగపడుతుందనే ఆశతోనే దీని ప్రచురణ.

ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్

27-1-54, కారల్ మార్క్స్ రోడ్, గవర్నర్ పేట, విజయవాడ - 2, ఫోన్ : 0866 - 2577533
 బ్రాంచీలు : విజయవాడ, విశాఖపట్నం, తిరుపతి, గుంటూరు, కాకినాడ, ఏలూరు,
 విజయనగరం, ఒంగోలు, నెల్లూరు, కర్నూలు, అనంతపురం